JAKINGARRIAK

Dokumentazio Zentrua • 0-7 urte • IRAKASLE ESKOLA • Eskoriatza

Lan proiektuak haur-eskolan

35. zenbakia

1996ko ABENDUA

JAKINGARRIAK

"JAKINGARRIAK"Eskoriatzako Irakasle Eskolan kokatua dagoen Dokumentazio Zentruko informazio-tresna da.

Dokumentazio Zentruak, Eskolaren berrikuntza eta eskolaren euskaldiduntze prozesuan, lagungarriak izan daitezkeen materialak eskaini nahi ditu; horregatik, sortu eta bildu ditugun baliabideak honako irizpide hauen araberakoak dira:

- Irakaskuntza funtzionala ahalbidetzen duten baliabideak.
- Haurren zeregin aktiboa bultzatzen duten baliabideak.
- Komunikaziorako eta elkarrekintzarako espazio aproposak sortzen dituzten baliabideak.

Nahiz eta Dokumentazio Zentruaren esparrua 0-7 urte bitartekoa izan, badu adin honen mugetatik ateratzen den arlo bat, hizkuntzaren didaktikarena hain zuzen.

"JAKINGARRIAK" aldizkarian eskaintzen diren materialak jasotzeko bide ezberdinak daude:

- Kontsulta, gure Zentrua bisitatuz.
- Fotokopiak: artikulu, dokumentu eta baliabide batzuk eskuratzeko bidea eskaintzen du.

Argitaratzailea: Eskoriatzako Irakasle Eskola
Laguntzailea: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa saila.
Erredakzioa: Eskoriatzako Irakasle Eskola
20540 Eskoriatza
Tfnoa: 71 41 57
Faxa: 71 40 32
Zuzendaritza: Nerea Alzola eta Mariam Bilbatua
Azala: Beatriz Arregi

L.G.:SS-981/92

AURKIBIDEA

Berri bibliografikoak .... 4. orr.

- Liburu berrien albisteak .... 4. orr.
- Aldizkariak .... 6. orr.
- Artikulu aipagarriak .... 23. orr.

Gai monografikoa:
Lan proiektuak haur-eskolan

- Bibliografia .... 26. orr.
- TERRADELLAS, M.R.
  Lan proiektuak? Zer perspektibatatik? .... 30. orr.
- MORENO LIZANDRA,F.:
  Hartz familia bat. .... 36. orr.
- BILBATUA,M.:
  H2 lantzeko proiektuak .... 41. orr.
- OTSOA,N., ELORZA,C.:
  Argazki makina bat egin nahi dugu! .... 46. orr.
- DIEZ,R., UMARAN,M., ZURIKARAI, A.:
  Ekin lanari!! .... 55. orr.

Ohiartzunak .... 60. orr.

- HERNANDEZ CASTAÑO, P.: Bidaia Pedagogikoa Italiara .... 60. orr.
- EUSKADIKO HERRI ESKOLAREN MUGIMENDU KOOPERATIBOA.
  Freineten Pedagogia eta iharduera gaur .... 65. orr.

Baliabideak .... 67.orr.

Liburu berrien albisteak

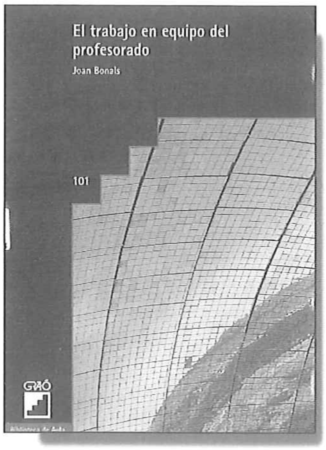

BONALS, J.:

El trabajo en equipo del profesorado

Graó, Barcelona, 1996

Izenburuak adierazten digun legez, irakasleen talde-lana planteatzen du liburuak.

Irakaslea iristen da ikastetxera hainbat espektatibarekin, aspirazio eta motibaziorekin. Eta irakasle-taldeak horiek guztiak ahalbideratu edota oztopatu egiten ditu.

Irakasleen artean elkarrekiko harremanak ezartzen dira, positiboak zein negatiboak.

Liskarrak sortzen dira, gehienetan premiak edo beharrak eraginda (pertsonen arteko gatazkak, beharrezkotzat jotzen dena ez egotea, lan egiteko estilo jakin bat ezin aurrera eraman...).

Irakasle guztiek behar dute giro eraikitzailea eta esker ona dagoen lekuan lan egitea. Eta espazio fisikoak ere, beste batzuen artean, mesede edo kalte egiten dio taldean edo erakundean izan dezakeen dinamika funtzionalari eta eraikitzaileari.

Erreferentzia marku interesgarriak aurkezten ditu irakasle-klaustroen dinamikari begira (harremanak baloratzea, bilera-mota desberdinen ezaugarriak, taldeko lanak, irakasle ekipoetan hartzen diren rolak). Horiekin batera, klaustroak edota gurasoen bilerak dinamizatzeko hainbat iradokizun dakartza.

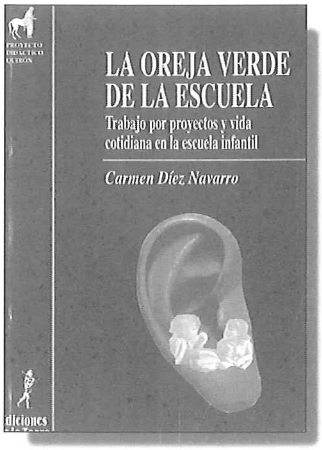

DÍEZ NAVARRO, C.

La oreja verde de la escuela. Trabajo por proyectos y vida cotidiana en la escuela infaltil

De la Torre. Madril, 1995

Carmen Díez-ek sarri idazten ditu artikuluak hezkuntza-aldizkarietan. Eta normalean proiektu originalak aurkitzen ditugu, biziak, errealitate

interesgarriak iragatzen dituztenak.

Liburu honetan hezkuntza-integraleko hainbat proiektu bildu ditu egileak (esaterako, "El diario de la clase", "Te quiero Alejandra" edota "Tenemos visita"). Proiektu horietan Haur Hezkuntzako haurrak dira beraien ikaskuntzaren protagonista. Eguneroko bizitzatik sortutako proiektuak dira.

Proposamen hauetariko batzuk ezagunak dira argitaraturik baitaude orain baino lehen. Hitzaurrea Beatriz Truebak egiten du eta kutsu teoriko bat gaineratzen dio.

Liburu arina eta praktikoa. Aurkituko ditugu bertan proposamenak, iradokizunak edota geure lan egiteko moduaz hausnartzeko tresnak.

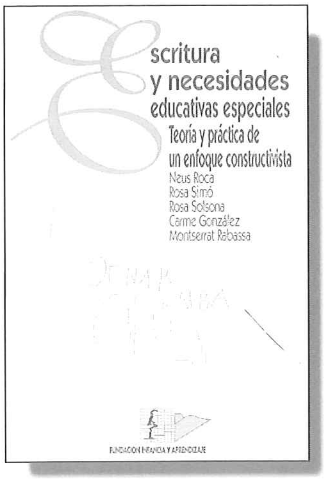

NEUS ROCA eta beste batzuk

Escritura y necesidades educativas especiales

Teoría y práctica de un enfoque constructivista

Fundación Infancia y Aprendizaje. Madril, 1995.

Behar bereziak dituzten haurrekin burututako esperientzia baten berri ematen da liburu honetan. Egileek, logopedak, aholkulariak eta hezkuntza bereziko irakasleak, zortzi haurren ikaste prozesua aztertzen dute.

Zortziak mota desberdinetako arazoak dituzte: atzerapen mentalak, paralisi zerebralak, eskolarizazio eza...

Haur bakoitzaren ikaste prozesua aztertzeko, Emilia Ferreirok eta Ana Teberoskyk egindako lanetan oinarritzen dira egileak. Eta aipatutako bi autoreek populazio normaletan behatutako aroen agerpena aztertzen dute, zortzi haur hauen ikaste prozesuan ere: idazketa bereziezinak, idazketa bereziak, idazketa silabikoak, silabiko-alfabetikoak eta alfabetikoak.

Alde batetik, aro bakoitzean haurrei proposatutako ekintzak azaltzen dira. Bestalde, hausnarketa bat egiten da izandako esperientzietan haur hauek aurkitzen dituzten zailtasunen inguruan, non ohiko metodoen proposamenek sortzen dituzten kontraesanak agerian gelditzen baitira.

Esperientzia hauek gidatu dituzten printzipioetan eta esperientzia beraietan oinarrituz, behar bereziak dituzten haurrei zuzendutako proposamen curricular bat aurkezten dute.

Proposamen honetan 3 konkrezio mailei zuzendutako irizpideak azaltzen dituzte:

1. Helburuak, edukin blokeak, orientabide didaktikoak eta ebaluatzeko irizpideak.
2. Eduki blokeak sekuentziatzeko irizpideak.
3. Aro bakoitzari zuzendutako eskuhartze bideak eta ekintzak.

Liburu honek agerian uzten ditu ohiko praktiken hutsuneak eta bide berriak jorratzen hasi nahi duten irakasleei beraien esperientzia oinarritzeko hainbat tresna eskaintzen dizkie; hortik bere garrantzia.

Azpimarratzekoa da baita irakurtzen eta idazten ikasteko prozesuaren deskripzioa, oso baliogarria dena edozein irakaslerentzat haurren portaerak identifikatzen eta kokatzen jakiteko.

Aldizkariak

Aula

DE INNOVACIÓN EDUCATIVA

ÍNDICE

EDITORIAL Con motivo del cuarto aniversario de Aula 3

MONOGRÁFICO: PENSAMIENTO NUMÉRICO
Número: simplicidad conceptual, complejidad curricular *Luis Rico Romero* 5
Divisibilidad en «la tabla cien» *Francisco Ruiz López* 7
Desarrollo histórico de la enseñanza de la aritmética. El caso de los algoritmos de cálculo *Bernardo Gómez Alfonso* 11
El paso de la aritmética al álgebra: una propuesta didáctica *Francisco Fernández García* 17
El ábaco continuo: un modelo geométrico para la construcción didáctica de los números reales *Julián Baena Ruiz* 23
Una reflexión sobre los números en secundaria obligatoria *Pedro Nieto Nieto* 29
Bibliografía *Miembros del grupo de Pensamiento Numérico* 36

AULA agradece a *Moisés Coriat* y *Luis Puig* su labor de coordinación en este monográfico

CENTRO LA ORGANIZACIÓN DEL TIEMPO
El tiempo como recurso organizativo en los centros educativos *Jesús Viñas Cirera* 39

INTERCAMBIO
Mafalda no quiere ser top model *M. Luisa Abad Abad, Azucena Arias Correa* 45
Marruecos: un proyecto de trabajo en el parvulario *Maite Ollé Sánchez* 49
Programa de educación educativa sobre prevención de drogodependencias *Esteban Delgado, Manuel L. Pablos, Domingo Sánchez* 55
Energía solar práctica *Alejandro Gaona* 59
Juegos de rol, aventuras gráficas y videojuegos: la creatividad lúdica a través del software *Esther del Moral Pérez* 63

PUNTO DE VISTA Crisis de la educación en la dinámica cultural *Joan Mestres* 69

EL HATILLO La trinchera. Libros. Revistas. Encuentros. Informaciones. La escuela según ... 76

50 zkia.
1996ko maiatza

ÍNDICE

EDITORIAL Servicios de orientación y calidad de la enseñanza 3

MONOGRÁFICO: TEMAS TRANSVERSALES Y EDUCACIÓN GLOBAL
Temas transversales y educación global: una nueva escuela para un humanismo mundialista *Rafael Yus Ramos* 5
Un currículum integrado: desde un pensamiento simple hasta uno complejo *J. Eduardo García Díaz, José Martín Tosacano, Ana Rivero García* 13
Hacia una educación global: los temas transversales *Carmen Llopis Pla* 19
Hacia una irreductible perspectiva global en la escuela *David Selby* 25
Desde una transversalidad de trámite a una transversalidad renovadora *Gema Celorio Díaz* 31
Y tu mirá se me clava en los ojos como una espá (jugando a lo global y complejo) *Agustín Antúnez* 37
Educación para el desarrollo: una apuesta globalizadora para el currículum de ciencias sociales (ESO) *José Manuel Ruiz Varona* 47

AULA agradece a *Rafael Yus* su labor de coordinación en este monográfico

CENTRO TRABAJO COOPERATIVO
Trabajo en grupo cooperativo y tratamiento de la diversidad *Mercedes Maté Calleja* 51
Estudio de la vegetación urbana en parques y jardines aplicando técnicas de trabajo cooperativo *Antonio Arregui Casaus, Montserrat Egido Solanas* 57

INTERCAMBIO
La búsqueda en educación física *Manuel Benjamín Suárez Miranda, Alejandro Manuel García García* 61
La educación para la salud: SIDA-AIDS *Elisa Yanes, Marta Casariego, Magdalena Marín, Isabel Verona* 66

PUNTO DE VISTA La evaluación en el proceso de enseñanza y aprendizaje *Confederación de Movimientos de Renovación Pedagógica* 71

EL HATILLO La trinchera. Libros. Encuentros. Informaciones. Materiales. La escuela según ... 76

51 zkia.
1996ko ekaina

ÍNDICE

EDITORIAL Retención y promoción 3

MONOGRÁFICO: EL JUEGO COMO INSTRUMENTO EDUCATIVO
El juego en el parvulario: instrumento para el desarrollo del aprendizaje *Antonieta Carbonell, Anna Meseguer, Toni López, Elisenda Valero, Teresa Huguet* 5
Espacios de juego: la autonomía y la identidad en educación infantil *Rosario Ortega, Teresa Lozano* 13
El juego en la educación primaria *Imma Marín* 19
¿A qué jugamos? Los valores en el juego *Rosa Guitart* 25
El juego y los deportes como instrumentos pedagógicos en la ESO *José Luis Linaza* 31
El espacio de juego: escenario de relaciones de poder *Amparo Tomé, Rafael Antonio Ruiz* 37
Una constitución para nuestra clase *M. Luisa Domínguez* 43
Bibliografía *Imma Marín* 51

AULA agradece a *Rosa Guitart* su labor de coordinación en este monográfico

CENTRO LOS EQUIPOS DOCENTES
Reflexiones en torno a la necesidad de equipos educativos en los IES *Vicent Tirado* 53
Los equipos docentes: una experiencia *Francisco José Fernández* 59
10 años de organización por bloques en el IFP Francesc Ferrer i Guàrdia *Marina Feliu* 63

INTERCAMBIO
Diseño de un programa de lectura y escritura compartida familia-escuela *M. Isabel Adán, Margarita Arenzana, Joaquín Franco, M. Carmen Munilla* 67
El bodegón: una experiencia de educación en plástica en el primer ciclo de primaria *Amalia Ortega* 71
Una experiencia didáctica en torno a la antigüedad clásica y a la evaluación *Gregorio J. Cabrera y otros* 77
Educación secundaria y alumnos con necesidades educativas especiales *M. L. Aparicio, C.Gorraiz, B. Razkin* 81
La intervención psicopedagógica en la ESO *Margarita Cadenas y otros* 85

PUNTO DE VISTA Motivación y currículum de ciencias sociales *Ángel Liceras* 92

EL HATILLO La trinchera. Informaciones. Materiales. La escuela según ... 101

52-53. zkia.
1996ko uztaila-abuztua

L'ÉCOLE MATERNELLE FRANÇAISE

9. zkia.
1996ko maiatza

2

SoMMaire

Editorial	1	L'EMF, un nouveau départ !
Point	3	Le cinéma pour jeune public, alternative à la surconsommation télévisuelle.
Pêle-mêle	6	Actualités, BO, livres, matériels, courrier.
Contrepoint	9	Raconter des histoires.
Projet	11	PS. Autour de *Petit Ours Brun au toboggan.*
DOSSIER	17	DIVERTISSEMENTS GRAPHIQUES À LA MANIÈRE DES ARTISTES. QUELQUES PISTES.
Ressource	21	L'enfant de deux ans, un extra-terrestre ?
Débutants		La sieste : un document pour les parents.
Ressource	23	GS. *Découvrir l'univers.* L'enfant citoyen de sa planète.
Ressource	25	(suite)
Ressource	27	(suite)
Ressource	29	GS. *Le monde de l'image.* Étude d'une publicité télévisée.
Ressource	31	Aménager la salle de restauration.
Ressource	33	PS-MS-GS. *Des instruments pour apprendre.* Carte animée. Activités annexes. (1) Ressemblances et différences.
Ressource	35	PS-MS-GS. *Des instruments pour apprendre.* Carte animée. Activités annexes. (2) À propos de symétries axiales.
Ressource	37	GS. *Agir dans le monde.* Jeux d'opposition.
Ressource	39	*BCD.* Pour la bibliothèque.
Ressource	41	*BO.* Abonnement au *Bulletin officiel de l'Éducation nationale.*
Ressource	43	*SPA.* Quand les artistes se mettent au service de la SPA.
DOSSIER	45	DIVERTISSEMENTS GRAPHIQUES (suite).
Projet	49	PS-MS. *Agir dans le monde.* Motricité dans le noir.
L'heure du conte	53	L'autobus.
Rencontre	59	Le philosophe Gérard Lurol.
Index	63	Articles parus en 1995-1996.

Secrétaire général de la rédaction : Michel Cadiou, CPAIEN • Conseillère de la direction : Micheline Daumas, PIUFM • Directeur de la publication : Bertrand Eveno • Imprimé en France - N° éditeur : 6736 • Dépôt légal 1996 • Commission paritaire n° 50841 • École Maternelle Française • 5, rue Lhomond(?) - 75005 Paris • Imprimerie Sogedic - Issoudun - N° d'ordre : 1950 • Photo de couverture : Luc Pâris

SOMMAIRE

Éditorial 2

Contrepoint 3

Dossier

Poèmes-cadeau 33
Poèmes / Poète : Michel Lautru
Un poète à la rencontre des jeunes enfants.

Conte 37
La chèvre, le chou et le papillon.

Rencontre avec... 42
L'enfance en difficulté.
Des enseignants d'une école maternelle de la région parisienne dont la population économiquement privilégiée est culturellement pauvre.

Projet 44
Activités d'écrit autour du projet « En savoir plus sur... les oiseaux »
L'écrit dans le cadre et au service d'un projet.

Actualités 48
La suite du tour de France des musées avec une étape en Auvergne. Et puis des disques, des livres, des événements culturels ou pédagogiques, des textes signalés au BO...

Ressources

DOSSIER

Lire avant de savoir lire
L'écrit à l'école maternelle 5
Être actif et motivé parce qu'on peut produire et lire des écrits au sein des projets de classe, avant de savoir lire, grâce à des démarches simples d'accès, à des références. Devenir de plus en plus autonome dans ces démarches.
Deux atouts maîtres pour entrer dans le cycle 2.

Le Soleil et sa cour : l'astre solaire du réel vers l'imaginaire. Ou la mise en application dès l'école maternelle des conseils de Georges Charpak sur l'enseignement de sciences.

RESSOURCES

Découvrir le monde 52
Il était une fois l'Univers : Notre Soleil est une étoile.

Technologie 58
L'arbre aux odeurs : comment mettre en boîte des odeurs avec les enfants.

Éducation motrice 60
Des activités d'expression : présentation des fiches de l'année.

Pour la bibliothèque 61
Dragon, crocodile, requin... et la petite auto de Gros Ours.

Vu au BO 63
Les lits superposés, c'est réglementaire ?

Secrétaire général de la rédaction : Michel Cadiou, CPAIEN • Conseillère de la direction : Micheline Daumas, PIUFM • Éditeur délégué : Marie-Pierre Levallois • Tél. 40 64 55 60 • Directeur de la publication : Bertrand Eveno · Imprimé en France • N° éditeur : 790 • Dépôt légal 1996 • Commission paritaire n° 50841 • École Maternelle Française • 1, rue du Départ - 75014 Paris • Imprimerie Sogedic - Issoudun - N° d'ordre : 4387 • Publicité au support : 62, bd Arago - 75013 Paris • Tél. 44 08 50 57 • Fax : 43 37 92 50 • Responsable : Christine Millac • Photo de couverture : Luc Pâris. • Mise en page : Studio Primart

1. zkia
1996ko iraila

C&E
CULTURA Y EDUCACION

1/1996

C&E 1/1996

Sumario

Pág.

Editorial 3

TEMA MONOGRÁFICO: ¿QUÉ PASA COTIDIANAMENTE EN LA ESCUELA?

Presentación: ¿Qué pasa cotidianamente en la escuela?
Daniel del Amo 7

Una investigación en la escuela infantil: la actividad del niño como unidad de análisis
Mercè Bassedas 9

Observar lo cotidiano, descubrir los valores detrás de las acciones, valorar la acción del maestro
Ana Vásquez-Bronfman 17

Profesores e investigación
Gordon Wells 25

¿Qué nos pasa en la escuela?
Daniel del Amo 31

DEBATE: A VUELTAS CON EL LENGUAJE INTEGRADO

El todo y las partes: una crítica a las propuestas del lenguaje integrado
Emilio Sánchez 39

¿Juicio al «lenguaje integrado»?: algunas razones para su defensa
Pilar Lacasa 55

TEMA MONOGRÁFICO: EL JUEGO INFANTIL

Presentación: El juego infantil
Rosario Ortega 71

El juego simbólico en los niños pasiegos: muñecos y vacas
Ofelia García, Beatriz Martín-Andrade y José Luis Linaza 77

El papel de las interacciones entre iguales en el proceso de socialización. Implicaciones educativas de un estudio transcultural del juego en preescolares holandeses y andaluces
José A. Sánchez y Paul P. Goudena 87

Los espacios de juego en la escuela: aprender jugando a «la casita»
M.ª Teresa Lozano, Rosario Ortega y Miguel A. de Ben 99

El juego en la educación primaria
Rosario Ortega 115

C&E 3/Septiembre-1996

Sumario

Pág.

TEMA MONOGRÁFICO: MORAL Y AFECTIVIDAD: LA CARA OCULTA DE LA EDUCACIÓN

El aula como escenario de la vida afectiva y moral
Rosario Ortega y Joaquín A. Mora-Merchán 5

Proyecto individual de felicidad y compromiso social de justicia
Alfredo Goñi 19

La construcción de los afectos y la moral en la escuela: un problema de compromiso crítico y no de estrategia didáctica
Rodrigo J. García y Juan C. Torrego 31

¿Se pueden conseguir unas relaciones interpersonales de calidad dentro del aula? Breve historia de una línea de trabajo
M.ª Victoria Trianes 37

ENTRE CULTURAS: UNA CULTURA VA A LA ESCUELA: EL CASO DE LOS GITANOS

Algunas dificultades generadas por el sesgo cultural en el estudio del desarrollo humano
José Luis Lalueza e Isabel Crespo 51

El diario de diálogos: una propuesta de alfabetización funcional para personas adultas en el contexto de una sociología de la cultura
José Beltrán 71

La escolarización de los niños gitanos (o la educación como proceso interpersonal que refleja y reproduce relaciones sociales desiguales y contradictorias)
José Eugenio Abajo 81

ARTÍCULOS VARIOS

Elementos para favorecer la construcción de la adición
Iñaki Ander de Tellitu 105

Las concepciones de los alumnos acerca de qué aprenden y cómo lo hacen: el ejemplo de la lengua extranjera
Carlos L. Ayala y Carmen Martín 113

3/1996

REVISTA INTERUNIVERSITARIA
de
FORMACION DEL PROFESORARO

INDICE

EDITORIAL 11-13

TEMA MONOGRAFICO: EDUCACION Y VALORES

- PRESENTACION 17-19
- *Una propuesta de educación en valores morales en el nivel de secundaria* (Escámez Sánchez, Juan) 21-35
- *El educador en los procesos de formación moral* (Puig Rovira, Josep) 37-53
- *Valores y educación para el desarrollo* (Ortega Ruiz, Pedro y Mínguez Vallejos, Ramón) 55-70
- *La interculturalidad en la escuela* (Jordán Sierra, José Antonio) 71-84
- *La formación de la competencia cívica: bases teóricas y conceptuales* (Bárcena Orbe, Fernando) 85-101

STATUS, PENSAMIENTO Y FORMACION DEL PROFESORADO

- *La preparación del profesor para el cambio en la Institución Educativa* (Molina Ruiz, Enriqueta) 105-123
- *Creatividad y Formación del Profesorado* (Rodríguez Hernández, Antonio F.) 125-132
- *Desarrollo histórico de los planes de formación de maestros (1900-1990): contenidos y prácticas* (Rodríguez Gómez, Juana María) 133-142
- *Actitudes de los maestros hacia su profesión docente* (Marcilla Fernández, Angel; González Manjón, Daniel; Aguilar Villagrán, Manuel; Guil Bozal, Rocío y Mestre Navas, José Miguel) 143-155

DIDACTICA Y ORGANIZACION ESCOLAR

- *La narración de cuentos y la adquisición de la lengua inglesa en la Enseñanza Primaria* (López Téllez, Gloria) 159-166
- *Los documentos del Plan Experimental de Educación Infantil* (Olaya Villar, María Dolores) 167-174

RECENSIONES BIBLIOGRAFICAS 177-187

REVISTA DE PRENSA Y DOCUMENTACION 191-195

AUTORES 199-201

25. zkia.
1996ko urtarrila-apirila

hik hasi

8. zkia. 1996ko maiatza

4 kronika

6 gaia

LANBIDE HEZIKETA

Rikardo Mendiola, Goio Eguren eta Jose Antonio Santano.

13 elkarrizketa

Jorge Arevalo.

18 erakundeak

HETEL eta IKASLAN

23 esperientziak

Etxebizitza baten eletrifikazioa

27 berriak

laburrak, ikastaroak, gutunak...

30 ekarpenak

Javier Mardones.

33 Teoriak

Ikastea ez da hartzea

Pello Huizi.

10. zkia. 1996ko uztaila

5 editoriala

6 gaia

IRAKURKETA-IDAZKETA
Konstruktibismoaren ikuspegitik

6 Irakurketa esanguratsua
Lontxo Oihartzabal

34 Irakurketa eta idazketaren hastapenak
Mariam Bilbatua

40 Testua Haur Hezkuntzan
Imanol Aginagalde

44 LHko bigarren eta hirugarren zikloan
Matilde Sainz.

53 Sekuentzia didaktikoa
Lurdes Etxeberria

59 Haurra abiaburu (Langile ikastola)
Mari karmen Irastorza eta Ione Errazkin

61 Tolosaldeko Eskola Txikiak
Ixiar Irulegi eta Ane Miren Aizpurua

64 Bilboko Lauro Ikastola
Pedro Argauza

68 Malerreka eta Bortzirietako Eskola Txikiak
Julia Telletxea, Ander Domblas eta Marta Mariezkurrena

74 Portugaleteko M. Zubeldia ikastetxea
Cesar Blanco

ELEMENTS D'ACCIÓ EDUCATIVA
GUIX

Índex

Editorial | 3

Monogràfic

Treballar la publicitat a l'aula

La publicitat. **Agustí Corominas** | 5

Taller de publicitat. **Carme Ribas** | 9

Els anuncis publicitaris com a recurs. Proposta didàctica per a l'a'rea d'educació musical a 5è de primària. **Carolina Meléndez, Montserrat Arfelis** | 17

Educació en valors i publicitat. Un exemple per a primària. **M. Pilar Rodríguez** | 21

Parlem d'anuncis. Un crèdit variable d'ampliació a 4t d'ESO. **Carme Ciscart** | 27

Recull de GUIX

Jugar a inventar: Reproduir el so. Llibres rebuts. La Tira. Informacions. Hem llegit: Dada. L'exili dels mestres. Comentem: Serveis Internet del Departament d'Ensenyament. Carta oberta: Escola pública, concertada | 39

222. zkia. • 1996ko apirila

Índex

Editorial | 3

Monogràfic

Alimentació a l'escola infantil

Alimentació a l'escola infantil. **Maria Assumpció Roset, Teresa Tilló** | 5

Components educatius de l'alimentació a l'escola bressol. **Pilar Compte, Montse Perramon** | 11

Menjador escolar. **Fernando Gruas, Angelina Escolies, Ester Llovera** | 17

Decidir l'esmorzar. Participar-ne en la compra. **Núria Lacasa** | 21

Tothom a taula! **Esther Romero, Carmen Garcia, Àngels Colell** | 31

Reflexió sobre la pràctica

Les perplexitats davant del currículum. **José Gimeno Sacristán** | 35

Debat a tres bandes

L'excés de responsabilitat del professorat. **Victòria Camps, Joan Domènech, Marta Selva** | 45

Experiències

Matemàtiques ▪ *Parvulari* — El desenvolupament del nombre en l'educació infantil. **Gaietà Casaponsa** | 51

Informàtica ▪ *Cicle inicial* — Ara, Xerinola. **Maria Mayol, Juan José Cardenas** | 59

Pedagogia ▪ *Cicle superior* — Agrupaments flexibles a 6è d'EGB. **Susanna Magriñà, Jaume Sabater** | 65

Matemàtiques ▪ *Secundària obligatòria* — Racons a matemàtiques a 7è. **Michaela Lenz, Xavier Vilella** | 69

Llengües estrangeres ▪ *Secundària obligatòria* — Un *project:* tradicions i costums populars catalans i britànicoamericans. **Joan Grau** | 79

Recull de GUIX

Els infants expliquen: La fira de Bagà. Llibres rebuts. Informacions. Com fer: Diapositives d'acetat 1 La Tira | 81

223. zkia. • 1996ko maiatza

224. zkia.
1996ko ekaina

Índex

Editorial | 3

Monogràfic

Geometria i manipulació

L'aprenentatge de la geometria. **Lluís Segarra** | 5

Aprendre jugant amb la geometria a l'escola infantil. **Montse Farell** | 9

Els trencaclosques de joc geomètric, generadors d'estratègies per a la resolució de problemes. **Lluís Segarra** | 15

Geometria: una experiència urbana. **Juan Carlos Lánguiz** | 21

Reflexió sobre la pràctica

L'evaluació del professorat en educació primària: els seus protagonistes. **M. Amparo Calatayud** | 29

Debat a tres bandes

El professor: funcionari o assalariat? **Victòria Camps, Joan Domènech, Marta Selva** | 35

Experiències

Llengua ▪ *Parvulari* — Racons de llengua a l'educació infantill. **Montserrat Carol** | 41

Medi social ▪ *Cicle inicial* — Amb Bòsnia aprenem a ser solidaris. **Carme Garrido, Conxita Olivé** | 45

Informàtica ▪ *Cicle superior* — Radiofinestra amb Austràlia. **Joan F. Alcaraz** | 49

Medi social — Proposta didàctica per treballar la farga catalana. **Jaume Forment, Ramon Rial** | 55

Medi natural ▪ *Secundària obligatòria* — La prevenció dels incendis forestals des de l'aula. **Evaristo González** | 61

Educació física ▪ *Secundària obligatòria* — Educació física: l'enquesta com instrument per a l'elecció de continguts a l'ESO. **Antonio Tinajas** | 67

Recull de GUIX

Calendari d'escoles d'estiu 1996. Informacions. Hem llegit: *Alma de profesor.* Companys i companyes. Carta oberta. La Tira. Llibres rebuts | 83

227. zkia.
1996ko iraila

Editorial | 3

Biblioteca escolar i hàbits de lectura. **Mònica Baró, Teresa Mañà** | 5

Biblioteca del CEIP Dr. Josep Trueta. **Sílvia Solé** | 9

La biblioteca del centre del CP Joan Mas i Verd. **Antoni Gonals, Guillem Fiol** | 19

Deixeu-los llegir. L'animació a la lectura en la biblioteca escolar. **Anna Ballester** | 23

La biblioteca de centre i les biblioteques d'aula al CEIP Rafal Vell. **Col·lectiu de mestres del CP Rafal Vell** | 29

La biblioteca escolar com a centre de dinamització cultural i d'animació lectora. **Mariano Coronas** | 37

Organització d'una biblioteca escolar autogestionada per l'alumnat. **María Golobardes** | 47

Índex de GUIX: setembre 95 - juliol/agost 96. | 55

La Tira. Informacions. Llibres rebuts. Disposicions legals: Calendari escolar del curs 1996-97. Els infants expliquen. Hem llegit: *La biblioteca escolar en el contexto de la reforma educativa. I Simposio de Canarias sobre Bibliotecas Escolares y Animación a la Lectura. Educació moral i valors.* | 67

ELEMENTS D'ACCIÓ EDUCATIVA

GUIX

Índex

Editorial | 3

Monogràfic

Sexisme i educació

Aprenent a cedir. Currículum ocult i construcció de gènere. **Miguel Ángel Santos Guerra** | 5

Com es poden abordar des de l'escola els usos sexistes i les diferències lingüístiques entre homes i dones? **Luisa Martín Rojo** | 13

Dones i nenes a l'escola. **Comissió de coeducació del CEIP Benviure** | 21

Criteris generals per a un PCC coeducatiu. **M. Elena Simón** | 27

Coeduc96. **Comissió de coeducació del CP Bonavista** | 33

Educació física i sexisme. **Consuelo Asins** | 39

Les dones artistes. **Núria Sanahuja** | 49

Les dones i la ciència: una proposta coeducativau. **Rosa M. Tarín** | 55

Bibliografia i associacions per a una educació no sexista. | 63

Reflexió sobre la pràctica

Implicacions de la diversitat en l'activitat educativa. **Ignasi Puigdellívol** | 65

Experiències

Visual i plàstica ▪ *Parvulari* — Picassomania. Una experiència sobre expressió artística a l'educació infantil. **M. Magdalena Oliver, Concha Palou, Àngela Moyà, Magdalena Ramis, Paquita Gómez, Margalida Morante** | 77

Pedagogia ▪ *Parvulari* — Tallers per als més menuts: una alternativa per entendre, créixer i treballar. **Maria Gabarró, Anna Duran** | 83

Llengua — Llengua i cultura (II): Els embarbussaments. **Neus Lorenzo** | 89

Matemàtiques ▪ *Primària* — Geometria elemental i calculadores gràfiques a primària. **Jordi Baldrich** | 93

Temps no lectiu — Mitja pensió i dietes terapèutiques. **Montserrat Queralt, Josepa Quer** | 97

Mitjans audiovisuals ▪ *Secundària obligatòria* — Educació, vídeo i televisió a l'era Marconi. **Francesc-Josep Deó** | 103

Recull de GUIX

Hem llegit: *Manuel Ainaud i la tasca pedagògica a l'Ajuntament de Barcelona.* Com fer: *una flauta de pan* amb canyes. Informacions. Companys i companyes. Carta oberta. Llibres rebuts. La Tira. Diapositives d'acetat. 2 | 109

225-226. zkiak.

1996ko uztaila-abuztua

INFANCIA Y APRENDIZAJE

Journal for the Study of Education and Development

74. zkia • 1995. urtea

INFANCIA Y APRENDIZAJE
Journal for the Study of Education and Development

1996 74
© 1996 por Aprendizaje, S. L.

Sumario / Contents

3 La notación y el razonamiento con números y nombres en el período preescolar y en la escuela primaria
(Number and word notation and reasoning in the preschool and primary school period)
Clotilde Pontecorvo

25 Estudio comparativo de la información elaborada a partir de mensajes que combinan imagen y texto o texto sólo
(A comparative study of the information developed from messages combining either picture and text or text only)
Elena Ramírez

39 Un estudio empírico sobre la enseñanza y el aprendizaje de estrategias para la composición escrita de textos argumentativos
(An empirical study on teaching and learning strategies for written composition of argumentative texts)
Montserrat Castelló y Carles Monereo

57 Comparación de dos procedimientos de instrucción en comprensión y aprendizaje de textos: instrucción directa y enseñanza recíproca.
(Comparing two instruction procedures for text comprehension and text learning: direct instruction and reciprocal teaching)
Manuel Soriano, Eduardo Vidal-Abarca y Ana Miranda

67 Intervención sobre la comprensión y recuerdo de textos: un programa de instrucción experimental
(An intervention on text comprehension and recall: an experimental instruction programme)
Juan Antonio García Madruga, Jesús Martín Cordero, Juan Luis Luque y Carlos Santamaría

83 El papel del título y del resumen en la comprensión y recuerdo de la noticia: contraste entre la versión original y la versión modificada
(Comprehension of newspaper articles: effects of headlines and summaries in the news format)
Jose A. León, Angel Martín y Olga Pérez

99 Actitud relativista ante la lectura de noticias contradictorias
(Relativist attitude towards reading contradictory information in news articles)
José A. León y Olga Pérez

119 La formación del profesorado en habilidades discursivas: ¿Es posible enseñar a explicar manteniendo una conversación encubierta?
(Teacher training on discourse skills: Is it possible to teach how to explain through covert conversation?)
Emilio Sánchez, Javier Rosales e Isabel Cañedo

139 Funciones comunicativas del lenguaje de niños ciegos y videntes
(Communicative functions of blind and sighted children's language)
Josefa Castro y Miguel Pérez-Pereira

75. zkia • 1996. urtea

INFANCIA Y APRENDIZAJE
Journal for the Study of Education and Development

1996 75
© 1996 por Aprendizaje, S. L.

Sumario / Contents

3 Una aproximación al análisis de los intercambios comunicativos y lingüísticos entre niños pequeños y adultos
(An approach to analysing communicative and linguistic exchanges between young children and adults)
M.ª José del Río y Marta Gràcia

21 Factores que inciden en la dinámica de la interacción adulto-bebé en situaciones de solución de tareas: un estudio longitudinal
(Factors affecting the dynamics of adult-infant interaction in task-solving situations: A longitudinal study)
Purificación Gil y Natalia Sánchez

41 La interacción lingüística entre padres e hijos: el caso de los niños con trastornos específicos del lenguaje (SLI)
(Parent-child linguistic interactions: The case of children with specific language impairment (SLI))
Gina Conti-Ramsden y Catherine Adams

49 Peer interaction in Andalusia and Holland: A comparative study
(Interacción entre iguales en Andalucía y Holanda: un estudio comparativo)
Paul P. Goudena y José A. Sánchez

59 Intentando aprender otro idioma
(Trying to learn another language)
José Luis González y Mikel Asensio

75 Guía documental sobre apendizaje en segundas lenguas y lenguas extranjeras
(Reference guide on second language and foreign language learning)
Jose Luis González y Mikel Asensio

85 Los textos divulgativos como una conversación encubierta: Análisis de los recursos comunicativos de un texto divulgativo
(Divulgative texts as covert conversations: Analysis of the communicative resources of divulgative texts)
Emilio Sánchez

97 Dependencia-independencia de campo: ¿Nivel de desarrollo o estilo cognitivo?
(Field dependence-independence: Developmental rate or cognitive style?)
Carolina Tinajero y M.ª Fernanda Páramo

107 Importancia de la situación en las soluciones a problemas interpersonales hipotéticos según la edad
(The importance of the situation in hypothetical interpersonal problem-solving according to age)
M.ª Victoria Trianes, Angela Muñoz y Manuel Jiménez

Varios/Others
2 Normas de publicación (Notes of authors)
125 Los libros de los años 1994 y 1995 (Selected books from 1994 and 1995)

in-fan-cia

educar de 0 a 6 años

36. zkia. • 1996ko martxoa-apirila

sumari

Página abierta	Autodirección del comportamiento en el ocio	Núria Codina	2
Educar de 0 a 6 años	La formación inicial	Javier Argos y M. Pilar Esquerra	4
	La evidencia de la diferencia	Elisabetta Nigris	7
Escuela 0-3	Un cancionero con las familias	M. José Bustamante y Mercedes González	13
	La flotación	Silvia Vega	16
Buenas ideas	Las cuatro estaciones de Vivaldi	Míriam Navarro	20
Escuela 3-6	La evaluación: obligación o necesidad	Pepa Fos y Joana Pavia	21
	Buscando se aprende	Anna Pons y M. Victòria Pou	25
Infancia y sociedad	¿Para Elena un tren y para Juan una muñeca?	M. Luisa Abad	28
	Una nueva ley de la infancia. Conversación con Juan Mato	Puri Biniés	32
Infancia y salud	Reeducación postural: sintiendo el cuerpo	Susana Teixeira de Matos	35
	La tos	Oriol Vall	39
Érase una vez	Un banquete en honor de la hija del sol y la luna	Roser Ros	40
Informaciones			43
Libros al alcance de los niños			46
Ojeada a revistas			47
Biblioteca			47

37. zkia. • 1996ko maiatza-ekaina

sumario

Página abierta	Las Eskola Txikiak de Gipúzkoa	Harbil Aranburu y Antton Juaristi	2
Educar de 0 a 6 años	Historias y juguetes	Horacio Albalat	6
	La escuela, lugar de encuentros	Blas Campos	11
Escuela 0-3	Malaguzzi y el taller de expresión	Alfredo Hoyuelos	13
Buenas ideas	Suite de *El lago de los cisnes*, de Piotr Ilich Tchaikovski	Míriam Navarro	17
Escuela 3-6	Cajas sorpresa	M. Carmen Díez	18
	Un pequeño proyecto: elaboramos nuestro super	Araceli Marín y otros	23
Infancia y sociedad	La primera experiencia de escuela	Cristina Elorza	29
	¿Diversidad?	Juan Ignacio Pérez	33
Infancia y salud	La hiperactividad: síntoma o síndrome	Adoración de la Fuente	36
Érase una vez	La crianza de la hija del sol y la luna	Roser Ros	40
Informaciones			43
Ojeada a revistas			47
Biblioteca			47

38. zkia. • 1996ko uztaila-abuztua

sumario

Página abierta	Las maletas viajeras del «Mago Limón»	M. Dolores Rial	2
Educar de 0 a 6 años	Al fin: ¡Educación! Pero, ¿escuela rota?	Izaskun Madariaga	6
Escuela 0-3	Relación cotidiana familia-escuela	María Ruiz, M. José Bustamante	10
	Saltar: cómo y por qué	Montserrat Bastardes	14
Buenas ideas	Gran Cañón. Suite para orquesta de Ferde Grofé	Míriam Navarro	19
Escuela 3-6	El espejo mágico	Juan Pedro Martínez	21
	La poesía	Clara Járboles	24
Infancia y sociedad	La crianza y educación en el contexto familiar	M. Victoria Hidalgo, M. Carmen Moreno, Jesús Palacios	29
	La adopción de criaturas con necesidades especiales	M. Jesús Montané	33
Infancia y salud	¿Jugamos?	Gloria Andérica, Lourdes Serra	37
Érase una vez	La hija del sol y la luna se marcha a la Tierra	Roser Ros	40
Informaciones			42
Libros al alcance de los niños			46
Ojeada a revistas			47
Biblioteca			47

39. zkia. • 1996ko iraila-urria

sumario

Página abierta	El juego	Teresita Martínez	2
	Salida al entorno: una mañana de feria	Emilia Vicente, M. Antonia Vidal	4
Educar de 0 a 6 años	¿Está abierta la escuela a las necesidades infantiles y sociales?	Cristina Elorza, Pilar Hernández	6
	Célestin Freinet: un hombre, una escuela, una época	Antonio Fernández	11
Escuela 0-3	Necesidades educativas especiales	Mercedes Mañani, Pedro Sánchez	16
	Familia-escuela: una responsabilidad compartida	Sandra Mosquera, Esteban Aguirre	19
Buenas ideas	La Pastoral de Beethoven	Míriam Navarro	23
Escuela 3-6	Salir, ¿para qué?	M. del Mar Calderón	24
Infancia y sociedad	Lo que esperamos y apreciamos de la escuela infantil	Pilar Alonso, Gerardo Echeita	27
	Educación infantil, niños y niñas gitanas	M. Carmen Jiménez, Kepa Otero	31
Infancia y salud	El profesional de educación infantil frente al SIDA	Felicidad Caballero	35
Érase una vez	La hija del sol y la luna obtiene todo cuanto desea	Roser Ros	38
Informaciones			40
Ojeada a revistas			47
Biblioteca			47

in-fàn-ci-a

educar de 0 a 6 anys

89. zkia. • 1996ko martxoa-apirila

sumari

Plana oberta			2
Educar de 0 a 6 anys	Jocs i joguines	Horacio Albalat	4
	Conversa amb Jordi Cots. Els drets dels infants	Puri Biniés	7
Escola 0-3	Saltar: com i per què	Montserrat Bastardas	10
	Espai de joc al despatx de l'escola	Mercè Vilaró	14
Llibres a mans dels infants			17
Escola 3-6	Els titelles	Maria Torruella	18
	Caixes sorpresa	Mari Carmen Díez	21
Infant i societat	L'evidència de la diferència	Elisabetta Nigris	25
	I després de passar els reis: reflexions per a l'any que ve	Carme Romia	30
Infant i salut	És millor promocionar la salut que prevenir malalties	Esteve-Ignasi Gay	34
	Diarrees	Oriol Vall	38
El conte	La venjança del corb	Roser Ros i Vilanova	41
Informacions			44
Abstracts			46
Cop d'ull a revistes			47
Biblioteca			48

90. zkia. • 1996ko maiatza-ekaina

sumari

Plana oberta			2
Educar de 0 a 6 anys	Interculturalitat entre adults i infants	Penny Ritscher	5
	L'infant avui: la meva manera de mirar-lo	Lluïsa Martín	10
Escola 0-3	Malaguzzi i el taller: la complexitat dels possibles	Alfredo Hoyuelos	13
	De colònies	Carme Arias i Andreu Negre	18
Bones pensades			23
Escola 3-6	La interacció entre iguals a parvulari	Maite Ollé	24
Infant i societat	Conversa amb B. Gotijo i L. Celica. 0-6 al «Salao do encontro»	Puri Biniés	28
	Cantar en una coral infantil	Eulàlia Ramos	31
Infant i salut	Conversa amb Montserrat Martorell i Pere Godall. La veu	Anna Aguilar	34
	L'asma a la infància	José A. Tous	37
El conte	La guineu es desquita	Roser Ros i Vilanova	40
Informacions			44
Abstracts			46
Cop d'ull a revistes			47
Biblioteca			48

91. zkia. • 1996ko uztaila-abuztua

sumari

Plana oberta			2
Educar de 0 a 6 anys	Marian Reismann: relacions	Anna Tardos	4
Escola 0-3	L'adaptació: un projecte compartit	Montserrat Jubete	10
	Una més del grup	M. Pilar Garra	14
Llibres a mans del infants			19
Escola 3-6	La idea del parc d'atraccions dels ocellets i les fonts	Loris Malaguzzi i altres	20
Infant i societat	Conversa amb Marduix. Un teatre per a tots els públics	Puri Biniés	26
	Serveis per a la infància a la Unió Europea	Peter Moss	28
Infant i salut	L'alimentació a l'escola bressol	Pilar Cervera	34
	Mare, tinc mal de panxa	Anne Debarède	37
El conte	La guineu decideix protegir les cabres	Roser Ros i Vilanova	40
Informacions			43
Abstracts			46
Cop d'ull a revistes			47
Biblioteca			48

92. zkia. • 1996ko iraila-urria

sumari

Plana oberta			2
Educar de 0 a 6 anys	Freinet a Catalunya	Enric Vilaplana	4
Escola 0-3	Aturar-se a observar	Anna Estela	10
	Mil sensacions dissoltes a l'aigua	Sílvia Vega	13
Bones pensades			17
Escola 3-6	La pedagogia Freinet al parvulari	Josepa Gómez i Bruguera	18
	El joc teatral	M. Carmen Díez	23
Infant i societat	Tacte en el tracte humà	Mercè Simon	28
	Gràcies a Dalí	Jette Rohde	31
Infant i salut	La salut de l'infant hospitalitzat	Dolors Navarro	33
	L'infant que mulla el llit	Esteve-Ignasi Gay	36
El conte	Les cabres es riuen de la guineu	Roser Ros i Vilanova	41
Informacions			44
Abstracts			46
Cop d'ull a revistes			47
Biblioteca			48

PERSPECTIVA ESCOLAR

Editorial:
Acord per al desenvolupament de la Reforma i la implantació de l'ESO. Un primer pas cap a un pacte social? 1

Monogràfic:
Repàs a les sortides
Els objectius de les sortides. *Pilar Benejam* 2
Les sortides abans i ara. *Ton Creus* 9
Les escoles de les zones rurals: una altra manera d'organitzar i planificar pedagògicament les sortides. *Rosa Elena Codina Vidal* 15
L'oferta organitzada de sortides. *Joan Aluja* i *Josep Baluja* 22
Els costos de les sortides. *Pere Fortuny* 28
Responsabilitat civil del professorat en les activitats complementàries i extraescolars. *Ramon Plandiura Vilacís* 34
Bibliografia complementària. *Biblioteca Rosa Sensat* 38

Escola.
Experiències escolars:
Hem escrit un llibre. Som escriptors! *Oriol González Ripoll* 41
Secundària Obligatòria:
El tractament de la diversitat a la Secundària Obligatòria. *Mercè Renter* 52

Escola i societat.
Nois i noies:
«Que guapa» és la teva carpeta. Una investigació sociològica sobre el «gust». *Alexis Bueno, Roger Martínez* i *Anna Sant* 63
Legislació:
Comentaris a la Llei Orgànica de participació, avaluació i govern dels centres escolars. *Ramon Plandiura Vilacís* 72

Novetats bibliogràfiques. 80

Textos legals. 83

204. zkia
1996ko apirila

Editorial:
Reconversió de plantilles o qualitat d'ensenyament. 1

Monogràfic:
Cicle 12-14
Organització del cicle. Organització del currículum. *Cesc Notó* i *Josep Alsinet* 2
Del cicle superior d'EGB al primer cicle de secundària. *Equip de professors de l'IES Cavall Bernat de Terrassa* 14
Una imatge ajustada d'ell mateix. *Mercè Clariana* 25
El tractament de la diversitat en el primer cicle de l'educació secundària obligatòria. *Javier Onrubia* 32
El professorat al primer cicle de l'ESO. Característiques i perfils. *Hortènsia Grau i Juan* 40
Bibliografia complementària. *Biblioteca Rosa Sensat* 53

Escola.
Organització de l'aula:
Una aula per parlar i escoltar. *Anna Pujol i Brunet* i *Pepita Subirà i Tarruella* 57
Salut escolar:
Més salut dental. Partint de més coneixements de les dents. *Rosa Carrió* 63

Escola i societat.
Comunitat Europea:
Deixem entrar Europa a l'escola. *Maria Villanueva i Margalef* 71

Novetats bibliogràfiques. 77

Textos legals. 80

Cartes al director. 82

205. zkia
1996ko maiatza

Editorial:
Quan la paraula llibertat no vol dir el mateix per a tothom. 1

Monogràfic:
Estratègies d'aprenentatge
Les estratègies d'aprenentatge: què són, i per què, quan i com s'han d'ensenyar. *Carles Monereo i Font* 2
Els mapes conceptuals: anàlisi de les condicions per a la seva utilització. *Maria Lluïsa Pérez Cabaní* 11
L'ordenació del temps personal: de la distribució horària del treball individual a l'ús de l'agenda. *Equip de Mestres CEIP El Sagrer* 20
La recerca d'informació. Ús de la biblioteca com a font d'informació. *Sílvia Sanz* 27
L'autoavaluació com a element bàsic per a prendre consciència del propi procés d'aprenentatge. *Jaume Jorba* i *Neus Sanmartí* 39
Bibliografia complementària. *Biblioteca Rosa Sensat* 51

Escola.
Llengües estrangeres:
L'ensenyament/aprenentatge de les llengües estrangeres a primària: una oportunitat per a innovar. *Margarida Cambra i Giné* 56
Noves tecnologies:
La Festa Major de Vilafranca a Internet. *Claustre de mestres de l'EP «Dr. Estalella Graells»* 67

Escola i societat.
La mestra i el mestre:
Balanç i propostes de futur d'un congrés singular. *Joan Domènech Francesch* 74
Veure'ns al cine. *Jaume Cela* 80

Novetats bibliogràfiques. 85

Textos legals. 88

206. zkia
1996koekaina

Editorial:
Nou curs, nou conseller. 1

Monogràfic:
***Mass media* a l'ensenyament**
Llenguatge i tècniques
Consum i producció a la comunicació de masses. *Xavier Laborda* 2
Experiència de ràdio a l'escola.
Lourdes Ventosa Solé i *Roderic Villalba Pèrez* 9
Una experiència escolar de televisió en l'àmbit publicitari.
M.Sol Etxabe i *Edurne Erauskin* 18
Narració i cinema.
Escola Cooperativa «El Puig» 28
La premsa a l'ensenyament secundari: Filosofia, Tecnologia i Llenguatges.
Encarna Larrey 36
Bibliografia complementària.
Biblioteca Rosa Sensat 45

Escola.
Solidaritat:
Acollida d'un grup escolar de quaranta-cinc joves de Sarajevo. *Josep Gómez i Andrés* 51
Educació especial:
La Marta i els contes. *M. Àngels Comella i Torrent* i *Roser Faus i Solé* 55
Experiències escolars:
Escoltar música a primer de primària: *El Trencanous*, de P. I. Txaikovski.
Helena Forrellad 60

Escola i societat.
La mestra i el mestre:
El professorat de matemàtiques s'agrupa.
Jordi Quintana 69
Salut escolar:
Recomanacions per a la correcció de la hipercolesterolèmia en els nens.
Josep Llorens-Terol i Joan Rubies-Prat 77

Novetats bibliogràfiques.
Ensenyar matemàtiques. *Adolf Almató* 80
Altres novetats. 82

Textos legals. 84

207. zkia
1996ko iraila

TEXTOS
DE DIDÁCTICA DE LA LENGUA Y DE LA LITERATURA

9. zkia • 1996ko uztaila

MONOGRAFÍA: LAS OTRAS LITERATURAS

4 Las otras literaturas
CARLOS LOMAS, URI RUIZ
7 Otras literaturas/otras culturas: un problema pedagógico
GUSTAVO BOMBINI
15 Literatura juvenil y lectura para jóvenes
TERESA MAÑA
21 La literatura de adolescentes: la psicoliteratura
GEMMA LLUCH
29 Lectura de ficción y redacción de cuentos en la escuela primaria
TERESA COLOMER
41 El taller de los relatos en la educación secundaria
VICTOR MORENO
51 Lecturas y materiales (guía de recursos)
TERESA COLOMER, CARLOS LOMAS, GEMMA LLUCH, TERESA MAÑA, VICTOR MORENO, URI RUIZ

DOCUMENTOS

61 La didáctica de la lengua materna: el nacimiento de una utopía imprescindible
JEAN PIERRE BRONCKART, BERNARD SCHNEWLY

PROPUESTAS DE TRABAJO

81 La construcción de una fotonovela
CLARA OBLIGADO
91 La diversidad curricular: un ejemplo para practicar en el aula de secundaria
M. ÁNGELES MARTÍN GALLEGOS
107 La evaluación de la composición escrita
M. LUISA CAÑADO, ELENA GÓMEZ-VILLALBA, JESÚS PÉREZ GONZÁLEZ
115 El comentario de textos en la clase de lengua y literatura
M. PILAR NUÑEZ DELGADO
125 La práctica de lectura en la educación de adultos
ELENA GÓMEZ VILLALBA, M. TERESA CARRILLO, M. ÁNGELES CARO

OPINIÓN

133 Lenguaje y discriminación sexista
MIGUEL IÑARRA

INFORMACIONES

137 Crónicas. Convocatorias. Noticias

LIBROS

142 Fundamentos. Propuestas para el aula. Otras lecturas. Revistas. Libros recibidos

SUBSTRATUM
TEMAS FUNDAMENTALES EN PSICOLOGÍA Y EDUCACIÓN

ÍNDICE

Presentación 11

Introducción: La actualidad de Jean Piaget 15
Current relevance of Jean Piaget
Eduardo Martí
Universitat de Barcelona, España

Acerca de cómo Piaget revolucionó las ideas en psicología de manera perdurable 39
The lasting effect of how Piaget revolutionized ideas in psychology
Jacques Vonèche
Université de Genève, Suisse

Crear para comprender. La concepción piagetiana del conocimiento 53
Creating for understanding. Piaget's conception of knowledge
Rolando García
CINVESTAD, México

Piaget, Vygotski y la función del símbolo 63
Piaget, Vygotski and the function of symbol
Juan Pascual-Leone
York University, Canada

La fecundidad de la epistemología de Piaget 89
The fecundity of Piaget's epistemology
Juan Delval
Universidad Autónoma de Madrid, España

La herencia y las promesas de la tradición piagetiana de investigación 127
The legacy and promises of the Piagetian research tradition
José Antonio Castorina
Universidad de Buenos Aires, Argentina

Piaget, el constructivismo y la educación escolar: ¿Dónde está el hilo conductor? 153
Piaget, constructivism, schooling: Where does the connection lie?
César Coll
Universitat de Barcelona, España

Aplicar, replicar, recrear. Acerca de las dificultades inherentes a la incorporación de nuevos objetos al cuerpo teórico de la teoría de Piaget 175
To apply, to replicate and to recreate. Reflections on the difficulty of incorporating new objects into the theoretical body of Piaget's theory
Emilia Ferreiro
CINVESTAD, México

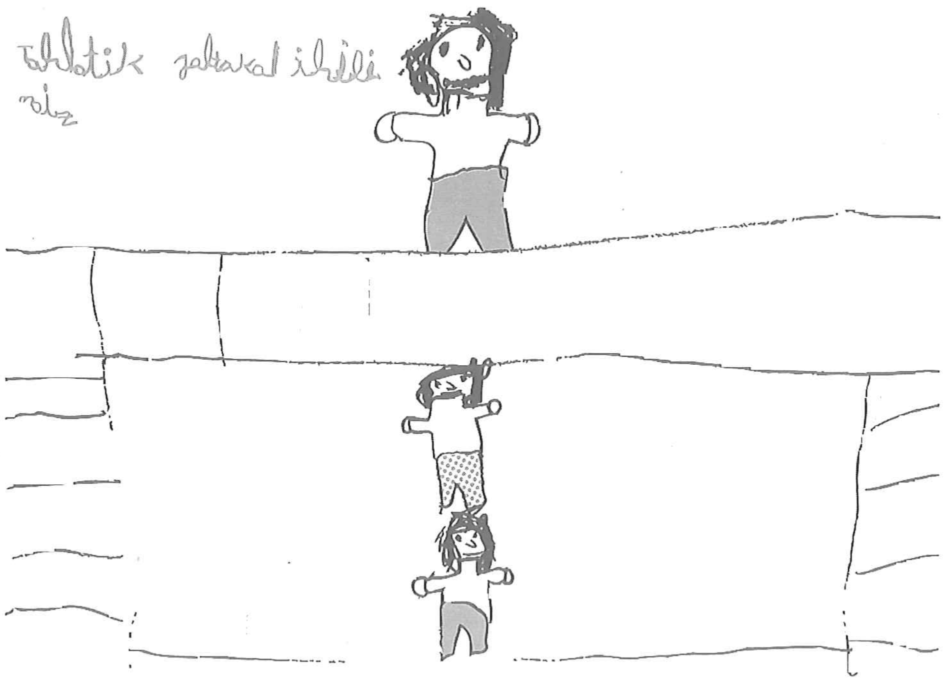

12. zkia. • 1995. urtea

4 **Zenbait datu interesgarri**

5 **Bioenergética**
Egilea : Dr. Alexander Lowen
Edic. Diana. México, 1978.

17 **XII Jornada de Práctica Psicomotriz. Barcelona, 24-25 Marzo 95.**
Vicenç Arnaiz - Tomas Sanurdi.

27 **Behaketa Haurren Hezkuntzan**
Elena Herrán Izaguirre

Psikomotrizitateko KOADERNOAK

VELA MAYOR

REVISTA DE ANAYA EDUCACION

11. urtea, 8. zkia. 1996. urtea

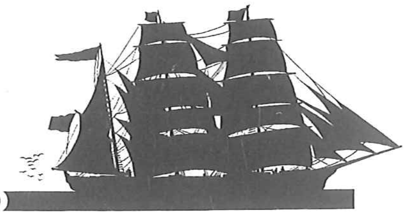

SUMARIO

EDITORIAL 5

PADRES Y MAESTROS, DOS ESTRATEGIAS Y UN OBJETIVO COMÚN
Juan González-Anleo Grande de Castilla 6

EL PROFESOR-TUTOR Y LOS PADRES
José Antonio Alcázar Cano 13

LA PARTICIPACIÓN EDUCATIVA DE LOS PADRES
Juan Antonio Gil Tamayo 21

RELACIONES ENTRE FAMILIA Y ESCUELA (*Mesa redonda*) 27

FAMILIA, ESCUELA Y MEDIOS DE COMUNICACIÓN
Francisco García Novell 37

EDUCACIÓN PARA EL CONSUMO *Nieves Álvarez Martín* 43

EL PORQUÉ DE LAS TÉCNICAS DE ESTUDIO
Bernabé Tierno Jiménez 53

¿APRENDER SIN ESCUELA? *Mayte Guillén Pérez* 63

DEL FRACASO AL ÉXITO EDUCATIVO *José Bernardo Carrasco* 71

GURASOAK ETA IRAKASLEAK ELEANIZTAS UNARI BEGIRA
Jesús María Bilbao Curiel 81

Agradecemos a Mariano del Castillo y a Carmen Magaña la especial colaboración y apoyo prestados en la preparación de este número monográfico.

TANTAK

15. zkia. 1996ko maiatza

Unibertsitatearen ebaluazio instituzionalaren alderdiak ..... 7 or..... *I.J. Alfaro/A. Perez*

25 urtetik gorakoentzako sarrera-probatik heldutakoikasle unibertsitarioen ezaugarriak.. 37 or..... *J.F. Lukas/ C. M. Santiago/ F. Arbizu*

Euskal gaztetxoen euskararekiko jarrerak eta jokabideak: hezkuntzaren eragina euskal gaztetxoak euskalduntzean: gastetxoek euskararekiko duten ezagutza eta hizkuntza honekiko dituzten jokabideak ..... 49 or..... *N. Larrañaga Aizpuru*

Komunikazioa eta irudikapena: gaztelaniaren irakaskuntza euskara-gaztelania irakaskuntza elebidunean gaztelania bigarren hizkuntza (2H) denean ..... 73 or..... *Ikerkuntza Kooperatiboko Mintegia/ B. Munarriz/ B. Martinez/ C. Medrano/ F. Basurco/ M. Dafauce/ E. Barrio/F. Bermejo*

Teoriak eta praktika irakasleen etengabeko prestakuntzan ..... 97 or..... *P. Ruiz de Gauna*

Beharren ebaluazioaren eragina hezkuntza prozesuan ..... 113 or..... *B. Munarriz/ J.F. Lukas*

PRATIQUE
THEORIE
PEDAGOGIE
PRATIQUES

Des méthodes en français : introduction
André Petitjean

Consignes : aider les élèves à décoder
Jean-Michel Zakhartchouk

Lire et produire des consignes
Catherine Schnedecker

Savoir-faire et faire accéder aux savoirs par les encyclopédies et les langages documentaires
Marie Vanche-Roby

Pratiques intégrées de lecture et d'écriture
Jean-François Halté

La fiche de lecture ou la bureaucratisation d'une technique d'animation culturelle
Jean-Marie Privat, Marie-Christine Vinson

Apprendre à écrire une fiche de lecture
Daniel Bessonnat

Résumés des articles

90. zkia. • 1996ko ekaina

REPÈRES

recherches en didactique du français langue maternelle

REPÈRES n° 12 - 1995

APPRENTISSAGES LANGAGIERS, APPRENTISSAGES SCIENTIFIQUES

Sommaire

Avant-propos de la rédaction 3

- **Apprentissages langagiers, apprentissages scientifiques. Problématiques didactiques : regards en arrière et aspects actuels**
  par Gilbert DUCANCEL, IUFM de Picardie-Amiens et INRP Français École et Jean-Pierre ASTOLFI, Université de Rouen et INRP Didactique des sciences 5
- **Écriture scientifique et activités de recherche**
  Mettre par écrit ses idées pour les faire évoluer en sciences
  par Anne VÉRIN, INRP Didactique des sciences 21
  Quelques questions sur l'écriture et la science : une vue personnelle d'Outre-Manche
  par Clive SUTTON, Leicester University School of Education 37
  Les pratiques de communication scientifique : une référence pour les formateurs de maitres ?
  par Gilbert DUCANCEL, IUFM de Picardie et INRP Français École, Jean-Claude BOULAIN et Frédéric DUCANCEL, Laboratoire d'Ingénierie des Protéines, DIEP, CEA, Saclay 53
- **Activités scientifiques et apprentissages langagiers**
  Interaction et construction des apprentissages dans le cadre d'un démarche scientifique
  par Claudine GARCIA-DEBANC, IUFM de Toulouse-Rodez et INRP REV 79
- **Le discours du maitre**
  Actions de tutelle et communication en classe (mathématiques et sciences)
  par Alain BERNARD, Lycée professionnel, Eragny-sur-Oise 105
  La définition dans les discours didactiques en classe de sciences
  par Thierry EVRARD, Anne-Marie HUYNEN et Cécile de BUEGER-VANDER BORGHT, Laboratoire de Pédagogie des Sciences, Université catholique de Louvain-La-Neuve, Belgique 119
- **Obstacles linguistiques à l'apprentissage**
  Le comptage oral en tant que pratique verbale : un rôle ambivalent dans le progrès des enfants
  par Rémi BRISSIAUD, IUFM de Versailles-Cergy 143
- **Les discours du monde de l'édition pour enfants**
  La Coccinelle : des repères sociolinguistiques pour analyser des ouvrages scientifiques pour enfants
  par Daniel JACOBI, Centre de Recherche sur la Culture et les Musées, Université de Bourgogne 165
- **Actualité de la recherche en didactique du français langue maternelle**
  Françoise SUBLET, Sciences de l'Education, Université de Toulouse- Le Mirail
  Maryvonne MASSELOT-GIRARD, CRESLEF, Université de Besançon 187

Notes de lecture
Gilbert DUCANCEL, Francis GROSSMANN, Hélène ROMIAN 191

Summaries 224

Numéro coordonné par **Gilbert DUCANCEL** et **Jean-Pierre ASTOLFI**

12. zkia. • 1995. urtea

Artikulu aipagarriak

SELBY,D.: "Educación global: hacia una irreductible perspectiva global en la escuela", Aula 51, 1996ko ekaina, 25-30 orr.

Artikulu honetan, hezkuntza globalaren definizioaren hurbilpena aurkitzen dugu: bizi dugun mundu aldakor honetarako belaunaldi berriek behar duten hezkuntza egokia. Horretarako, hezkuntza honen oinarrizko ezaugarriak aipatzen ditu autoreak eta, halaber, ikasleek lortu behar dituzten helburu nagusiak.

BENEJAM,P.: "Els objectius de les sortides", Perspectiva Escolar 204, 1996ko apirila, 2-8.orr.

Teknikak aurreratu eta gogoeta pedagogikoak sakondu diren garai hauetan, irteerak egiteak badu oraindik ere baliogarritasunik. Alabaina, irteeren kontzepzioa eta praktika birplanteatu egin behar da.

Irteeren planteamenduak adierazten digu ikastetxe batek nola ulertzen dituen bai ingurunearen ezagutza, bai irakaste-ikaste prozesua.

Artikulu interesgarria gogoetarako.

EQUIP de MESTRES CEIP EL SAGRER: "L'ordenació del temps personal: de la distribució horària del treball individual a l'us de l'agenda". Perspectiva Escolar 206, 1996ko ekaina. 20-26.orr.

Ikaste prozesuan denbora antolatzeak duen garrantziaz jardun du artikulu honek. Oinarrizko ahalmen eta trebetasun hau lantzeko asmoz, hainbat eginkizun planteatzen dute egileek haur eskolatik hasita.

Agian lan interesgarria guztiontzat.

BATZUK: "Picassomania. Una experiència sobre l'expressió artística a l'educació infantil", Guix 225-226, 77-81 orr.

Artikuluak Haur Eskola batean egindako esperientzia kontatzen digu: Picasso eta bere obra eta etapa desberdinak oinarritzat hartuta, plastika lantzeko lan zoragarria. Oso polita.

TORRENTS,M.: "La escuela como centro de recursos", Cuadernos de Pedagogía 251, octubre 1996, 14-18 orr.

Artikulu honen egileak zera proposatzen du ikaste prozesuaren kalitatea hobetzeko: ikastetxeak dituen baliabide guztiak antolatzea -ordenatu, sailkatu eta arduraduna izendatu-. Azken finean ikastetxeak berak ere liburutegiak duen planteamendua izan beharko luke.

In-fàn-ci-a 92
aldizkaritik ateratako irudia
Freinet

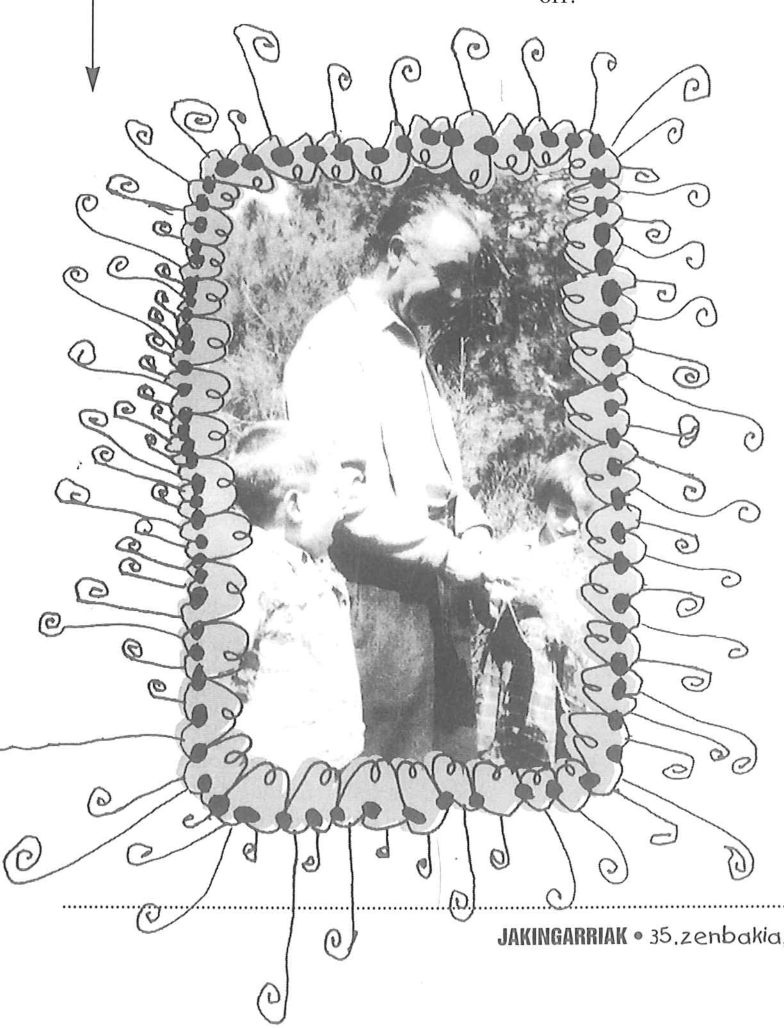

Aurten Celestin Freinet-en jaiotzaren mendeurrena ospatzen da. Eta aurkikuntza pedagogikoen eragile izan den maisu handi honi omenaldia eskaini nahian hainbat artikulu argitaratu dira. Bestalde, haren pedagogia-ekarpenari buruzko gogoetak edota bizirik dirauten esperientziak azaldu dira. Hona hemen gutxi batzuk.

CAIVANO,F.: " Freinet en el Bierzo", C.P. 251, 1996ko urria, 40-48 orr.

GÖMEZ,J.: "La pedagogia Freinet al parvulari", Infància 92, 1996ko iraila-urria, 18-22 orr.

VILAPLANA,E.: "Freinet a Catalunya. En motiu del centenari del seu naixement", Infància 92, 1996ko iraila-urria, 4-9 orr.

FERNANDEZ,A.: "Célestin Freinet: un hombre, una escuela, una época", Infancia 39, 1996ko iraila-urria, 11-14 orr.

ELORZA,C.,HERNANDEZ,P.: "¿Está abierta la escuela?", Infancia 39, 1996ko iraila urria,

Bi urteko haurrak Haur Eskolako bigarren zikloko markuan integratzeari buruz idazten dute artikulu honen egileek. Nagusiki haur txikiei eskaini behar zaien hezkuntza-kalitatearen inguruan kezka agertzen dute.

Egungo gai garrantzitsua gure Komunitatean.

MOSQUERA,S.,AGIRRE,E.: "Familia-escuela: una responsabilidad compartida", Infancia 39, 1996ko iraila-urria, 19-22 orr.

Artikuluaren egileak neska txiki baten gurasoak dira. Oiartzungo Iturburu Haur Eskolan ikasten du eta eratzunkidetasunari buruz duten esperientzia kontatzen digute. Gai honen inguruan lau zutabe azpimarratzen dituzte: eskolako batzordea, gurasoen asanblada, estimulatzeko liburuak eta informazioarako koadernoa.

Esperientzia erabilgarria.

Gai monografikoa:

Arrasateko Umezaintza

Lan proiektuak haur-eskolan

Hezkuntzaren eta Haur Eskolaren egitekorik garrantzitsuena haurrei beren burua ezagutzeko esparru egokia eskaintzea litzateke, autonomia eta komunikaziorako, elkarri entzun eta bizitzarekin harremanetan jarduteko esparrua.

Ahalegin guztiak egin behar ditugu baliabide egokienak bilatzen, garapen bide onenetan joan gaitezen denok, haurrak eta helduok.

Horrek esan nahi du nagusiak erne egon behar dugula bizitzaren aurrean, kontuan hartu eta errespetatu egin behar dugula eboluzio-momentua, honek erakusten baitizkigu haurraren premia, interes eta aukerak. Baita ere, haurrak dakienetik abiatu behar dela, ez hortxe gelditzeko, garapen-aukera berriak sortzeko baizik.

Eta eraikuntza-lan honetan lan proiektuak, aukera metodologiko bezala hartuz, ahalbideratzen dute funtsezko hainbat gauza: ikasleek ezagutzak eraikitzea, trebetasunak eta jarrerak garatzea, aprendizaia-estrategiak lantzea,...

Hala, **Jakingarriak** gai garrantzitsu hau jorratu nahi izan du, oinarrizko bibliografia eta zenbait artikulu bilduz. Artikuluetan oinarri teorikoa (M.Rosa Terradellas irakaslearena) eta praktikan oinarritutako hainbat gogoeta eskaintzen ahalegindu gara.

Guretzat lan preziatua izan da; ea denoi baliagarria zaigun!

Bibliografia

BATZUK (1996): Monográfico: "Proyectos de trabajo. Otra manera de aprender". Cuadernos de Pedagogía, 243. zb. Bartzelona.

Zenbait autorek lan proiektuekin zer ikusia duten hainbat alderdi aztertzen dituzte monografiko honetan. Horrela, HERNANDEZ, F.-ren artikuluan, "Para comprender mejor la realidad", lan proiektuen aportazioen analisi txiki bat egiten du, hala historikoki nola gaur egun duten eragina aztertuz. MASES, M. eta MOLINA, M.J.-k "De las intenciones a la práctica" artikuluan hausnarketa sorrarazten dute lan proiektuak ulertzeari eta praktikara eramateari buruz. VENTURA, M.-k aztertzen du bere artikuluan "¿Cambian los docentes cuando trabajan por proyectos?". Bartzelonako "Mare Nostrum" eskolako maistra-taldeak "La organización del centro" artikuluan funtzionamendu estruktura bat aurkezten dute honako hau ahalbidetzeko: informazioa hobeto antolatzea, ordutegi malgutasuna, eskola irekitzea eta ikaskuntza-irakaskuntza prozesuaren partizipazio konpartitua. FEBRER, M. eta JOVER, M.-k "Los límites del aprendizaje" artikuluan ideia bat aurkezten dute adibideen bidez: txikitxoek ez dute jakintzarekiko mugarik, baizik eta geuk ezartzen dizkiegunak eta interbentzio batzuk bai entzutea eta bai elkarrizketa bideratzen dute. Canariar Irletako irakasle talde batek planteatzen du "La importancia de las preguntas" eta "Las posibilidades de las Aulas Taller". Alcoy-ko Lanbide-heziketako "Batoi" institutuko irakasle talde batek "Un programa de diversificación" artikuluan programa bat deskribatzen dute, ikasleen eta irakasleen aprendizaia gestionatzeko modu berria dena. ALABAT, I. eta FERRER, A.-k lan proiektuen bibliografia aukeraketa bat egiten digute "Para saber más".

BATZUK (1993): *El constructivismo en el aula.* Graó. Bartzelona.

Liburua lan proiektuetara mugatzen ez den arren, oso erabilgarria da aprendizaia-irakaskuntza ikuspuntu eraikitzaile batez planteatu nahi dutenentzat. Jorratzen dituzten alderdiak honako hauekin dute zerikusia: irakasleak eta ikuspegi eraikitzailea, aprendizairako disponibilitatea, aprendizaiaren zentzua, aurrezagutzak aprendizaiaren abiapuntu bezala, ezagutzaren izaera aktiboa eta eraikitzailea, nola sortu garapen-gune hurbilak (zonas de desarrollo próximo), enfoke didaktikoak eta nola ebaluatu eskola-curriculuma.

BRUNER, J.(1963): El proceso de la educación. Uthea. Mexiko (1960).

(1969): Hacia una teoría de la instrucción. Uthea. Mexiko (1965).

Nahiz eta liburu hauek ez dituzten bereziki lan proiektuak jorratzen, oso baliagarriak egiten zaizkigu ulertzeko nola Bruner-ren kontzepzioek eragina izan duten hezkuntz praktikan. Aprendizaiaren eraikuntzaren kontzepzioa, ikaslearen jardunak duen eragina, aprendizaia lotzea hurbil dauden eta atseginak diren esperientziekin... Bere proposamena curriculum espiral bat da eta azaltzen du nola ikasleak, txiki-txikitatik, ikasgaien kontzeptu eta prozedurekin lehen kontaktuak egiten dituen, hurbilketa-fase desberdinetan. Irakasleak materialak eta aktibitate egokiak eskaintzen badizkio, ulermen-maila elaboratuagoak eraikitzen ditu. Helburu horrekin lotuta, gaika irakasteak erraztu egiten du ezagutza disziplinarrari hurbiltzea: beronen oinarrizko kontzeptuei, antolatzeko estrukturei, bere prozedurei eta disziplina desberdinen arteko erlazioak egitea ahalbidetzen du.

CAMPS, A. (1994): "Projectes de llengua entre la teoria i la pràctica" ARTICLES de didàctica de la llengua i la literatura, 2.zb. Graó. Bartzelona, 7-19.orr.

Artikulu honetako lehen atalean, autoreak deskribatzen ditu gaur egun arte hizkuntza idatziaren irakaskuntza orientatu duten erreferente teoriko-praktikoak. Bigarren zatian, prozesu-eredu bat aurkezten du hizkuntz proiektuak garatzeko. Eredu honek sekuentzia didaktiko bat ere badu hiru zatitan banatuta, beti ere helburua hizkuntza ikastea eta erabiltzea dela:

1). Prestaketa: proiektuaren formulazioa (Zer egin behar dugu?). Helburuen formulazioa (Zer ikasi behar dugu?). Proiektua egiteko irizpideak.

2). Egitea: fase honetan, proiektua egiteko zenbait alternatiba deskribatzen du; aktibitate mota bi bereizten ditu.

a) Testua ekoiztea (planifikazioa, testualizazioa eta errebisioa barne dituela, izan ere, ikasleak gai izan behar dira, hausnarketa eta lana direla medio, euren lanetan aplikatzeko) eta

b) idatzi behar den testuaren ezaugarriak ezagutzea eta nola erabili behar den jakitea.

3) Ebaluazioa: egin behar den ebaluazioa formatiboa dela kontuan hartuz, lanaren eta testuaren ebaluazioa proposatzen du elaborazioaren etapa desberdinetan (Zer egin dugu?). Bai eta ikasi denaren ebaluazioa (Zer ikasi dugu?).

DEWEY, J. (1989). Cómo pensamos. Paidós. Bartzelona (1910)

Lan honen originala ingelesez argitaratu zen 1910ean; Paidós-ek duela urte batzuk itzuli zuen. Bertan bere ideiarik garrantzitsuenak plazaratzen ditu J. Dewey-k. Eta ideia horiek eraman zuten Kilpatrick proiektuen estruktura eta metodoaren garapena planteatzera. Dewey-ek proposatzen du ikasleen esperientzia eta interes pertsonalak hezkuntzan sartzea. Uste du heziketak ikasleen desberdintasunak kontuan hartu behar dituela, bai eta bere gaitasun sozialak eta ikaskuntza-prozesua eraikitzeko eta planifikatzeko gaitasuna. Bakarkako eta taldeko lana, iniziatiba pertsonala, gauzak eginez ikastea eta formazio demokratikoa dira autore honen teorien alderdirik fundamentalenak.

DOLZ, J. (1994): "Seqüències didàctiques i ensenyament de la llengua: mès enllà del projectes de lectura i d'escriptura". ARTICLES de didàctica de la llengua i la literatura, 2.zb. Graó. Bartzelona, 21-34.orr.

Artikulu honetan egileak aurkezten du zein berregituratze fasetan dagoen hizkuntzaren didaktika. Ezaugarri du deskripzio hutsa utzi egin duela eta planteamendu berrietan oinarritzen dela. Planteamendu berriok aintzat hartzen dituzte irakaskuntzak planteatzen dituen arazoen analisia eta hizkuntzaren ikaskuntza eskolan: helburuak, edukin disziplinarrak, programa amankomunak, metodoak, ebaluazioa, irakasleen formazioa. Hizkuntzaren erabilera komunikazio egoera desberdinetara zabaltzea da gaur egun disziplina honen prioritateetako bat. Perspektiba honetatik aztertzen ditu irakurketa-proiektuak eta ahozko eta idatzizko testuen produkzioa. Bereizten ditu proiektuen dimentsio komunikatiboak eta ikaskuntzarekin erlazionatutako dimentsioak. Azaltzen du, halaber, hizkuntzaren didaktikak zergatik joan behar duen hizkuntz proiektuak baino urrinago eta aztertu behar dituen ikaskuntzaren edukinen arazoa eta hauen antolaketa sekuentzia didaktikotan.

FONS, M. (1996): "Aprendre a llegir i escriure i els projectes de treball globalitzats. Una experiencia a primer curs de primària". ARTICLES de didàctica de la llengua i la literatura. 8. zb. Graó. Bartzelona, 97-107. orr.

Autoreak globalizatutako lan proiektu batzuen esperientzia deskribatzen du. Eta, horrela, bereiztu egiten ditu espezifikoki hizkuntzaz diren proiektuak. Proiektu horietan, neska-mutil talde batek lan proiektu bat gauzatzen du idazketa-irakurketaren ikaskuntzarekin lotuta lehen hezkuntzako lehen urtean. Horretarako testu idatziak erabiltzen dira, baina kontestu errealetan. Ondoren, aztertzen ditu aprendizaia-mota hau dela medio egiten diren aurrerapenak.

HERNANDEZ, F., VENTURA, M. (1992): *La organización del curriculum por proyectos de trabajo. El conocimiento es un calidoscopio.* Graó, Bartzelona.

Liburu honetan autoreek deskribatzen dituzte globalizazioari buruz eskolako praktikan dauden kontzepzio desberdinak: materia gehigarri bat, interdisziplinarietatea, aprendizaiaren estruktura psikologikoa. Lan proiektuei buruz dituzten kontzepzioak azaltzen dituzte, bai eta nola proiektuok eskolako ezagutzak modu globalizatuan antolatzea ahalbidetzen duten. Lan proiektuak garatzeko kontuan izan beharreko alderdiak planteatzen dituzte, hasi gaiaren aukeraketatik eta ebaluaziora arte. Proiektu batzuen adibideak dakar, Bartzelonako Pompeu Fabra eskolan burutu direnak.

Arrasateko Umezaintza

KILPATRICK, W.H. (1918): "The project method". Teacher's College Record. 19.zb. 329-335.orr.

Artikulu honetan Kilpatrick-ek gelako praktikara eramaten ditu J.Dewey-ren ideiak. Perspektiba pragmatiko batetik, planteatzen du eskolaren helburua pentsatzen irakastea dela, bai eta libertatez eta argitasunez jokatzen. Proposatzen du programak zabalak izatea, kritikoak, norberaren esperientzian, interesen eta esfortzuan oinarrituak; ikasleek izan dezatela aukeratzerik ariketa bat egitea, edota, erabakitzerik zer ikasi nahi duten.

Bereizten ditu bi motatako proiektuak: jakintza garatzeko orientatuta daudenak eta egiten jakitera orientatuta daudenak. Ikaskuntza-irakaskuntza lau sekuentzia proposatzen ditu lan proiektuak egiteko: 1. Intentzioa: ikasleek, irakaslearekin batera, hautatu egiten du zer ikasiko duen edota egingo den montaia eta nola antolatu behar den hori egiteko. 2. Prestaketa: planifikazioa erabakitzen da bai eta baliabideak, materialak, informazioak eta faseak programatu. 3. Ejekuzioa: lana egiten da aurrez ezarritako planen eta deboraren arabera. 4. Apreziazioa: egindako produktuaren eraginkortasuna eta baliogarritasuna ebaluatzen dira, bai eta prozesua eta ikasleen partehartzea.

NOVAK, J.D. ETA GOWIN, D.B. (1988): *Aprendiendo a aprender.* Martínez Roca, Bartzelona.

Liburu honetako autoreak aprendizaiaren perspektiba eraikitzaile batean kokatzen dira eta planteatzen dituzte bi teknika praktika aprendizai esanguratsuak sustatzeko. Alde batetik, mapa kontzeptualak aprendizairako eskema mentalak egiteko sistema gisa; beste batetik, UVE heuristikoa, gai bat enfokatzeko eta alderdi kontzeptual teorikoak garatzeko; orobat, metodologia. Bata zein beste oso erabilgarriak gerta ahal zaizkigu, bai aurrezagupenak eta ikasitakoa azaltzeko, bai lan proiektuak garatzeko.

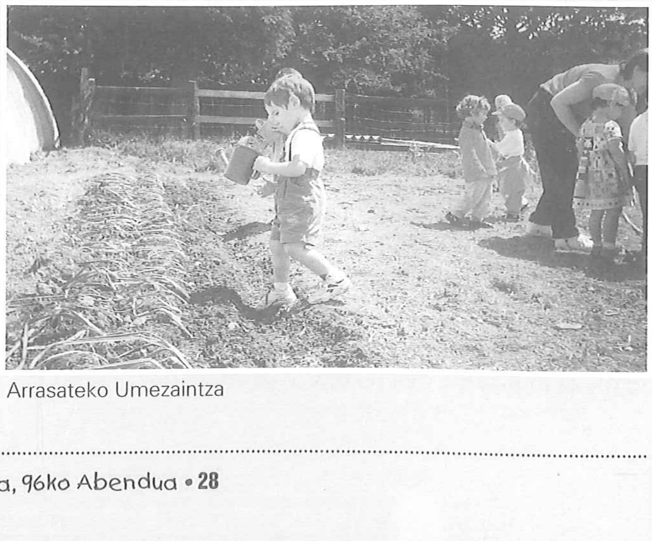

Arrasateko Umezaintza

TANN, C.S. (1988): Diseño y desarrollo de unidades didácticas en la escuela primaria. Morata/MEC. Madril (1990).

Ingelesetik itzulitako liburu honetan, egileak eta kolaboratzaileak **topikoen** inguruan lan egitea aztertzen dute, oinarriak eta aplikazio praktikoa. Adibide batzuk ere badakartzate: adin desberdinetan, lehen hezkuntzan, topikoen inguruan egindako lanak curriculumeko hainbat alderdirekin erlazionatzen dituztenak. Era berean, lan egiteko modu hau, topikoka, analizatzeko moduak planteatzen dituzte, modu horretan koherentea izan dadin hezkuntzaren helburuen eta praktikaren artean. Gehigarri bat dakar adibideekin, hauek direlarik xedeak: helburuak planteatzea, ikasgaiak planifikatzea, topikoa analizatzea eta norberaren ikaskuntzan egiten den aurrerapena ikuskatzea.

TERRADELLAS, Mª R. et al. (1993): "Las estrategias de aprendizaje a partir de los proyectos de trabajo en el segundo ciclo de educación infantil". MONEREO, C. (Comp.) (1993): *Estrategias de aprendizaje*. Domènech, Bartzelona.

Ikuspuntu eraikitzaile batetik planteatzen dute egileek lan proiektuen kontua. Bertan, proiektuen potentzialtasuna azpimarkatzen dute ikasleek aprendizai estrategiak gara ditzaten. Horretarako, proiektuen garapenari dagokionez (gaia aukeratzea, lan gidoiak, dossier-liburuak ondorioekin, mapa kontzeptualak egitea...) planteatzen dituzte ikasleek maila kognitiboan eta jarreretan gara dezaketen zenbait aprendizaia-estrategia. Hainbat irakaskuntza estrategia proposatzen dute irakasleak erabili eta ikasleek eurengana ditzaten.

TORRES, J. (1994): *Globalización e interdisciplinariedad: el curriculum integrado*. Morata, Madrid.

Liburu honetan, J.Torres-ek kokatzen du lan proiektuak zein kontestu sozial eta ekonomikotan sortu ziren. Planteatzen du curriculum integratuaren oinarria eta abiapuntua direla, eskolako edukin-zatiketaren oposizioz. Curriculum mota honen arrazoiak argudiatzen ditu, eta luze ari da globalizazioaz, inter eta transdisziplinitateaz, edukien antolaketaz ikuspuntu integratzaile batetik, edukin kulturalen aldarrikapenaz. Testu liburuak kritikoki aztertzen ditu eta curriculum integratu baten proposamena egiten du, beti ere aintzat hartuta Stenhouse, Bruner eta Tann-en adibideak.

ZABALA, A. (1995): *La práctica educativa*. Com ensenyar. Graó. Bartzelona.

Liburu honetan egileak hezkuntz praktikaren analisia egiten du. Kontuan hartzen ditu gelako hartu-eman interaktiboak, irakasle-ikasleen papera, denboraren zatiketa, espazioaren antolaketa, ebaluazioa, material curricularrak... Baina batez ere, interesgarriena, gure ustez, 6. kapitulua da. Bertan, egileak dio edukien antolaketa egin behar dela hainbat elementu gogoan hartuta: plateamendu disziplinarrak, metodo globalizatuak eta enfoke globalizatzailea. Interesguneen aportazioen, proiektuen, lan proiektuen eta inguruaren ikerketaren analisi konparatiboa egiten du.

ZABALA, A. (1995): "Projectes, projectes de treball, projectes de recerca del medi".
ARTICLES de didàctica de la llengua i la literatura. 3.zb. Graó. Bartzelona. 85-98.orr.

Artikulu honetan egileak analisi labur bat egiten du gaur egun, berriz ere, lan proiektuetan ardaztutako metodologiaren erabilera dela eta. Lan proiektuen aurrekariak azaltzen ditu eta gerora hartu dituzten interbentzio forma zenbait (lan proiektu globalizatuak, hizkuntzaren inguruko lan proiektuak, ingurua ikertzeko metodoa). Lan egiteko modu horiek direla eta, bakoitzaren bereizgarriak deskribatzen ditu bai ikaskuntza-irakaskuntza sekuentzietan, bai faseetan, bai eta batak edo bestek priorizatzen duten aprendizaia-moduetan. Azkenik, aztertzen du, proposamen bakoitzari egokituta, zein funtzio sozial ematen dion irakaskuntzari eta nola uste duen gertatzen dela aprendizaia.

Arrasateko Umezaintza

Lan proiektuak? Zer perspektibatatik?

M. Rosa Terradellas Piferrer
Hezkuntzaren Zientzietako Fakultatea.
Gironako Unibertsitatea.

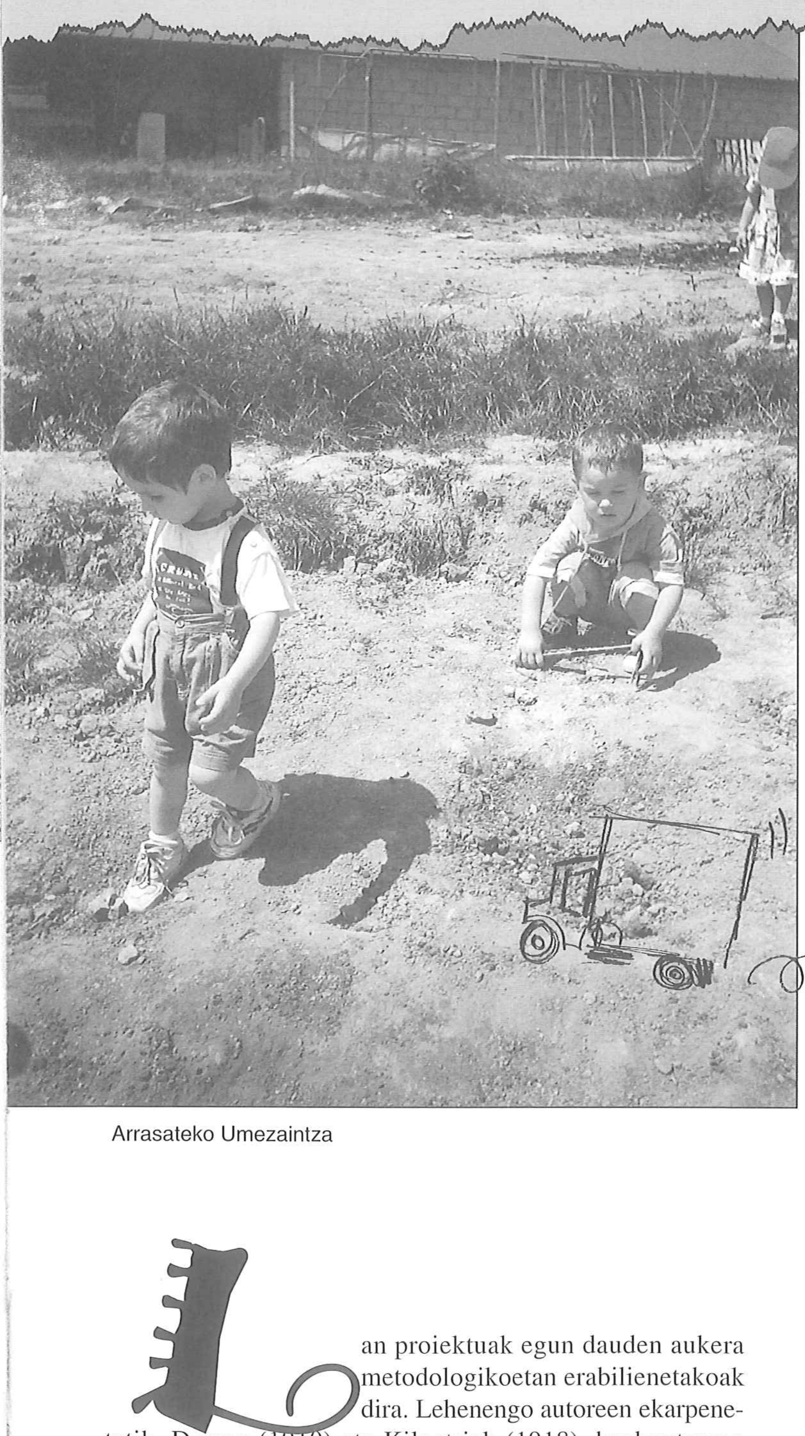

Arrasateko Umezaintza

Lan proiektuak egun dauden aukera metodologikoetan erabilienetakoak dira. Lehenengo autoreen ekarpenetatik, Dewey (1910) eta Kilpatrick (1918), hezkuntzaren profesional askok eta askok proposatu dute proiektuak erabiltzea. Gaur egun ere, eta gure herrian, autore askok birplanteatzen dute proiektuak jorratzea (Camps, 1994; Hernández i Ventura, 1992; Fons, 1996; Terradellas, 1993, 1996; Zabala, 1995) curriculumeko arlo desberdinetatik ikusita: ingurune naturala eta soziala, hizkuntza... beti ere perspektiba global batez. Izanez ere, hainbat posibilitate ikusten dizkiete ikasleak ikasteko eta garatzeko: kontzeptuak irakasteko, prozedurak, trebetasunak, jarrerak... ezagutza-arloaren arabera pisu gehiago edota gutxiago izango dutenak.

Guk, ikaskuntza-irakaskuntzaren perspektiba konstruktibista batetik, uste dugu proiektuak Haur Eskolatik erabiltzeak ahalbideratzen dutela: ikasleek ezagutzak eraikitzea eta trebetasunak eta jarrerak garatzea.

Areago, proiektuak helburu metakognitibo batez erabili behar dira. Hots, aprendizaia-estrategiak garatzea ahalbideratu behar dute. Aprendizaia-estrategia horiek direla medio, lortu behar da: ikasleek ikasitakoa koherentziaz antola

dezaten eta erabakiak har ditzatzen, bai ikasi ahal dutenaz, baita ikasiko duten moduaz ere.

Perspektiba hau azpimarratzeko, eta planteamendu orokor gisa, beharrezkoa ikusten dugu honako alderdiak aintzat hartzea lan proiektuak direla-eta:

.Irakatsi behar den edukina ikasleek proposatutako arazoen edota gaien inguruan antolatzea. Hala, gogoz eta motibazioz ekingo diote aprendizaiari.

.Errealitatearen alderdiak ikuspegi global batez jorratzea. Horrenbestez, materia edo jakintza arlo desberdinetako edukinak natural erlazionatuko dituzte bata bestearekin, artifizialkeriarik gabe, direla kontzeptuak, prozedurak ala jarrerak. Ikasleak ezagutza eraikitzera bideratuko ditugu errealitatea den modu-moduan antzeman dezaten. Beste planteamendu batzuetan paradoxa bat egoten da: interesguneak deritzanetan, zenbait unitate didaktikotan eta abar, ustezko globalizazio baten izenean, zenbait alderdi jorratzea proposatzen da behin eta berriro —neska-mutilek zentzu handirik ikusten ez dieten arren—. Alderdi horiek oso erabilgarriak izan daitezke hainbat kontzeptu, prozedura eta jarrera finkatzeko, baina ez dute zer ikusirik jorratzen ari den gaiarekin eta ez dute ezagutza berriak eraikitzen laguntzen, ezagutzen direnak behin eta berriro errepikatzen dituzte-eta.

Lan proiektuetan beharrezkoa da, halaber, proposamen bakarra dela abiapuntu ikasleen interes, gaitasun eta ikaskuntza-erritmo desberdinei erantzutea. Horrela, bakoitzak hasierako ahalbideen arabera aurreratuko du.

.Ikasten ari diren edukinen aprendizai esanguratsua eta funtzionala eragitea. Ikaskuntza hau gerta dadin kontuan hartu behar dira: aurrezagutzatik abiatu; ikasi behar diren edukinak argi eta garbi azaldu, ongi eta koherenteki antolatuta; aprendizaia eta memorizazio ulergarria (memorización comprensiva) zertarako diren azaldu. Izan daitezela horiek denak lan-proiektuen ardatz eta funts!

. Ikaskideekin, ikasleekin eta beste heldu batzuekin interakzioan sortzen den informazioak lagun dezala nozioak eta kontzeptuak, prozedurak eta jarrerak eraikitzen, finkatzen, zabaltzen eta aldatzen. Bai eta trebetasun kognitiboak aplikatzen -informazioa bildu, prozesatu, gorde, ekoiztu, erabili- eta jarrerazkoak -balorazioa, partehartzea, kolaborazioa, errespetua, onarpena, defentsa...-

Helburu hauek lortzeko lan-proiektuak hainbat fasetan estrukturatzea proposatzen dugu:

. Gaia aukeratzea: Lehen fase honetan, neska-mutilen interesak aztertu beharko genituzke. Bai eta proposatu diren gaiak ematen dituzten aukerak. Informazioak osatu eta bozketak egin jorratuko den gaia erabakitzeko.

. Informazioa bilatzea: Gaia aukeratu ondoren, ikasle-irakasleok jarraitu egin beharko genuke proposatutako gaiaz informazioak osatzen: galdetuz zer dakigun hari buruz, (hasieran mapa kontzeptual bat eginez, beharrezkoa bada) eta, planteatuz, egindako hurbilpenen arabera, zein alderditan gura genukeen sakondu.

. Lan-gidoiaren estruktura: Ondoren, neska-mutikoen interesetatik abiatuz, lanerako gidoi posible bat egiteari ekin beharko genioke, eta gai nagusia azpi-gaietan zatitu eta azpigaion estruktura aztertu.

. Lana egitea: Lana praktikara nola eraman planteatu beharko genuke, bai didaktikari, bai antolaketari dagokionez, eta erabaki:

.. zein aktibitate egin behar diren bakarka, zein taldeka eta zein egingo duen gela osoak.

.. nola zatitu behar dugun gela azpi-taldetan, homogeneoki ala heterogeneoki, talde bakoitzak izan dezan informazioa lortzeko eta estrukturatzeko ardura eta garatu dezan aukeratu duen azpi-gaia.

.. nola trukatu behar dugun informazioa aldian-aldian talde txikien eta gelaren artean, ikasi dena talde osoak konparti eta konpara dezan.

. Konklusioak ateratzea: Bai banaka-banaka bai talde txikitan, konklusio batzuk atera beharko genituzke ikasitakoa modu ulergarrian memorizatzen laguntzeko eta, halaber, trebetasunak eta garatutako jarrerak. Konklusio hauek "dossierak" eginez finkatu ahal dira, bakarka zein taldeka.

Lan proiektuek trebetasun metakognitiboak garatuko badituzte, honako alderdiak planteatu beharko genituzke aipatu ditugun faseetan:

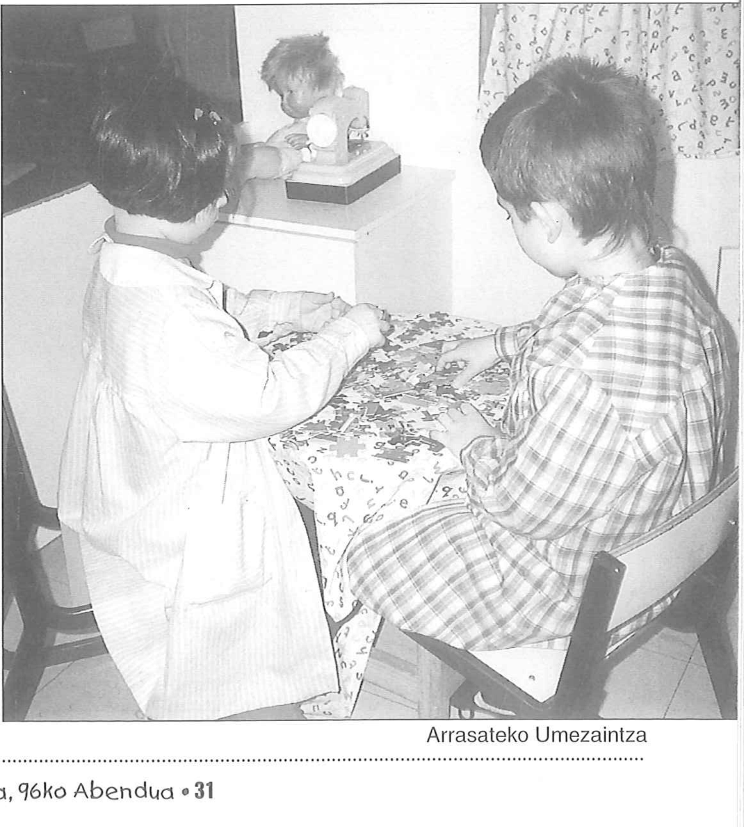

Arrasateko Umezaintza

Arrasateko Umezaintza

. Zer **ikasketa-estrategia**z jabetu behar dute ikasleek etorkizunean autonomia gehiagoz eraiki ditzaten ezagutzak, trebetasunak eta jarrerak gara ditzaten? Gure helburua da ikasleek independentziaz jokatzea, irakasleon kontrola gero eta txikiagoa izan dadin egiten diren aktibitateetan. Helburu honekin, eta MONEREO-k (1994) proposatutako eskemari jarraituz, saiatzen gara ikasleek ikasteko estrategia desberdinak ezagutu ditzaten, praktika gidatuen bidez aplika ditzaten, praktikok hainbat kontestutan egin ditzaten eta beste egoera batzuetan independentziaz erabiltzen dituzten kontrolatzen dugu.

. Zer ikasketa-estrategia dira egokienak edukinak eta ikasten ari garen gaia uztartzeko? Eta zein ikasketa-estrategiak garatu hobeto ikasten ikasteko eta egiten duten aktibitatea autoestrukturantea izateko?

Ezin ditugu artikulu honetan gai guztiak jorratu. Beraz, batez ere, 3-6 urteko neska-mutikoekin erabil ditzakegun ikaskuntza-irakaskuntza estrategietara lerrotuko gara. Lan proiektuen honako atalei erreparatuko diegu:

a) Ikasiko den gaia aukeratzea.

b) Lan-gidoiak estrukturatzea.

c) "Dossierrak"-konklusio liburuak egitea.

d) Mapa kontzeptualak egitea.

A) IKASIKO DEN GAIA AUKERATZEA

Gaia aukeratzerakoan, ahalik eta ikasle gehienen interesak jasotzen dituela ziurtatu behar dugu. Kontuan izan aukeratutako gaiari ikasturtean zehar denbora eskainiko diogula, luzea ala laburra. Horrela bada, saiatuko gara aukeraketa hori ez egitea beste ikaskide batzuekin edota irakasleekin dituzten harremanak bultzaturik; aitzitik, bakoitzak hausnartzeko beta izan duelako gaiak eskaintzen dituen posibilitateez, jakinmina sorrarazten diolako hasieratik edo planteatu diren proposamenak direla medio, edota ikasteko itxaropena sortzen diolako bakarka zein taldeka.

Gainera, gure ikuspegitik, ikaskuntza-estrategia egokiak erabiliz, gaia aukeratzeak ahalbideratu egin behar du hainbat trebetasun kognitibo eta jarrera garatzea, etorkizunerako estrategia bilaka daitezkeenak beste gai batzuk aukeratzeko. Atal honi dagokionez, orokorrean, honako ikaskuntza-irakaskuntza estrategiak planteatzen ditugu:

ikasteko estrategiak	irakasteko estrategiak
TREBETASUN KOGNITIBOAK	
Norberaren interesak identifikatzea.	Elkarrizketak antolatu euren interesak identifikatzeko, sailkatzeko eta argudiatzeko.
Gehien-gutxien gustatzen den arabera aukeratu.	Saiatu guztiek izan dezaten beren interesen berri emateko aukera, elkarrekin pisatzeko eta baloratzeko.
Interesak adierazi argudioak ondo antolatuz.	Materialak eramatea eta proposatutako gaiak zein aukera dituzten aztertzea. Onartu ala ez onartu.
JARRERAZKO TREBETASUNAK	Bozketa-sistema bat ezartzea.
Norberaren interesak baloratzea.	
Besteenak baloratzea eta onartzea.	Denon aurrean azaltzea egindako bozketen emaitzak.
Hartutako erabakiak onartzea.	Laguntzea gehienek hartu duten erabakia onartzen.

B) LAN GIDOIAK

Gaia aukeratu ondoren, lana nola antolatuko dugun estrukturatu behar da eta zer ikaskuntza- irakaskuntza estrategia bultzatuko ditugun. Honen bidez, lan egiteko eredu sistematikoez jabetuko dira, beste lan batzuetan ere aplikatu ahalko dituztenak.

ikasteko estrategiak	irakasteko estrategiak
TREBETASUN KOGNITIBOAK Aurrezagupenak identifikatzea. Ikasi behar duguna identifikatzea Ikaskuntzaren emaitzak identifikatzea. Ikasteko moduak aukeratzea. Aprendizaiaren emaitzak identifikatzea. **JARRERAZKO TREBETASUNAK** Proposamenak konpartitzea eta defendatzea. Norberaren proposamenak eta beste ikaskide batzuekin konpartitzen direnak bultzatzea. Lanean inplikatzea. Erabakiak konpartitzea eta onartzea.	Lan gidoiak fase desberdinetan egiten laguntzea: -1.Hasierako gidoia: ideia zaparrada. -2.Gidoi orokorra: gelako ikasle-irakasleen artean egina. -3.Azpigaien gidoia:gelako ikasle-irakasleen artean egina. Gaia eta azpigaiak aprendizai sekuentzietan antolatzea: - Zer dakigu? - Zer jakin nahi dugu? - Nola ikasi behar dugu? - Zer ikasi dugu? - Nola ikasi dugu? Grafikoki eta plastikoki errepresentatu: - Tituluak: gaiarenak, azpi-gaienak. - Aurrez azaldutako aprendizai sekuentzien tituluak. Saio bakoitzean galdetu: - Zer egin behar dugu? - Nola egin behar dugu? - Zer egin dugu? - Nola egin dugu? - Zer falta zaigu egiteko?

Arrasateko Umezaintza

C) "DOSSIERRAK" EDO KONKLUSIO-LIBURUAK

"Dossierrak" edo konklusio-liburuak egiten ditugu. Helburua da ikasleek egindako lana idatziz jasotzea, bakarka zein taldeka. Modu honetara, egindako lanaren ispilu bilakatzen dira eta kontsultatzeko materiala ikasle, irakasle nahiz gurasoentzako.

Atal honi dagokionean, hurrengo ikaskuntza-irakaskuntza estrategiak planteatzen ditugu:

Ikasteko estrategiak	Irakasteko estrategiak
TREBETASUN KOGNITIBOAK Ikasitako eduki guztiak osotasun koherente batean antolatzea	Elkarrizketak sortu taldeka edo azpitaldeka ikasitako edukinak eskema koherente batean antolatzen laguntzeko.
Azpigaiak gaiarekin erlazionatzea.	Dossierrak egitea proposatu (orokorra edo pertsonala) honako ezaugarriekin: .kontsultatzeko argiak, ulerterrezak eta erakargarriak. .ikasitakoa -norberak zein taldeak isladatzen dutenak.
Ikasitako edukiak ulertuz memorizatzea estruktura antolatuetan.	Hausnarketa eragin egindako lana baloratzeko.
Burututako prozesua identifikatzea	Egindako ahalegina positiboki baloratzea.
JARRERAZKO PROZEDURAK Dakizkiten gauzak gelakoeki konpartitzea.	Gurasoak seme-alaben liburuan agertzen diren ezagutzak konpartitzen estimulatzea.
Egindako ahalegina baloratzea.	

Arrasateko Umezaintza

D) MAPA KONTZEPTUALAK:

Lan-proiektu bat edota azpi-gai bat jorratzeari ekiterakoan eta bukaeran, mapa kontzeptualak diseinatzen ditugu, dela modu grafikoan, sinbolikoan edo mixtoan. Gelako ikasle guztiek hartzen dute parte eta isladatu behar dituzte: aurrezagupenak, ikasitako kontzeptuak eta euren arteko erlazioak.

Mapak egiteak elkarrizketak sortzen ditu eta ahalbideratu egiten du jorratutako kontzeptuak ulertu, zabaldu eta aldatzeko, multzo koherente batean integratzea, euren artean dauden harremanak ezartzea eta egon daitezkeen kontraesanak, hutsuneak eta akatsak detektatzea.

Honako ikaskuntza-irakaskuntza estrategiak planteatzen dizkiogu geure buruari:

ikasteko estrategiak	irakasteko estrategiak
TREBETASUN KOGNITIBOAK	Proiektuaren faseen arabera egitea: hasieran eta bukaeran.
-Ezagutzak antolatzea. -Ideia nagusitan eta azpi-ideietan sailkatuz. -Euren arteko erlazioak ezarriz. -Errepikapenak, hutsuneak eta akatsak detektatuz.	Teknika desberdinen bidez egitea: sinbolikoak, grafikoak, mistoak... euren gaitasunen arabera. Kontzeptu desberdinak argi azaltzea: ideia nagusiak eta azpi-ideiak.
JARRERAZKO TREBETASUNAK	Euren artean dauden erlazioak azaltzea.
Norberaren ikuspuntuei eustea.	Estimulatzea hutsuneak, erroreak eta aldaketa posibleak detektatzen.
Galderak, zalantzak agertzea. Parte hartzea. Konpartitzea. Konparatzea.	

Lan proiektuak luzaro samarrean aplikatu eta gero, perspektiba hau kontuan hartuz, zera konstatatu dugu: Haur Eskolako neskato-mutikoek ezagutzak eraikitzen dituztela, aukeratutako gaiaren inguruan trebetasunak eta jarrerak garatzen dituztela, bai eta autonomoki egiteko ahalmena ere. Eta hau guztiau irakasleek garatutako irakaskuntza estrategiak aplikatuz.

BIBLIOGRAFIA:

. AUSUBEL, D.P., NOVAK, J.D eta HANESSINA, H. (1993): *Psicología Educativa: Un punto de vista cognoscitivo.* Ed. Trillas.

. BATZUK. (1994): *El constructivismo en el aula.* Graó, Bartzelona.

. BRUNER. J. (1963): *El proceso de la edcuación.* Uthea, Mexico, (1960)

. CAMPS, A. (1994): "Projectes de llengua entre la teoria i la pràctica" *ARTICLES de didàctica de la llengua i la literatura,* 2.zenb. Bartzelona, 7-19.orr.

. DEWY, J. (1989): *Cómo pensamos.* Paidós, Bartzelona, (1910)

. EDWARS, D. i MERCER, N. (1987): *El desarrollo de la comprensión en el aula.* Paidós/MEC, Bartzelona.

. FONS, M. (1996): "Aprendre a llegir i escriure i els projectes de treball globalitzats". *ARTICLES de didàctica de la llengua i la literatura,* núm.8. Bartzelola, 97-107. orr.

. HERNANDEZ, F., VENTURA, M. (1992): *La organización del currículum por proyectos de trabajo. El conocimiento es un calidoscopio.* Graó, Bartzelona.

. KILPATRICK, W.H. (1918): "The project method", *Teacher's College Record,* 19.zenb. 319-335.orr.

. MONEREO, C. (Coord)(1994): *Estrategias de enseñanza-aprendizaje.* Graó, Bartzelona.

. NEWMAN, D., GRIFFIN, P. eta COLE, M. (1991): *La zona de construcción del conocimiento.* Ed. Morata/MEC, Madril.

.NOVAK, J.D. eta GOWIN, D.B. (1988): *Aprendiendo a aprender.* Martínez Roca, Bartzelona.

hartz familia bat

Elhuyar, Zientzia eta Teknika aldizkaritik 106. zkia.

Francisca Moreno Lizandra
"Virgen de Puyeta" Herri Eskola
Ansó. Huesca

❑ JUZTIFIKAZIOA

Honako arrazoiak bultzatu gintuen unitate hau aukeratzera: gure eskolako irakasle batzuk lan-talde batean parte hartu zuten ikasteko nola babestu eta zaindu basoak eta desagertzear dagoen bertako biztanle bat: hartz arrea.

Hala, ideia izan zen animalia hau zenbat eta gehiago ezagutu ikasleek, orduan eta hobeto errespetatu eta zainduko luketela. Esperientziak, beraz, jarrerak ardatz izatea eskatzen zuen.

Era berean, gai hau jorratzea oso motibagarria zen ziklo hauetako ikasleentzat, animalien gaia oso erakargaia da-eta adin hauetako neskato-mutikoentzat.

❑ IKASTETXEARI BURUZKO ZENBAIT OHAR

Gure eskola Aragoiko Pirinioko herritxo batean dago kokatua (inguruak ezin politagoak dira!). Eskolatik bertatik, naturak urtaroz urtaro hartzen dituen koloreak eta argiak ikus ditzakegu (egunero aldatzen da argia eta kolorea!).

❑ IKASLEAK

Esperientzia hau 11 ikasle dituen gela batean egin genuen: 4 urteko bi, 5 urteko bi, 1. mailako bi, 2. mailako lau eta integrazio programako bat (paralisi zerebrala).

Nahiz eta ia guztia Haur eta Lehen Hezkuntzako ikasleek egin zuten, beste ikasleek ere parte hartu zuten ekintza batean edo bestean: erakusketan, dokumentazio-lanetan, marrazkiak egiten, psikomotrizitatean, abesten...

❑ METODOLOGIA

Honako printzipio metodologikoak hartu ziren kontuan:

.Aniztasuna aintzat hartu: begirunea norberaren izateari, lan-erritmoei, idazteko eta irakurtzeko gaitasunari, inplikazio eta interes desberdinei...

.Ingurunea, gune ruraletan hain garrantzitsua dena, baliabide metodologiko moduan erabiltzea.

.Aprendizaia esanguratsua egin ditugun ekintzetan (motibazioa, ebaluatzeko momentuak, aprendizaiaren funtzionalitatea,...).

.Globalizazioa. Unitatea egiteko edukiak ez ziren ahoz eta irudiz eman soilik, bai ikus-entzunezkoen bidez ere; eta plastikaren, musikaren, psikomotrizitatearen, idazkeraren... bidez.

.Zehar lerroak uztartzea: Inguruaren Ezaguera.

.Ikus-entzunezkoak gelako programazioan.

❑ HELBURUAK

Unitate Didaktiko honen bidez bi helburu nagusi lortu nahi izan ziren:

- Batetik, hartz arrea nolakoa den ezagutzea (anatomia, nola jaiotzen den, zer jaten duen, zein garrantzitsuak diren urtaroak bere bizitzeko moduan,...); eta, bestetik, errespetatzen eta zaintzen ikastea.

-Jabetzea nola material batzuk beste batzuk bilakatzen diren (marrazkiak eta testuak, liburua eta bideo bilakatzen dira,...)

❑ ANTOLAKETA ETA BALIABIDEAK

Espazioak: hartz arreari buruzko txoko bat antolatu genuen liburuekin eta argazkiekin.

Materialak: hartzari buruz egin behar genuen liburua egiteko erabili genituen bideoa, argazkiak, diapositibak, erremintak, tresnak eta bibliografia.

Giza-baliabideak: irakaslea, ikasleak eta bi lankide, argazkigintzan eta bideoan nahikoa esperientzia dutenak.

❑ DENBORALIZAZIOA

Ikasturte osoan zehar egin zen. Aktibitate batzuek aurrikusitako denboran burutu ziren; beste batzuk ume bakoitzaren erritmoaren arabera egin ziren; eta, beste batzuk, ikastetxean lan egiten ez duten pertsonen ordutegiaren arabera.

❑ AKTIBITATEAK

1. Aktibitatea.

"Hartz arrea ezagutzen"

Helburuak

-Hartz arrea ezagutzea, bizi garen inguruaren biztanle daeta.

Garapena:

*Erakusketa: hainbat materialez osatua: muralak, ADENAK utzitako argazkiak eta marrazkiak (30').

*Dokumentala: hartzari buruzko bideoa, ADENAK utzitakoa (30').

*Hartz arrearen txokoa: hainbat liburu zeuden eta umeak nahi zutenean ikusi ahal zituzten. Batez ere 2. aktibitatea egin zutenean (3 hilabete).

2. Aktibitatea

"Hartz familia bat" ipuina, gure irakasleak idatzi duena, ezagutzen dugu eta guk gure marrazkiekin ilustratzen dugu" (urrian, azaroan eta abenduan 45'egunero)

IPUINA: "Hartz familia bat"

Ipuinean, hiru zatitan banatu duguna, hartz familia baten abenturak kontatzen zaizkigu, bizitzeko era, elkarrekiko harremanak, janaria eta abar. Haurrak modu errazean, estimulagarrian eta atseginean jabetzen dira horietaz.

Narciso eta bere familia

Lehen zati honetan, kontatzen zaie bi hartz (Narciso eta Violeta) nola parekatzen diren. Nola hartz-emea ernari dagoen udan; udaberrian nola bizi diren eta zer jaten duten; uda, udazkena eta negua eta hartz-kumea jaiotzea (Jacinto).

Jacinto ikasten ari da

Kontatzen da Jacintok nola ikasten duen, izandako esperientziak eta abenturak... jaiotzen denetik heldua den arte.

Atal honetan honako edukiak landuko dira: Titia hartzea (hartza animalia ugaztuna da); amaren, Violetaren, sabeletik jaiotzea; nola ikasten duen jaten, bere burua defendatzen, ohiturak eta abar urtaro desberdinetan, eta hartz-tokitik irtetzea hibernazioan, oso-oso gutxitan gertatzen dena.

Jacinto handi egiten da

Azken zati honetan, Jacintok lehen aldiz ikusten du nola erasotzen duten ardi errebainu bat. Violetak jakinarazten dio gizakiarekin zer arazo izan ahal dituen. Frantziako Pirinioetara jotzea erabakitzen du eta bertan bere bikotea ezagutuko du.

Helburuak

-Ezagutzea hartz arrea eta urtaroen eragina bere bizitzeko eran, elikaduran,...; errespetatzen eta zaintzen ikastea.

-Ipuineko zatiak ulertzeko gai izatea ematen zaizkien mezuak direla medio. Eta ipuineko zatiak marrazki bidez originaltasunez emateko gauza izatea.

Garapena

Pasartea edota ikasleek ilustratu behar zuten ipuinaren zatia kontatzen zuen irakasleak. Batek ez bazekien zer marraztu, irakasleak galderak egiten zizkion urtaro horri buruz, pasarteari buruz,...; detaileak eta pertsonaiak iradokitu egiten zizkion marrazkia egiteko edota osatzeko. Etengabe hartzen zen kontuan ikaslearen nortasuna; izan ere bakoitzak bere modura egiten zuen, bere ezaugarrien, motibazioaren eta interesaren arabera. Hori guztia trazuaren indarrean, forman, neurrian eta figuren eta detaileen kokapenean ikusten zen.

Gutxika-gutxika marrazkiak hobeak ziren, adierazkorragoak eta detaile gehiagorekin. Gainera, sujerentzia horiek baliagarriak izango dira ikasleak behatzaile hobeak izan daitezen, detailistagoak sorkuntza plastikoari dagokionean, beti ere espontaneitatea, sormena eta norberaren estiloa galdu gabe.

Marrazkiekin honako aktibitateak egin dira: ipuinak, eskolako aldizkarian parte hartu, lan-fitxak egin eta materiala bidali Frantziara hango ikasleek gaztelera lan dezaten ipuinaren bidez.

Koloreari dagokionez, honako edukin plastikoak landu genituen: objetuetan eta beren koloreetan eguzkiak eta argiak duten eragina, baita distantziak nola aldatzen dituen koloreak eta neurriak ere.

3. Aktibitatea

"Ipuin bat egiten da ipuinaren testuarekin eta ilustrazioekin" (urtarrilean, hiru sesio astean 45')

Helburuak

-Talde lana ezagutzea eta baloratzea.

-Ezagutzea nola material batzuek (papera, marrazkiak, testuak...) ipuin primerakoa bilakatzen diren.

Garapena

Ilustrazioak bukatu zirenean, eta testuak letra eta neurri egokiz idatzi ostean:

.Ikusi zuten nola egiten zen liburua, geure testuez eta ilustrazioez baliaturik.

.Gelan egin genuen enkuadernazio erraz bat ikusi zuten. Materialak: papera, artilea, orratza, artaziak...

.Jakan enkuadernatutako liburu bat ikusi zuten (azal gogorrak, ilustrazioak, testuak...).

4. Aktibitatea

"Ipuin hau guretzako!" (otsailean 2 aste; egunero 30' saioak)

Helburuak

-Talde lana ezagutzea eta baloratzea.

-Idazmeneko trebetasunak lantzea, hitzak eta esaldi errazak idatziz.

Garapena

Aktibitate honetan Haur Hezkuntzako ikasleek oso testu errazak kopiatzen zituzten, irakasleak prestatuak eta aurrez eginiko marrazkiekin ezkontzen zirenak. Idatzi ez balute, liburutxoa marrazkiz osatua egongo zen soilik.

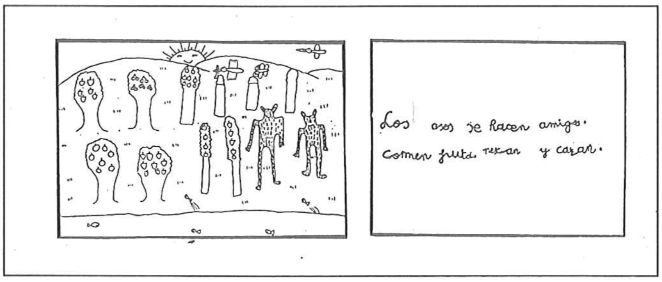

1. irudia

Testu guztiak egin eta gero, ikusi zuten nola irakasleak pasarteak eta testuak itsastzen zituen eta nola ari zen orriak prestatu ahala liburutxoa egiten.

5. Aktibitatea

"Bideo bat, argazkiak eta diapositibak egiten dira koloreetako ilustrazioekin" (apirilean 2 saio; bakoitzak 45')

Helburuak

-Ikastea nola material batzuk (papera, kartoia, oihala, haria...) beste material batzuk bilakatzen diren (liburua, bideoa, diapositibak...).

Garapena

Saiatu ginen umeak gure esperientziaren ikus-entzunezkoak nola egiten ziren ikusten:

.Irudia eta soinua grabatzeko behar zen material guztia behatu zuten, aparatuak, etab.

.Marrazkiak bideoan nola hartzen ziren behatu zuten eta ondoren telebistan ikusi zituzten.

.Behatu zuten nola ikastetxeko bertako ikasle batzuek (2.etapakoak) grabazio soinudun bat egiten zuten.

.Demostrazio txiki bat egin zitzaien erakusteko nola irudiak eta grabazioa uztartuz, ipuina bideo bilakatu behar zen. Honako titulua zeukan: "Hartz familia bat".

6. Aktibitatea

"Ipuinarekin lan koadernotxo batzuk egin genituen eta beste ekintza batzuk ere bai: hizkuntza, matematikak, adierazpen plastikoa, dinamika, musika,...(maiatzean eta ekainean, bina aste)

Helburuak

-Idazmeneko trebetasunak lantzea, hitzak eta esaldi errazak idatziz.

-Kontzeptu matematiko batzuez jabetzea eta beste batzuk erreforzatzea (egoera bereziak, numerazioa, eragiketak, kantitateak,...).

-Gorputz adierazpena garatzea.

-Memoria garatzea: urtaroen ezaugarriak, ipuinaren pasarteak...

-Garapen artistikoa ahalbideratzea: musikala, plastikoa eta gorputzarena.

Garapena

Aktibitate hau landu aurretik, umeek euren marrazkiekin egindako bideoa ikusi zuten. Horren bidez, hartzari buruzko hainbat edukin gogoratu zituzten eta, gainera, sendo gozatu.

IKASTEKO ETA EBALUATZEKO FITXAK ETA KUADERNOAK

Behatu eta egin

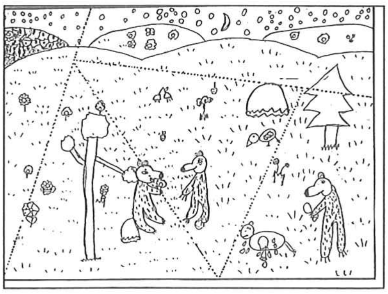

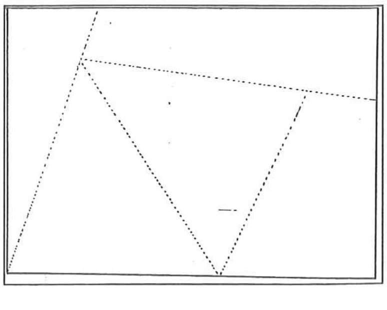

2. irudia

3. irudia

Garapena

Bina fitxa eman zitzaien. Lehenengoan ipuinaren pasarte bat ikusten da marraztu gabe; beraiek marraztu, ebaki eta bigarren fitxan itsatsi behar zuten.

Urtaroak ezagutzen ditut

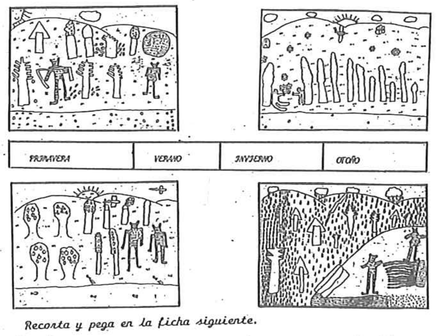

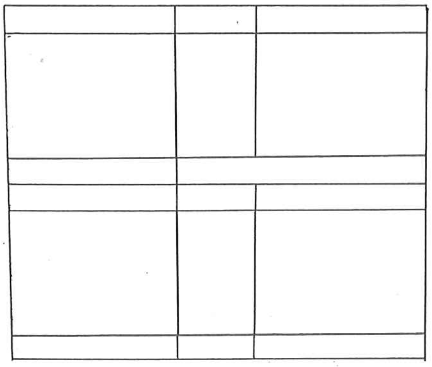

4. irudia
5. irudia

Garapena

Bina fitxa eman zitzaien. Lehenengoan ipuinaren lau eskena ageri ziren; bakoitzak urtaro bat errepresentatzen zuen, urtaroaren izen eta guzti. Ikasleek pasarteak behatu eta zein urtarori zegozkion igerri behar zuten. Ondoren, ebaki eta beste fitxan itsatsi behar zituzten, beti ere ordenean (udaberria, uda, udazkena eta negua).

Zer gertatuko da? Zer gertatu zen ipuinean?

6. Irudia

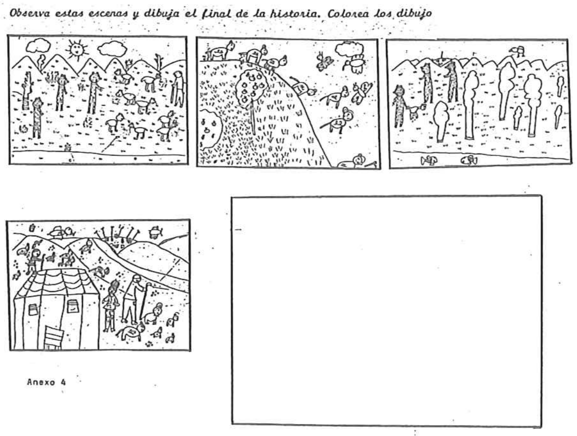

Garapena

Fitxa bana eman zitzaien. Bertan ipuinaren hainbat pasarte ikusten ziren ordenean jarrita eta azkena zuri. Pasarteak ondo begiratu ondoren ipuinaren bukaera marraztu behar zuten.

Hainbat gauza gogoratzen dut urtaroez

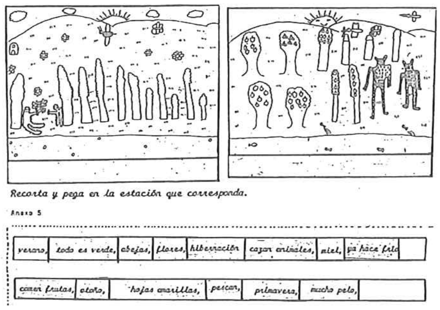

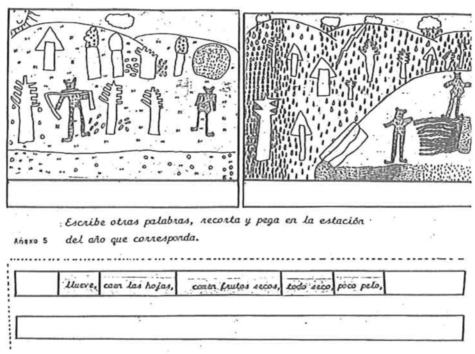

7. Irudia
8. Irudia

Garapena

Bina fitxa eman zitzaien neska-mutikoei. Fitxa bakoitzean ipuinaren bi pasarte ikusten ziren urtaroz urtaro eta hitz batzuk agertzen ziren (izenak, ekintzak eta kualitateak). Ikasleek ondo begiratu, irakurri, ebaki eta zegokion urtaroaren azpian itsatsi behar zituzten.

❑ BESTE AKTIBITATE BATZUK

Kuadernotxo batzuk egin ziren hizkuntzan eta matematikan, eta hainbat ekintza plastikan, gorputz adierazpenean eta musikan.

Garapena

HIZKUNTZA: Hartz arreari buruzko galderak agertzen ziren: bizitzari, elikadurari, anatomiari... buruzkoak. Hitz batekin edo batzuekin erantzun behar zuten. Esaldi laburrak idazten hasi ginen poliki-poliki eta hiztegi-ariketak egin genituen egindako grafiekin.

MATEMATIKAK: Irakasleak proposatutako ariketak egin behar zituzten (beti ere euren mailara egokituak), ipuinare-

kin zer ikusia zutenak (zuhaitzak, erleak, txoriak, hainbat fruitu lehor, inurriak, hartzak, hostoak, loreak, etab.). 1-9 arteko zenbakiak, behetik-gora eta goitik-behera kontatu, neurriak, nozio espazialak, batuketara eta kenketara hurbildu...

ESKU-LANAK: Hartzak urtaroetan zehar marraztu behar zituzten (4 urtekoek eta integrazio programakoak). Jacinto hartzaren collage bat ere egin behar zuten. Horretarako aldizkarietan paperak aurkitu, zati txikiak ebaki eta hartza zegoen fitxa batean itsatsi behar zituzten.

MUSIKA: "El oso y el osito" kanta.

GORPUTZ ADIERAZPENA: Beroketa ariketa erraz batzuk eta gero, haurrei ipuinaren zati bat kontatzen zitzaien. Eurak gorputzaren bidez adierazi behar zuten edota, batzuetan, soinuen bidez. Adibidez: Horrela mugitzen dira Jacinto, Violeta eta Narciso. Hori adierazteko lau-hanketan ibiltzen ziren.

❑ EBALUAZIOA

Hasierako ebaluazioa egin genuen jakiteko zer zekiten hartzari buruz (aurreko urtean landuta zegoen eta etxean eta komunikabideetan zerbait entzuna zuten, animalia berezia baita paraje hauetan).

Aktibitate bat egin aurretik, aintzat hartu zen ikasleek zekitena jorratu behar ziren gaietaz.

4 urteko haurrak eta integraziokoa oso motibatuta egon ziren, hartza ezagutu baitzuten eta gauzatxo batzuk ikasi hari buruz. Aktibitate bakoitzan irakasleak aprendizaia-prozesuko unea behatu zuen, ikasleek lanak nola egiten zituzten, zein ariketa zen motibagarri eta interesgarri (ipuina enkuadernatu ostean ikustea, ikustea euren marrazkiak nola bideo bilakatzen ziren, bideoa ikustea...) eta zein zen astunagoa (ipuinaren ilustrazioak egitea).

Ebaluazioa jarraia izan zen. Irakasleak haurren adierazpenak behatu zituen, bai eta aktibitatez aktibitate zer ikasten zuten ere.

Honako puntuak ebaluatu dira: sormena, originaltasuna, jarraipena, ordena, bai eta erreakzioak, interesa, galderak, iradokizunak...

Neska-mutikoek eginiko lan guztiak ontzat eman ziren.

Ikasleak izan ziren unitatearen protagonista, eurak egin zuten guztia-eta! Eurak egindako materialekin lan egin zutenez, aktibo eta motibazioz beterik egon ziren bukaera arte.

Hona hemen gure esperientzian egin genuen materiala:

. Bideo bat, diapositiba biluma bat, erabiltzeko gida eta guzti, eta argazkiak.

. Hiru kuadernotxo ikasle bakoitzeko (plastika, matematika eta hizkuntza).

. Ipuina, koloreetako 60 ilustraziorekin.

. Neska-mutikoentzat zuri-beltzean egindako ipuina.

. Ipuinaren ilustrazioekin egindako beste material batzuk: fitxa indibidualak, Ikastetxeko aldizkaria, neska-mutiko frantsesentzako ipuina....

Bukatzeko, eskerrak eman nahi dizkiet esperientzia hau egiten lagundu duten pertsona eta erakunde guztiei (Baliabide Zentruei eta PAT-ei). Izan ere, eurei esker duzue esku artean lana hau eta ezagutzeko aukera ere.

Nire esperientzia sakonago ezagutu nahi baduzue, hona nire helbidea:

ETXEKOA

Francisca Moreno Lizandra

Plaza Canal de Bardenas nº 41. Tfonoa: 976-664427

50600 EJEA DE LOS CABALLEROS

ZARAGOZA

ESKOLAKOA

C.P. Rector Mamés Esperabé

Carretera de Erla s/n. Tfonoa: 976-662073

50600 EJEA DE LOS CABALLEROS

ZARAGOZA

Eta Sekuntzia Didaktikoa argitaratua ezagutu nahi baduzue, hona jo:

Centro de Profesores y Recursos

Calle Ramón y Cajasl nº 19

50600 EJEA DE LOS CABALLEROS

ZARAGOZA

Elhuyar, Zientzia eta Teknika aldizkaritik 106. zkia.

H-2 lantzeko proiektuak

Aretxabaletako Kurtzebarri Eskola

Mariam Bilbatua.

Eskoriatzako Irakasle Eskola

Artikulu honetan proiektugintzaren inguruko bi aspektu ditugu aztergai. Batetik, proiektuek H2 lantzeko dituzten abantailak; eta, bestetik, hizkuntza lantzeko proiektuetan kontuan eduki beharreko alderdiak. Deba Bailarako Murgiltze ereduko mintegietan* garatu dugu ondoren azaltzen den metodologia eta horien ekarpenak jasotzen dira artikulu honetan.

(*) Deba bailarako Murgiltze ereduko mintegian parte hartzen duten eskolek.

- *Erguin, S. Andres eta Musakola eskola Publikoan (Arrasate)*
- *S. Frantzisko Ikastola (Arrasate)*
- *Kurtzebarri Eskola Publikoa (Aretxabaleta)*
- *Ezeiza Eskola Publikoa (Eskoriatza)*

Haur-Hezkuntzako hiru iharduera motak eta H2 irakaskuntza

Haur-Hezkuntzako haurrekin burutzen ditugun iharduera gehienak hiru ardatzen inguruan antolatzen dira:

. Eguneroko ekintzak

. Txokoak edo/eta tailerrak

. Proiektuak

❖ EGUNEROKO EKINTZAK

Eguneroko bizitzan sortzen diren iharduera hauek: sarrera-irteerak, hamaiketakoa, animaliak eta landareak zaintzea..., oso garrantzitsuak dira H2-ren ikaste prozesuan.

Haur-Hezkuntzaren lehen zikloan (0-3) iharduera gehienak ekintza hauen inguruan antolatzen dira. Iharduera hauek egonkorrak dira, beraien elementuak ezagunak haurrentzat. Honek komunikazioa ziurtatzeaz gain, eginkizun komunikatibo gero eta konplexuagotan parte hartzeko aukera ematen du, beti ere irakaslearen eskuhartzea Garapen Hurbileko Gunean kokatzen badugu, hau da, dakitenetik abiatuz, zerbait gehiago eskaini eta zerbait gehiago eskatu haurrei.

H2 irakasten dugun irakasleok definitu behar ditugu: iharduera hauetan burutzen diren eginkizun komunikatiboak, eginkizun komunikatibo hauetan haurrekin lortu nahi dugun garapena eta gure eskuhartzea; hau da, erabiliko ditugun estrategiak. Hona hemen adibide bat:

HAMAIKETAKOA

Eginkizun komunikatiboak:

. Banaketaren antolaketaz hitz egitea

. Nahiak adieraztea

. Elikagaiez mintzatzea

Prozedurak

. Irakaslearen galdera konkretuei erantzutea

. Baietza, ezetza, izenak edota kantitatea erabiltzea nahiak adierazteko.

Estrategiak

. Eguneroko ekintzen inguruan, umeen adierazpena bultzatzea.

❖ TXOKOAK ETA TAILERRAK

Espazio egonkor hauetan dauden materialek egoera desberdinak bizitzeko eta eskolatik kanpoko iharduerak gelara ekartzeko aukera ematen digute: denda, etxea... Honek diskurtsoen aniztasuna ahalbideratzen du, haurrei eremu sozial desberdinekin erlazionatutako eginkizunetan parte hartzeko aukera emanez.

H2 erakusten dugun irakasleok eginkizun hauen xedeak definitu behar ditugu, hau da, haurrekin lortu nahi dugun garapena; halaber, horretarako proposatuko dizkiegun eginkizunak, eskainiko dizkiegun materialak eta gure eskuhartze motak.

❖ PROIEKTUAK

Ingurune sozial eta naturalaren ezagutzarekin erlazionatutako proiektuetan, haurrentzat esanguratsua den eginkizun bat hartzen dugu ardatz bezala: basoan aurkitutako gauzen erakusketa, Eskola ondoko zuhaitzaren bizitzari buruzko albuma... Eginkizun honen inguruan definitzen ditugu haurrekin lortu nahi ditugun xedeak.

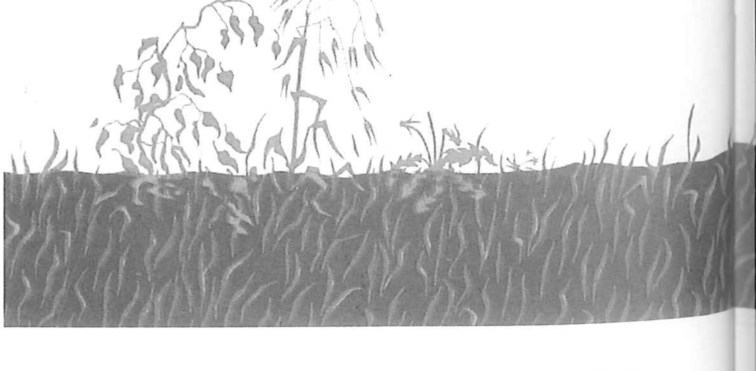

Ikasleak, proiektuaren bukaeran, hizkuntza dela medio, burutu beharko duen iharduera komunikatiboari *azken xedea* edo *xede eginkizuna* deritzogu.

Aipatzekoa da azken xedeak ikasleen aprendizaian duen eragina:

. Aprendizai esanahitsuaren baldintza bat betetzen laguntzen du: esanguratasun logikoarena, ekintza esanahitsu batean kokatzen dira haurrek burutzen dituzten eginkizunak. Horrela, edukien arteko koherentzia ziurtatzen da. Eta ondorioz, haurrei errezago egiten zaie elementuen arteko erlazioaz jabetzea eta sare kontzeptualak osatzea.

. Esanguratsua den egoera komunikatiboen aurrean jartzen dugu, beraz, ikaslea; eta proiektuan zehar lantzen diren edukiak zentzudun bihurtzen ditu. Gainera, aukera handia ematen dio ikasleari egoera kontrolatzeko eta nondik nora doan jabetzeko.

❑ Nola antolatzen dira proiektuak?

Irakasleak eman beharreko pausuak

1. pausua. Ingurunearen ezagutzarekin erlazionatutako ekintza bat diseinatu. Ekintza hau beste ekintzen ardatza izango da, beste ekintzei batasuna emango diena.

2. pausua. Ekintza honen bidez lan daitezkeen edukiak definitu:

Mari, L.: *L'arbre, le loir et les oiseaux.* l'école des loisirs . Paris, 1973

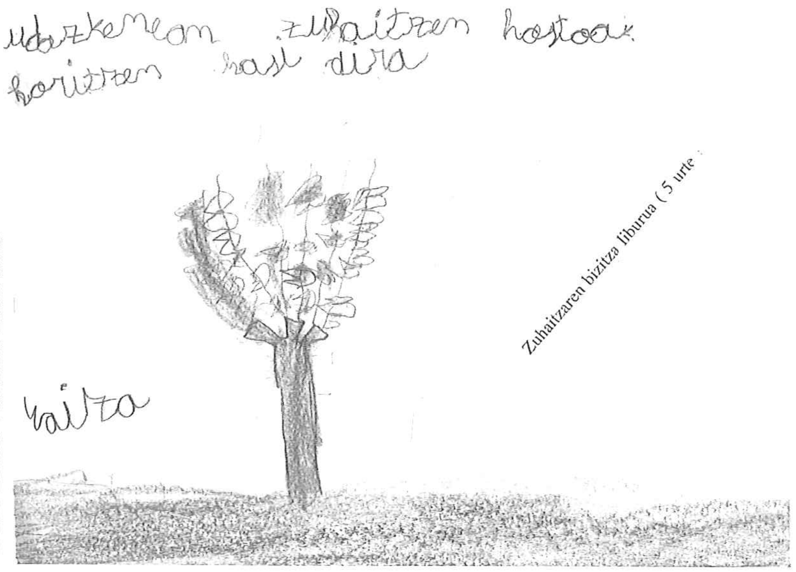

Ezeiza Eskola Publikoa. Eskoriatza.

. Zer aukera ematen digu esperientzia eremu desberdinak garatzeko?

. Zer eginkizun komunikatiboetan parte hartzeko aukera edukiko dute?

. Eginkizun komunikatibo hauetan arrakastaz parte hartzeko, zer jakin behar dute?

. Diskurtsoa antolatzeko estrategiak

. Nozioak adierazteko estrategiak.

3. pausua. Edukiak lantzeko, definitu haurrei proposatuko zaizkien ekintzak eta eskainiko zaizkien materialak eta laguntzak edo irakaslearen eskuhartzeko bideak.

Ikasleekin eman beharreko pausuak

Proiektuaren sekuentzia

1. pausua. Azken ekintzaren proposamena, hau da, umeek proiektuaren bukaeran burutu, edo/eta bukaerarako burutua izango duten ekintzaren proposamena: erakusketa bat prestatzea, antzerki bat antzeztea, jaialdi bat antolatzea...

2. pausua . Proiektua planifikatu. Haurrekin batera egingo dugu planifikazioa, planifikazioan proiektuaren nondik norakoa aztertuko dugu: emango ditugun pausuak, behar ditugun materialak...

3. pausua. Proiektua burutu

Proiektua burutzeko egingo ditugun ekintzak bi eratakoak izango dira:

. Eginkizun komunikatiboak

. Eginkizun egituratuak

Eginkizun komunikatiboak proiektuaren antolaketa eta bilakaeraren inguruan sortzen dira: ikusi/ikasiko dugunaz hitz egitea, antolaketaz hitz egitea..

Eginkizun egituratuak hizkuntzaren alderdi desberdinak lantzeko espreski programatuak dira, lexikoa lantzeko jolasak, sistema alfabetikoaren arauez jabetzeko hitzen arteko konparazioak...

Eskolak

Bost urte

❑ XEDE EGINKIZUNA

Ikastetxearen ondoan dagoen zuhaitz batek kurtso osoan zehar dituen aldaketei buruz liburu bat idaztea eta, ondoren, kontatzea.

❑ PROIEKTUAREN BILAKAERA

Proposamena

Hasteko, "Zuhaitz baten historia" liburua irakurtzen zaie eta proposatzen zaie ikastetxearen ondokoaren historia egitea.

Planifikazioa

Liburua egiteko prozesua eztabaidatzen da, hilero behatzera joango gara, argazkiak atera, marrazkiak egin, idatzi.

Bi liburu egingo ditugu: bata haundia gelarako eta beste bat txikia, ume bakoitzak bere etxera eramateko.

Behaketa eta adierazpena

Irteera egin aurretik:

. Zuhaitza nola zegoen gogoratu:

. Zuhaitzaren atalak: hostoak nola zeuden, adarrak, ingurunea.

. Ordurarte behatutako aldaketak gogoratu: lehenengo argazkia atera genionean nola zegoen? Ondorengo argazkian? Orain nola egongo da?

Irteera egin ondoren:

. Behatutakoa azaldu, aldaketarik egon da?

. Nola dago: hostoak, adarrak, ingurunea.

. Denon artean gelako liburuan jarriko den testua erabaki, irakasleak idatziko du testua. Ondoren, testua gelako liburuan idatziko dute baita bakoitza egiten ari den liburuan ere.

...o Zuhaitzaren bizitza

...o haurrekin burutu genuen proiektu hau

. Hostoen liburua, irteeretan jasotako hostoekin egingo da.

Eginkizun egituratuak:

. Zuhaitzaren atal bakoitzaren txartelak aurkitu eta muralean itzatzi.

. Hostoak ordenatu eta bakoitzaren kolorea esan.

❑ EDUKIAK:

Esperientzi eremuak: Ingurune naturala

Prozedurak:

. Inguruko landare eta zuhaitzen ezaugarri eta jokabidearen behaketa zuzena (sistematikoa eta espontaneoa).

. Landare eta zuhaitz baten bizitzaren zikloa zuzenean aztertzea eta denborarekiko erlazioak ezartzea.

. Inguru naturalean behatutako gertaerak oroitzea eta gertaera berriekin konparatzea.

Eduki kontzeptualak:

. Izaki bizidunak: Landareak eta zuhaitzak

. Landareen zikloa

. Landareen bizi beharrak

Jarrerak:

. Landareekiko jakinmina, errespetua eta ardura, inguru naturala gordetzeko oinarrizko jarrera gisa.

Komunikazioa eta errepresentazioa

Prozedurak:

. Behaketa zuzenean jasotako datuak azaltzea

. Behaketa zuzenean jasotako datuak aurreko datuekin konparatzea.

. Fenomenoen bilakaera denboran zehar azaltzea

. Aldaketen arrazoien berri ematea

. Egoera bati egokitzen zaion testua aukeratzea

. Ereduaz baliatuz testuak idaztea

. Hitzak konparatzea

. Egoeraz baliatuz testuan jartzen duena antzematea

Eduki kontzeptualak

. Gaiari dagokion lexikoa: zuhaitzaren atalak : enborra, hostoak...

. Zuhaitza nola dagoen adierazteko nozioak eta hitzak

. Koloreak

. Edukitzea / ez. . Partitiboa : ez du hostorik

. Zuhaitzaren bilakaera adierazteko nozioak eta unitate linguistikoak

. Denbora: Aditza: Lehen orain

Antolatzaileak: Hasieran, ondoren...

Lexikoa: Udaberria, Udazkena, Negua, Uda.

Deklinabidea: Noiz

Jarrerak

. Besteek esaten dutenaren aurrean kuriositatea eta arreta.

. Norberak dituen datuak azaltzeko gogoa.

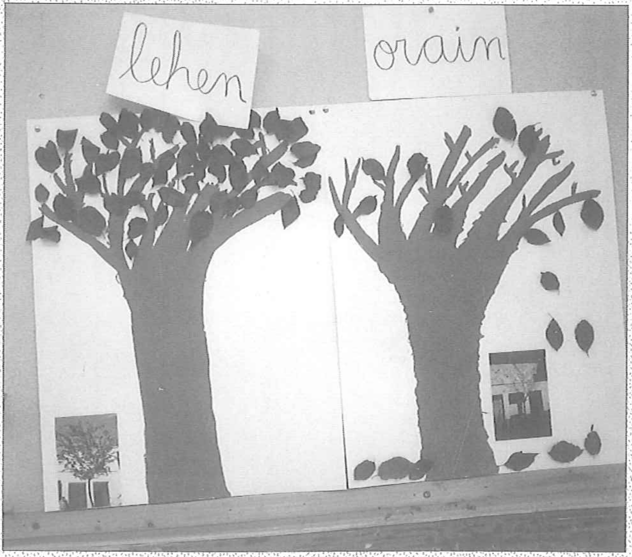

Ezeiza Eskola Publikoa. Eskoriatza.

Argazki makina bat egin nahi dugu!

Nekane Otsoa
Cristina Elorza
Arrankudiaga Eskola

Artikulu honetan azaldu nahi dugun esperientzia Bizkaiko eskola txiki batean landu dugu. Gure ikastetxean, 95-96 ikasturtean, hiru gelatan banatuta egon dira Haur Hezkuntzatik Lehen Hezkuntzako bigarren ziklora arteko ikasleak (2-9 urte). Orotara 35 ume eta bost irakasle izan gara. Gizabaliabideok hiru gelatan antolatu ditugu eta laguntza desberdinak eman ditugu, bai Haur Hezkuntzako gela ere.

Eskola osoa hainbat ekintzatan dago inplikatuta: egunkaria egitea, igerilekura joatea, urtebetetzeak ospatzea, etab. Guztietan ere, ume bakoitzaren ardura, partaidetza eta elkar laguntzeko jarrerak bultzatzen ditugu. Adinaren arabera sortzen den aniztasuna ez dugu gure lanerako oztopo. Eskolarako ditugun helburuak gela bakoitzean ere agertzen dira eta landu ere bai.

Txikien gelan 14 ume izan dira 2, 3, 4 eta 5 urtekoak. Herrian bizi diren adin honetako ume guztiak datoz eskolara eta, Haur Hezkuntzako talde honetan bereziki, irakasleok harreman estua dugu familiekin.

Gela honen ezaugarririk aipagarriena umeen adinen arabera sortzen den heterogeneitatea da; guk, irakasleok, irakaskuntza-ikaskuntza prozesurako aberasgarria ikusten dugu hori.

Goian aipatu dugun bezala, Haur Hezkuntzako bi zikloetako umeak datoz gela honetara eta gure plangintzan kontuan izan behar dugu berezitasun hau. Alde batetik, ume bakoitzaren nahi eta erritmoa errespetatu behar da eta, beste alde batetik, denontzako deigarria den antolaketa lortu behar dugu.

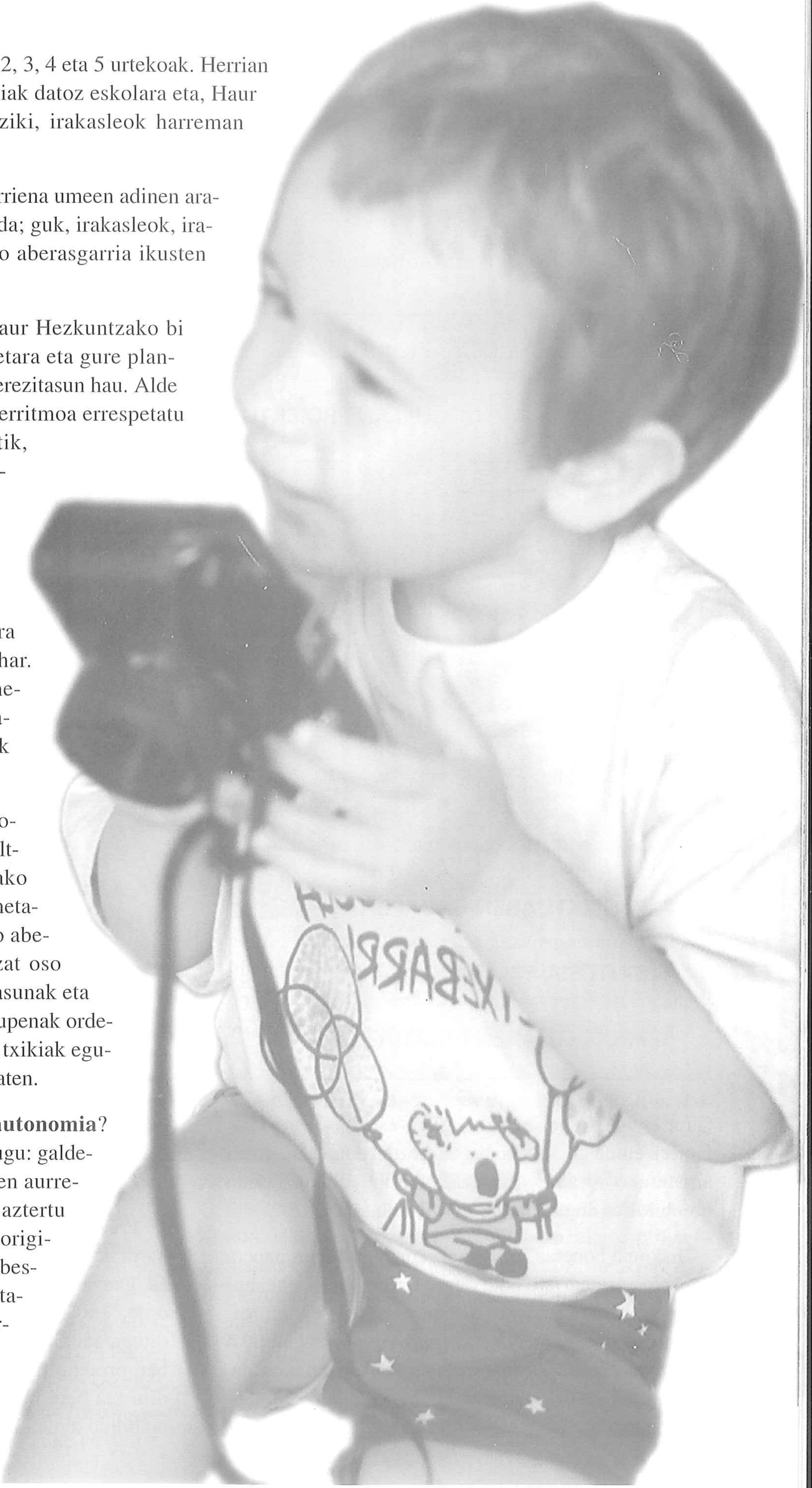

Eguneroko dinamikarako denbora eta espazioaren antolaketa argia, malgua eta ziurtasuna ematen duena osatuaz joan gara umeekin batera ikasturtean zehar. Umeentzako ezagunak diren eguneroko egoera horietan (korroa, jolasa...) umeen gogoak eta nahiak azaltzen dira askotan.

Espazioaren eta denboraren antolaketa lagungarria da autonomia bultzatzeko. Denon artean eraikitako estruktura horretan adin desberdinetako umeen arteko **harremanak** oso aberasgarriak dira. Taldeko txikientzat oso deigarriak dira ume nagusien gaitasunak eta trebetasunak. Nagusiek euren ezagupenak ordenatzeko itzelezko lana egiten dute, txikiak eguneroko momentuetan parte har dezaten.

Nola errazten dugu **umeen autonomia**? Aukera desberdinak eskaintzen ditugu: galdera itxiak ez planteatu; gatazka baten aurrean, denon artean iritzi bakoitza aztertu ondoren, irtenbideak bilatu; euren originaltasuna bultzatu... Gela honetan besteen ideiak errespetatzeak eta adostasuna lortzeak zuzentzen ditu ihardueraк.

Umeen benetako protagonismoa lortu nahi badugu **globalizazioa** izan behar da irakasle-

aren lanaren ardatza irakaskuntza-ikaskuntza prozesuan. Eta, gaur egun, enfoke globalizatzaile batez lan egiteko aurkitu dugun biderik egokiena **proiektuak** dira. Proiektuen bidez umeen aurrezagupenak kontuan izaten ditugu, mota desberdinetako gaitasunak lantzen (motrizak, kognitiboak, harremanak) eta hiru motatako edukiak kontuan izaten (jarrerak, prozedurak, kontzeptuak).

Artikulu honetan kontatuko dizuegun proiektua horrela sortu zen: umeek desio bat daukate eta desio horrek ikerketa lan batera eramaten gaitu. Irtenbideak eta erantzunak denon artean bilatzen ditugun prozesuan, batetik, umeen autonomia errazten dugu, eta, bestetik, ikusmolde globalizatzaile batez lan egitea ahalbideratzen dugu irakasleok.

Hona hemen proiektuak lantzeko erabiltzen dugun **Prozesu Didaktikoa**:

1- ZERGATIA + MOTIBAZIOA

2- ZER EGIN NAHI DUGU (LAN PROIEKTUA)

umeek zer dakite	zer egin / jakin nahi dugu	irakasleak zer nahi du umeek jakin dezaten
aurrezagupenak	lanaren planifikazioa lanaren antolaketa	irakaslearen erabakiak
globalizazioa	***. informazioa non bilatu*** ***. nola egin? ardurak*** ***.denboralizazioa*** ***. baliabideak***	HELBURU DIDAKTIKOAK EDUKIAK IRAKASLEAREN PAPERA EKINTZAK EBALUAZIOA

3- PROIEKTUAREN GARAPENA

4- SINTESIA ETA ONDORIOAK

5- PROIEKTUAREN EBALUAZIOA

Gaur egun oso baliogarria egiten zaigu eskema hau. Umeek euren gogora gai bat aurkezten dutenean, goian aipatutako urratsak jarraitzen ditugu denon artean borobilduko dugun proiektu bat osotu arte.

Eskema honetan irakasleari ematen diogun papera bereziki azpimarratu nahi dugu. Egiten diren lehenengo proiektuetan ez dakigula onartzea zaila egiten zaigu. Aurrerago, taldeak berak markatzen ditu lanerako erritmoak, eta irakaslearen laguntza oinarrizkoa da. Itxaroten ikasi behar dugu, adin hauetako umeek denbora behar dute-eta ideiak ordenatzeko, galderak planteatzeko, irtenbideak aurkitzeko eta gatazkak konpontzeko. Irakasleok erraztu egin behar diegu denbora hori, eta gure iritzia azaltzeko unea ondo zaindu.

Prozesu didaktikoan zehar erabaki batzuk ikasleek hartu behar dituzte eta beste batzuk irakasleek: ikasleek gauzatu duten lanaren planifikazioa egin behar dute, eta irakasleak dituen helburuak eta landuko dituen edukinak planifikatuko ditu. Irakasleak, halaber, proiektutik aparte ekintza zehatzak proposatuko ditu eta bere paperaren diseinua eta ebaluaketarako erabiliko dituen irizpideak zehaztuko.

Planifikazio hau zabala, malgua izango da; eta beti ere umeek egin nahi dutena zehaztu ondoren, umeen aurre-iritziak ezagutu ondoren, programazio horrek, umeen garapen mailari, ezagutza mailari... egokitua izan beharko du, esan bezala, interesak eta beharrak kontuan izanik. Eta ez askotan egin dugun bezala, umeen edozein planteamenduren aurretik.

❖ PROZESU DIDAKTIKOA

1- ZERGATIAK, MOTIBAZIOA.

Gure geletan umeek ohitura dute etxetik hainbat eta hainbat gauza ekartzeko. Ohitura honekin irakasleok helburu ezberdinak betetzea dugu helburu: etxearen eta eskolaren artean lotura estuagoa izatea; umeen interesak eta jakinminak nondik nora doazen jakitea; interesatzen zaizkien gauza horiek abiapuntu izanik eguneroko gauzei trataera didaktikoa ematea...

Esku artean dugun proiektuan, ume batek jolasteko argazki makina ekarri zuen etxetik, amak barraketan erositakoa. Makina bakar bat egoteak hainbat arazo ekarri zuen gelara: denek eta momentu berean nahi zuten eta jabea ez zegoen luzaro bere makina gabe egoteko prest...

Hori zela eta, bakoitzarentzat makina bat egitea proposatu genien umeei. Denen adostasunarekin, gogoarekin eta poztasunarekin lanari aurre egitea erabaki zen. Beraz hemen daukagu gure **Lan proiektua:** Argazki makina bat egitea.

2- ZER EGIN NAHI DUGU (Lan Proiektua).

Lanarekin hasi aurretik ezinbestekoa izango da beste urrats batzuk ematea:

2.1- Egin nahi dugunari buruz umeek dakitena ezagutzea

Horretarako, eta denok elkarrekin jezarrita, elkarrizketa txiki bat izan dugu: "Zer da argazki makina bat?, zertarako erabiltzen da?, erabili duzue sekula?, nolako itxura dauka kanpotik?, eta barrutik?, zein gauzaz dago osatua?". Eta hainbat galdera gehiago.

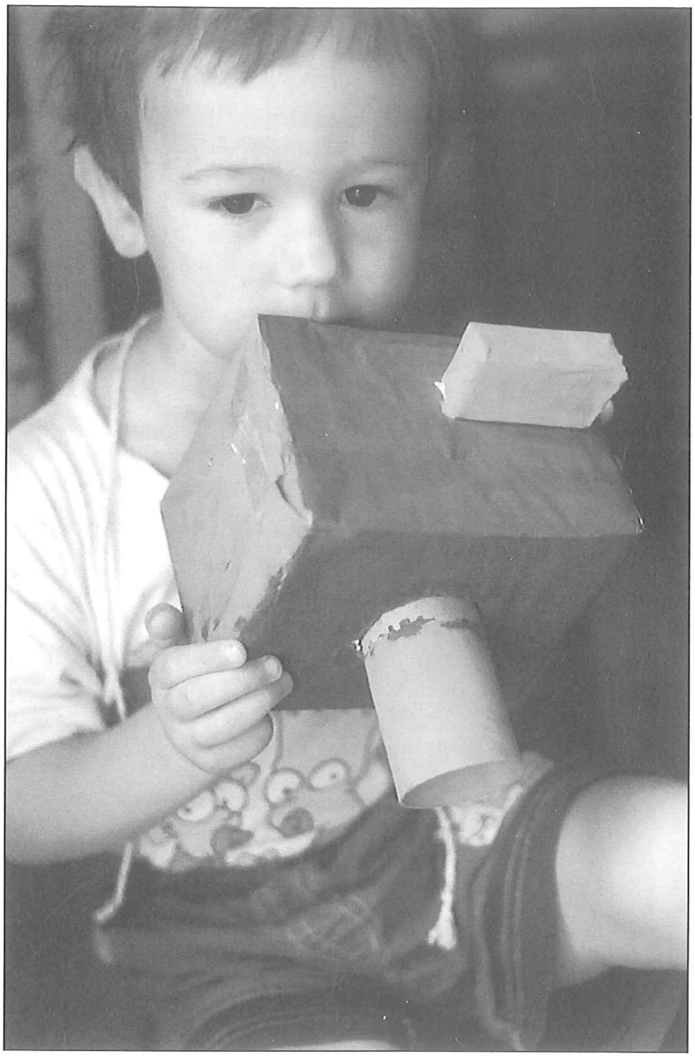

Zer esanik ez dago, une honetako umeen arteko interakzioak zein ume eta irakaslearen artekoak oso interesgarriak eta aberatsak dira. Umeek aukera izango dute euren esperientzia, ezagupena, etab. azaltzeko eta amankomunean jartzeko.

2.2- Egin nahi dugunaren planifikazioa (ikus irudia . 50. orr.)

Puntu hau guztiz garrantzitsua izan da umeek egin dituzten ekintza eta aktibitate guztietan - gelan, eskolan-. Umeak eurak dira, horrela, prozesuaren protagonistak, egiten dutenaren zergatiak eta zertarakoak ezagutzen dituzte, autonomoagoak bihurtzen dira. Prozesuan zehar ekimena izatera eta erabakiak hartzera behartuta ikusten dute euren burua etengabe.

Edozer egin aurretik zelan egin, zer behar dugun, norekin eta noiz egin..., hau da, planifikazioaren urra-

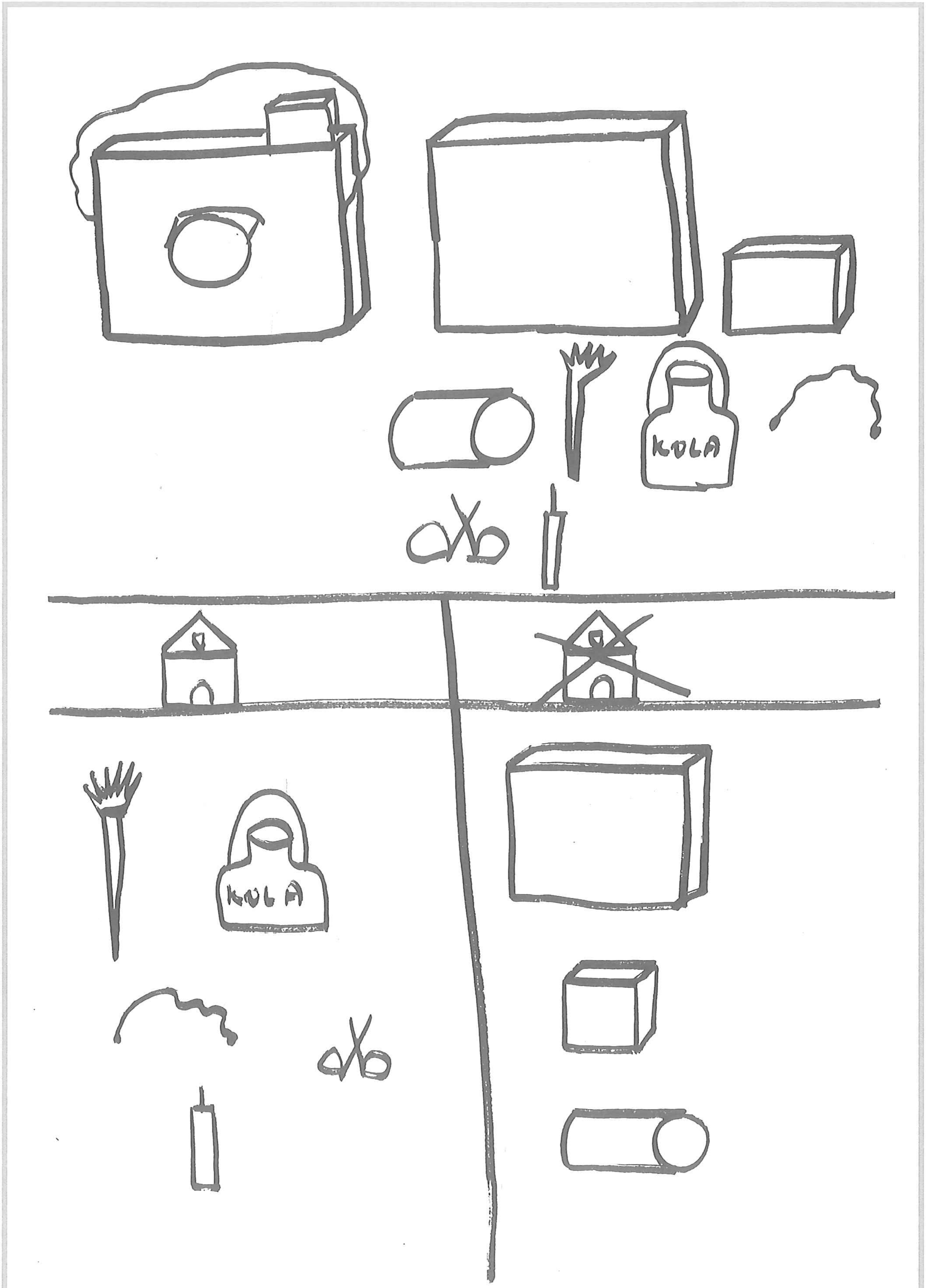
KOLA
KOLA

tsez jabetu. Irakaslea ez da egiten dakien bakarra, edo zelan egin behar den esaten duen pertsona. Denok ditugu ideiak, gauzak egiten dakigu eta ezagupen horiek martxan ipintzeko gai gara. Batzuetan irakaslearen laguntza behar izango dute, bestetan lagunena, baina umearen gaitasun guztiak kanporatzeko eta aplikatzeko aukerak eman behar dira.

Bagoaz, ba, gure argazki makinarekin. Denok taldean jarraitzen dugu eta aurreko momentuan sortutako elkarrizketaren ondorioz argazki makinaren marrazki bat egingo dugu. Era berean, zein material beharko dugun zehazten eta horien marrazkia egiten joango gara (kutxa handi bat, beste txikiago bat, hodia, soka, dena pegatzeko kola, artaziak, puntzoiak, pintzelak eta tenpera).

Behar ditugun gauza batzuk gelan ditugu, baina ez denak. Sailkatu egingo ditugu, ea zein den panorama....

Eskolan daudenak: pintzelak eta tenpera, kola, soka, puntzoiak, artaziak.

Eskolan ez daudenak: kutxa handiak eta txikiak, hodiak.

Zer egin dezakegu gauza horiek lortzeko?

Eta berriro umeek ideiak botatzen dituzte: etxetik ekarri, alboko gelakoei eskatu, plastikako armairuan bizpairu daude baina ez denontzat beste... Eta etxetik ekartzea ahaztu egiten bazaigu? Alternatiba bakoitzaren alde onak eta ez hain onak aztertzen dira. Eta azkenengoz azken erabakia hartu: etxetik ekarriko ditugu baina inori ez ahazteko nota bat *idatziko dugu* gero amari eta aitari emateko.

Nota ezberdinak *idatziko* dira, bakoitzak ahal duen moduan: batzuk behar diren materialen marrazkia eginez; beste batzuk irakasleari izenak idaztea eskatu ondoren arbeletik kopiatuz; batzuen notak karta erara joago dira agurrarekin, sinadurarekin, besteenak eskematikoagoak,.....

Gelan daukagun egutegian lana noiz egon daitekeen amaituta markatuko dugu, aurretik zein ordutan eta egunetan egin daiteken ondo ikusi ondoren (jolasteko orduak ezin dira horretarako hartu; asteazkenean jolasaldiaren ostean denbora dugu; ostegun arratsaldean ez, igerilekura goazelako...).

Denbora antolaketa honek umeari bere lan erritmoa zuzentzen eta kontrolatzen lagunduko dio. Egutegiko egunak zenbatu ondoren, askotan entzun dugu gelan, espontaneoki, komentario hau: "Lan asko gelditzen da egiteko eta egun gutti, zerbait egin beharko dugu arazo hau konpontzeko".

2.3- Irakaslearen planifikazioa

Badakigu umeek zer eta zelan egin nahi duten, baina irakasleak ere espektatiba batzuk ditu. Ikas-irakas prozesu honetan bere planifikazio zehatza egingo du, beraz, erabaki hauek hartzera behartuta dago:

HELBURU DIDAKTIKOAK

- Umeen arteko kolaborazioa, eta ez irakaslearena bakarrik, bultzatuz, ikasleek elkarri laguntzeko jarrerak izatea.
- Umeei euren arteko iritziak kontrastarazi, bakoitzak berea emanez. Alde positiboak eta positiboak ez direnak aztertu erantzun egokiena bilatzeko.
- Hizkuntzaren garapenean lagundu. Norberaren ideiak eta iritziak ahalik eta argien azalduz denok ulertu ahal izateko.
- Hizkuntza plastikoaren hainbat prozeduratan trebatu: kolatu, margotu, zulatu, moztu.
- Gertatutakoaren errepresentazio grafikoak egin, ahalik eta zehatzen. Bai espazioaren adierazpenean, denboraren adierazpenean, kolore eta formen adierazpenetan.

EDUKINAK

- Umeen arteko laguntza jarrerak.
- Entzutean, eztabaidatzean, iritziak ematean, errespetuzko jarrerak izatea.
- Elkarrizketan mantendu behar diren oinarrizko arauak: banan-banan hitz egin, txandak gorde, azalpenak eskatu.

- Hizkuntza plastikorako prozedurak: marrazkia, kolatzea, zulatzea, moztea.
- Kronologikoki ordenatutako irudien produkzioak.

EKINTZAK

Umeek egin nahi duten argazki makinatik aparte proposatzeko:

- Argazkiak egitea (bakarkako lana).
- Sekuentzia osoari buruzko liburua (bakarkako lana).

IRAKASLEAREN PAPERA

- Proposamenak galderen bidez egin, ideiak eurenak izan daitezen.
- Galdera zabalak egin ahalik eta aukera gehiago emateko.
- Irakaslea izan beharrean laguntzak ematen dituen pertsona bakarra, euren arteko laguntzak bultzatu.

EBALUAZIOA

- Helburu bakoitza zein mailararte bete den zehaztu.
- Ideiak irakaslearen koadernoan idatzi.

Planifikazio lana amaitu ondoren, gure argazki makina egiteari ekingo diogu. Hemendik aurrera, proiektua garatzeko azpian aipatzen diren pausuak emango ditugu.

3- PROIEKTUAREN GARAPENA.

Behar ditugun material guztiak gelan ditugu. Inori ez zaio ahaztu zer ekarri behar zen. Gurasoek ere parte aktiboa hartu dute umeei material hori bilatzen laguntzen.

Materiala aukeratu behar da: zein kutxa den egokiena, tamainuak kontutan izan behar dira (kutxak trukatzea ere gertatzen da egokitasunaren arabera....), lagunen artean errezago kutxak elkarri ematea, hodi batzu luzeegiak dira baina erditik moztuz gero primeran gelditukc dira...

Gela prest dago eta materialea ere bai. Aurrera!

Hasi baino ez gara egin eta lehen arazoa. Kutxak tenperaz margotu arren tenpera labandu egiten da, ezin da kutxa margoztu. Zer egin dezakegu?

Eta berriro pentsatzera, ideiak ematera, ideia bakoitza aztertzera, soluzio bidea bilatzera: lehenengo kutxak paperez forratuz gero, tenperaz errez margoz daitezke.

Horrela bagoaz pauso guztiak ematen:

- Kutxak forratu
- Tenperaz margotu eta sikatu arte itxaron.
- Kutxak pegatu. Baina kontuz kolarekin, ia zenbat ipintzen diogun!
- Hodia margotu eta kutxa puntzoitu gero hodia sartzeko (laguntzak eskatu behar dira, txikiek ez dakitelako puntzoia zehaztasunez erabiltzen, baina nagusiak bai).
- Soka ipini, baina nola pegatu? Kolaz, zeloz...?

ETA ARGAZKI MAKINA AMAITUTA GELDITZEN DA!

Baina zertarako dira argazki makinak?, argazkiak egiteko ezta? Ba goazen argazki bat egitera!

Argazkia egiteak objetu horren irudia egitea da, baina ez edozein irudi, argazkiak errealitatearen kopia izaten dira. Eta berriro hainbeste edukin: kontuz formarekin, tamainuarekin, koloreekin ...

zer egin dezakegu? Umeekin elkarrizketa luze bat izan ondoren hauxe zen proposamena: lan guztiaren ipuina egingo dugu. Umeak prest zeuden prozesu osoa sekuenziatuta margotzeko.

Horretarako folio erdiak hartu, bakoitzak behar ahala hartzen zuen papera, eta orri bakoitzean prozesoaren une bat marrazten zuen. Aipatu beharrik ez dago, aurretik denoen artean prozesoa berbalizatu egin genuela.

Azpian irakasleak idazten zuen une horren deskribapena eta, amaitzeko, orri guztiak grapatu, liburu erara.

Prest geneukan denok gure argazki makina, argazkia eta liburua etxera eramateko... eta bidean argazki politak egiteko ere bai!.

Zenbat ideia, zenbat erabaki, zenbat laguntza, zenbat ahalmen ezberdin erabili behar (motoreak, kognitiboak, harremanak,..), hizkuntza era ezberdinetan landuta (idatzia, ahozkoa), zenbat prozedura ezberdin erabili behar (kolatu, margoztu, idatzi, sailkapen dikotomikoak,...), eta denak argazki makina bat egiteko, guk nahi genuen zerbait egiteko.

4- SINTESIAK ETA ONDORIOAK.

Gauzatu dugun lanaren sintesia egiteko ordua heldu da. Zer eta nola egin ikasleek konklusioak ateratzeko premia ikus dezaten?. Une honetan, irakasleak galdera bat luzatzen die umeei: "Inoiz argazki makina hori apurtzen bazaizue, edo aitak eta amak jakin nahi badute zelan egin duzuen, edota berriro gogoratzeko

5- PROIEKTUAREN EBALUAKETA.

Hasierako ebaluazioa. Esan dugun bezala, argazki makinetaz zer dakigun ordenatu dugu proiektuaren hasieran. Egindako kartoizko argazki makina ikusirik eta egiteko prozesuari buruz umeek ema-

ten dituzten azalpenak kontuan izanda, proiektua baliogarria izan den ala ez jakingo dugu.

Lehenengo momentutik, umeen ideiak eta ekimenak jaso egin dira. Taldeko ume bakoitzak azaldu zituen argazki makinetaz zituen aurre-ideiak eta gelan argazki makina bat egiteko proposamenak. Eztabaida saio horietan gure noten tartean proiektuaren interesa argi agertuko da.

Garapenean ebaluazioa. Proiektua lantzen egon garen bi asteetan, irakasleok jarritako helburu didaktikoen aspektu batzuk behatu eta gure koadernoan jaso ditugu.

<ins>Umeen iritziak</ins>. Hemen azalduko da taldearen heterogenitatea eta partaide bakoitzaren originaltasuna. Ume bakoitza bere osotasunean espresatuko da eta irakasleok, planteamendu globalizatzaile baten bidez, espresabide hauek errespetatu behar ditugu. Izakera bakoitzak lan prozesuan leku bat aurki dezan entzumena erne euki behar dugu irakasleok.

<ins>Umeen inplikazioa</ins>. Proiektuaren momentu desberdinetan ume bakoitzaren inplikazioa aztertuko dugu. Nork eskatzen duen laguntza, nor agertzen den pozik, nor dabilen galdezka, nor saiatzen den arazoei irtenbidea bilatzen, etab.

<ins>Umeen jarrera</ins>. Egindako beste proiektuetan bezala, argazki makina egiterakoan hau behatu dugu: txikiek haundiei esker ikasten dute eta handiek txikiei azaltzeko egiten duten lanari esker ere pilo bat ikasten dute. Adin desberdinetako umeen artean laguntza egoera asko sortzen dira.

<ins>Prozeduren menperatze maila.</ins> Prozedurak landu ditugu bereziki proiektu honen bidez. Umeek jostailu bat egiteko estrategiak bilatu eta esperimentatu dituzte eta irakasleok hor egon gara, inolako juizioak eman barik, laguntza *teknikoa* eskaintzen.

Azken ebaluazioa. Umeek egindako txostena ebaluatzeko tresna bat da. Ume bakoitzak bere erara azaldu du jarraitutako prozesua eta, azalpen hori besteek ulertu dutela ikusten duenean, hortxe du autoebaluaziorako baliabide bat.

Planteatutako lana betetzen denean, umeek planifikazioaren ebaluaketa ere egiten dute. Umeak gai dira hasieran jarritako helburu zehatzak eta egokiak ziren ala ez aztertzeko, baita denboralizazioa eta iharduerak baloratzeko ere.

Eta amaitzeko aipatu nahi dugu, prozesuan zehar, planifikatu gabe zeuden hainbat aspektu agertu direla. Honela, umeek gogoratu dituzten ideia edo ekintza berriak, euren arteko interakzioen eraginez jarrera berriak edo ezberdinak..., guzti honek leku bat izan du gure planifikazio malguan.

Gertatutako guzti hauek ebaluaketa egiten dugunean jasoko ditugu, hurrengo planifikazio batean kontuan izateko, umeei buruzko informazio gehiago izateko, gure lana egokitzeko... Eta era honetan proiektuak eginez jarraitu..

Ekin lanari!!

Arrasateko Umezaintza

Rosa Diaz, Matilde Umaran, Amaia Zurikarai
Sopuertako La Baluga Ikastetxea

Ondoko orriotan aurkezten dugun lana esperientzia bat da. Sopuertako (Bizkaia) La Baluga Herri Eskolan egin dugu 5 urteko umeen gelan.

Hizkuntza plastikoari buruz egiten den lana aztertu dugu komunikazioa-errepresentazioaren alorrean eta ondoko ondorioak atera ditugu:

1. Urteetan, ikasleek hainbat esperientzia plastiko egin dute, baina geuk erabakita zer egin eta nola.

2. Ikasleek lan askea egiten zutenean, erakutsi ziguten gai zirela, 5 urtean aritu ondoren, oinarrizko teknikak erabiltzeko: eurak sortzen zituzten objetuak geure laguntza barik: koroiak, karetak, kometak, egazkinak, txotxongiloak... Materiala eskura izatea behar zuten soilik.

Hausnarketa hauek egin ondoren, asteko programazioan beste aktibitate bat txertatzea erabaki genuen: “Proiektuak”. Helburua genuke objetuak egitea, baina beti ere haurrek berek pentsatutakoak, diseinatutakoak eta egindakoak. Irakaskasleok lagundu, animatu eta orientatu egingo genituzke umeak euren lanetan.

Honakoa litzateke aktibitatearen estruktura:

.Ideia aurkeztea.
.Proiektuak erabakitzea.
.Materiala biltzea.
.Lanari ekitea.
.Erakusketa.

Beharrezkoa zen familiekin hitz egitea umeei materiala bilatzen laguntzeko. Lagundu bai, baina eman ez.

Proiektu hauek zirela medio hainbat arlotako lana uztartu behar zuten: Inguruaren Ezaguera eta Matematikak (objetuak eta haien ezaugarriak ezagutzea) eta adierazpen plastikoa; izan ere, teknika desberdinak erabili behar zituzten.

Lanari ekin aurretik jakinmina sortu genuen: ostegun arratsaldean zerbait berezia egingo genuela jakinarazi genien. Ziur-ziur ere ez geundenez, gelan bi irakasle egongo ginela erabaki zen, egoera hobeto kontrolatzeko.

LEHEN EGUNA

Taldean saio bat egin genuen eta proiektu bat zer zen azaldu. Bi ideia nagusi azpirramatu ziren:

-Bakoitzak nahi zuena egin zezakeen.
-Zer egin nahi zuten erabaki ostean, pentsatu behar zuten nola egin eta ze materialekin.

Apurtxo bat kostatzen zitzaien erabakitzea zer egin. Hortaz, ideia zaparrada egitea erabaki genuen. Ideiak arbeleratu egin genituen. Hara batzuk:

boloak, etxea, panpina, kometa, arrantzan egiteko kainabera, motorra.

Ondoren, esan genien bakoitzak erabaki behar zuela zer egin nahi zuen. Eta horrenbestez, saioa amaitu zen.
Saioak, gutxi gorabehera, 15 minutu iraun zuen.

BIGARREN EGUNA

Aste guztian ez ziren proiektuak berriro aipatu.

Arrasateko Umezaintza

Bigarren saioaren hasieran, galdetu genuen zuzen-zuzenean:

"Gogoratzen duzue zer esan genuen proiektuei buruz?"

Eta berehala bota zuten ideia nagusia: "Bakoitzak nahi duena egin ahal du. Pentsatu behar dugu nola egin".

. Bigarren galdera izan zen: "Pentsatu duzue nola egin?"

Hiruk bakarrik erantzun zuten ezetz.

Bagenekien, jakin, positiboa izango zela hainbat lagunek proiektu bat egitea. Baina oraingoan, bakoitzak berea egitea nahi genuen. Tarjeta bana eman genien euren izenak idazteko, proiektuak belarrira esan eta guk tarjetan kopiatzen genituen.

. Tarjetan izena eta proiektua idatzi ostean, talderatu egin ziren. Hiru proiektu zeunden errepikaturik.

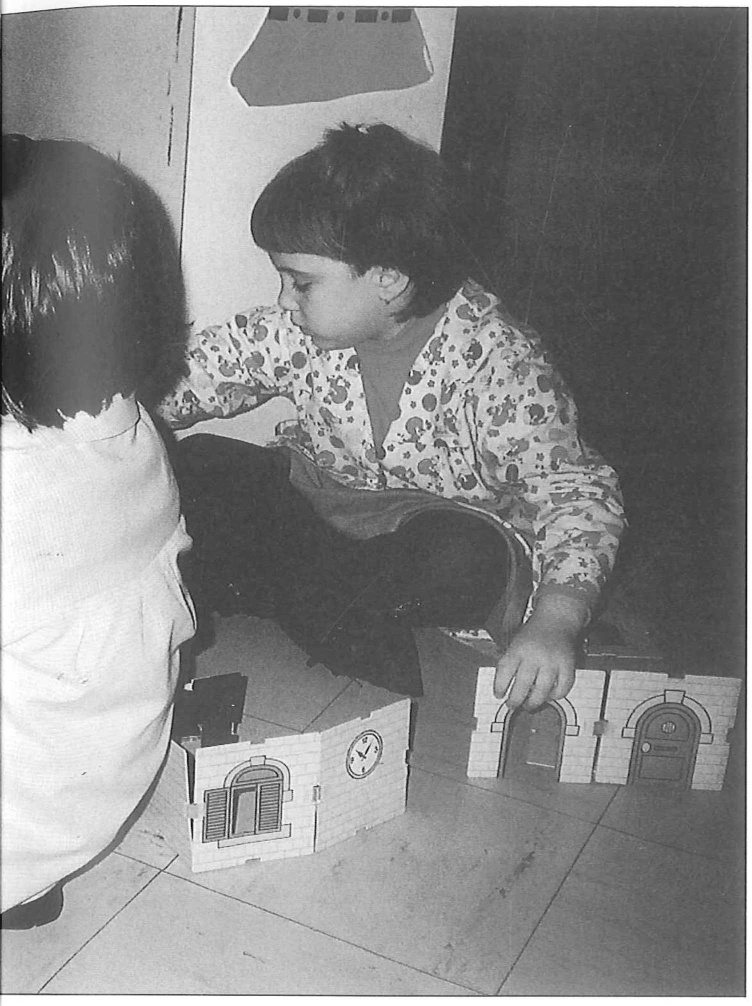

Eurak esan zuten ezin zela proiekturik errepikatu eta aldatu egin zituzten.

. Saioa bukatu zenean tarjetak beste irakasleei erakusteko esan genien, eta kontatzeko zer egin behar zuten.

Saioak, gutxi gorabehera, 30 minutu iraun zuen.

HIRUGARREN EGUNA

Taldetan hitz egiten aritu ziren: zer egin behar zuten eta nola. Irakasleok taldez talde ibili ginen elkarrizketak bideratzeko eta esaten zutena idatziz jasotzeko.

Proposatu genien euren proiektuaren marrazkia egitea. Bakoitzari bere orrian idatzi genion:

"Nik... egingo dut"

Saioak, gutxi gorabehera, 30 minutu iraun zuen.

LAUGARREN EGUNA

Astean zehar guk ez genuen gaia aipatu, materiala eurak ekartzea nahi genuen.

Proiektuaren egunean inork ere ez zituen ekarri behar zituen gauzak. Ezin izan genuen ezer ere egin, baina oso positiboa gertatu zen saioa, zeren eztabaida sortu zen ea nor gogoratu behar zen gauzekin, arduradun bat izendatu behar ote zen, etab.

Denon artean, zer behar zen aztertzea erabaki genuen eta nork ekarri ahal zituen. Guk geuk ahal zenik eta gauza gutxien eramateko asmoa geneukan.

Saio honetan mutiko bat asko estutu zen ez zekielako nola egin proiektua eta zeinekin ere ez.

BOSTGARREN EGUNA

Astean zehar guztiek ekarri zuten behar zutena, bik izan ezik. Ikusi genuen ea denon artean bageneukan bi horiei uzteko beste material.

Guk ez genekien lana nola antolatu eta erabaki genuen eurak eman behar zigutela pista bat.

Bakoitzak gauzak uzteko txoko bat bilatzeko esan genien, bestei trabarik ez egiteko. Kutxa handiak edo kartoiak zituztenak lurrean jarri ziren eta material txikia zutenak (oihalak, orratzak...) mahaietan.

Eurai laguntzeari ekin genion. Ideia argi zutenekin hasi ginen eta laguntza konkretuak eman (plantilak loreak egiteko, pelotak...)

Orokorrean, lehen momentuan oso despistatuta geunden denok, baina segituan lanari oratzen hasi ziren.

SEIGARREN EGUNA

Soilik haur batek bukatu zuen proiektua aurreko egunean. Hurrengo saiorako, beste proiektu bat egiteko materiala ekarri zuen.

Denok egon ginen zentratuago, geu ere hobeto maneiatu ginen eta 4 haur falta izan ziren -asko igarri genion horri-.

Erabaki genuen margotzeko gauzak plastitako gelan egingo genituela, leku gehiago dago-eta. Han zeudenek bakarrik egiten zuten lana, guk ku-ku batzuk egiten genituen ea zer moduz ari ziren ikusteko.

Hurrengo 2 saioetan batzuek bukatu egin zuten lana eta beste batzuek hasierako ideia aldatzea erabaki zuten; izan ere, hainbat bider saiatu eta gero, ezin zuten eta guk ez genekien nola lagundu.

Traktorea——-Txakurrarentzako etxea
Motorra———-Autoa

Bukatu bezain pronto, beste bat egin nahi zuten; askok besteei ikusi ziotena egin nahi zuten.

Guk ez genien uzten proiektu gehiago hastea. Denok amaitzea nahi genuen eta azken erakusketa egin. Baina positiboa izango zen dinamika horrekin jarraitzea.

Azken erakusketa egiteko, apaindutako mahai bat jarri genuen eta haren gainean proiektuak.

Neska-mutikoek, gurasoek proiektuak derrigorrez ikusi behar zituztela-eta, ekarri egin zituzten. Baita eskolako autobusekoak ere!

Lehen proiektu honetatik, ondoko konklusioak atera genituen:

-Euretako askok kartoizko kutxa handiak erabili zituzten. Gozatu egin zuten berriro ere euskarri handiak erabilita.

-Lan hau bakarkako lana izan zen; orain talde txikitan nola zebiltzan ikusi nahi genuen.

-Batzuetan neska-mutikoak ezer egin gabe egoten ziren. Ez zeukatenez garbi zer egin behar zuten ez zekiten nondik hasi. Eurei ziurtasun falta sortzen zitzaien baina guri zaila egiten zitzaigun kontsignak berehala ez ematea, horrela ohituta gaude-eta.

-Eurak bazuten ideia bat egin nahi zutenari buruz, baina ez zuten planteatzen, esaterako, "nola lotuko ditut nik pieza hauek?". Galdera hori materiala esku artean zeukatenean sortzen zitzaien.

Egin ditugun proiek

LEHEN HIRUHILABETEA

. TXAKURRENTZAKO TXABOLA
. URTEBETETZEKO KOROIA
. KOMETA
. PUZZLEA
. ETXEA
. 2 GAZTELU
. LOREAK ETA LORONTZIA
. ARMIARMAK
. BOLOAK
. ZALDIA
. OHEA
. AUTOBUSA
. BALOIA
. ARRANTZAN EGITEKO KAINABERA
. KITARRA
. TRENA
. 2 AUTO

HIRUGARREN HI

. KARTA-FAMILIAK
. LOREAK (2 UMEK
. ROBOTA (5 UMEK
. TXITOAK (6 UMEK
. KOMETA (3 UMEK

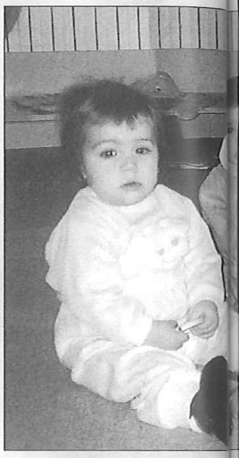
Arrasateko Umezaintza

-Hainbeste proiektu desberdin nahaste-borraste handia zen guretzat eta bakoitzak berea egiten zuenez, ezin zioten elkarri lagundu. Baina nahiz eta taldeka ez egon, elkarren ondotxoan egiten zuten lana eta euren artean hitz egiten zuten eta ideiak trukatu.

Bigarren hiruhilabetean ez zen proiekturik egin; hirugarren hiruhilabetan berriro ere ekin genion.

Esan genienean ostegunean zerbait berezia egingo genuela, berehala igarri zuten zer zen: zer egin nahi zuten esaten hasi ziren.

-Oraingoan 2 taldek 2 proiektu aukeratu behar zituzten eta taldeko bakoitzak lehenengo proiektu bat eta gero bestea egin beharko zituen. Modu honetara, sei proiektu desberdin egongo ziren asko jota, 3 neska-mutikoko taldetxotan.

Azkar antolatu ginen. Aguro aurkeztu zituzten euren erabakiak korroan. Egun hartan bertan proiektuaren marrazkia egin zuten. Oraingoan kontsigna zen marrazki bat egitea titulu honekin:

tuak

HILABETEA

3 UMEK)

"Nik... egingo dut"

baina alde batean proiektuak agertu behar zuen eta bestean behar izango zituzten materialak eta tresnak. (Informazio guzti horiek arbelean eta panaletan jaso genituen).

Hurrengo saioan lanari ekin zioten. Nahiz eta guztiek ez zuten materiala ekarri, denak ekarri zuten hasteko zer-

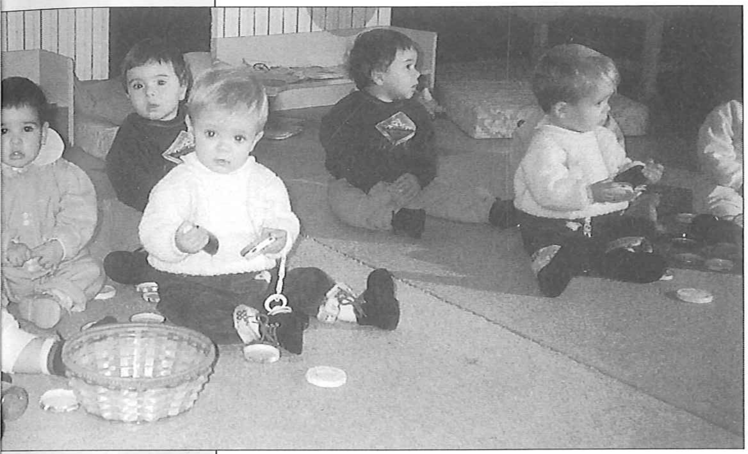

bait. Oraingoan gelan genuen botatzeko materiala gehiago erabili genuen (kartoizko tuboak, kaxak, makilak,...).

Antolaketa modu honetan honako ondorioak atera genituen:

-Talde txikia estruktura ziurragoa zen eurentzat; bakoitzaren ideiak hobeto aprobetxatzen ziren, elkarri langundu ahal zioten eta atseginagoa zen horrela lan egitea.

-Talde batzuk guztiz autonomoak izan ziren. Laguntza puntuala baino ez zuten behar izan. Harrituta geratu ginen.

Kometak: laguntza buztaneko trentza egiteko.

Kartak: laguntza hausnartzeko zenbat karta berdinek egiten zuten familia bat egiteko.

Robotak: gorputzaren aldean burua ez zela proportzionatua esan genien.

Beste bi taldek gure laguntza gehiago behar zuten, aplikatutako teknika berria zaila zen eta.

Loreak: petaloak makilari pegatu.

Txitoak: aetilezko ponpoiak egin.

Guztiek bukatu zituztenean proiektuak (6 saio) beste lan bat egin genuen.

-Ahoz azaldu zer egin zuten eta lan sekuntzia marraztu.

-Azken ekoizpena marraztu, bai eta erabili zituzten materialak.

Azken hau hasierako orrialdearekin alderatu genuen. Hurrengoko saioan gela apaintzen eman genuen eta berriz ere gurasoak etorri ziren. Gonbidatzeko txartela eta guzti egin zuten umeek!!

"Kaixo ama eta aita.

Ostegunean etorri (behar zarete) gure gelara.

Amaitu ditugu proiektuak!"

Orri bat fotokopiatu genuen denon sinadurekin eta eurak testua kopiatu zuten arbeletik.

Proiektuen bi momentuetan zera ikusten dugu:

-Lanak talde txikian egitea formula oso ona da, baina ez dugu uste batzuk bakarka egiteari utziko diogunik.

-Soilik irakasle bat balego saiatuko ginateke talde bakoitzarentzat proiektua egiteko egun bat finkatzen, baina ez genuke horren giro ona izango.

-Oraindik gehiago itxoin behar dugu gure ideiak eman aurretik.

-Ona da aurretik hainbat lan egin izana hainbat teknika erabiliz, horrela baliabide gehiago dute-eta.

-Eskolan materiala bageneukan ere, positiboa izan da eurak etxetik ekartzea. Euren artean sortu zen batak besteari materiala uztea, beste batzuentzako materiala ekartzea (boteilak tabernatik, makila, paperezko tuboak...).

-Gurasoek izugarri ondo erantzun dute. Ideiak eman dizkiete umeei eta materiala bilatzen lagundu.

Ohiartzunak

Bidaia pedagogikoa Italiara

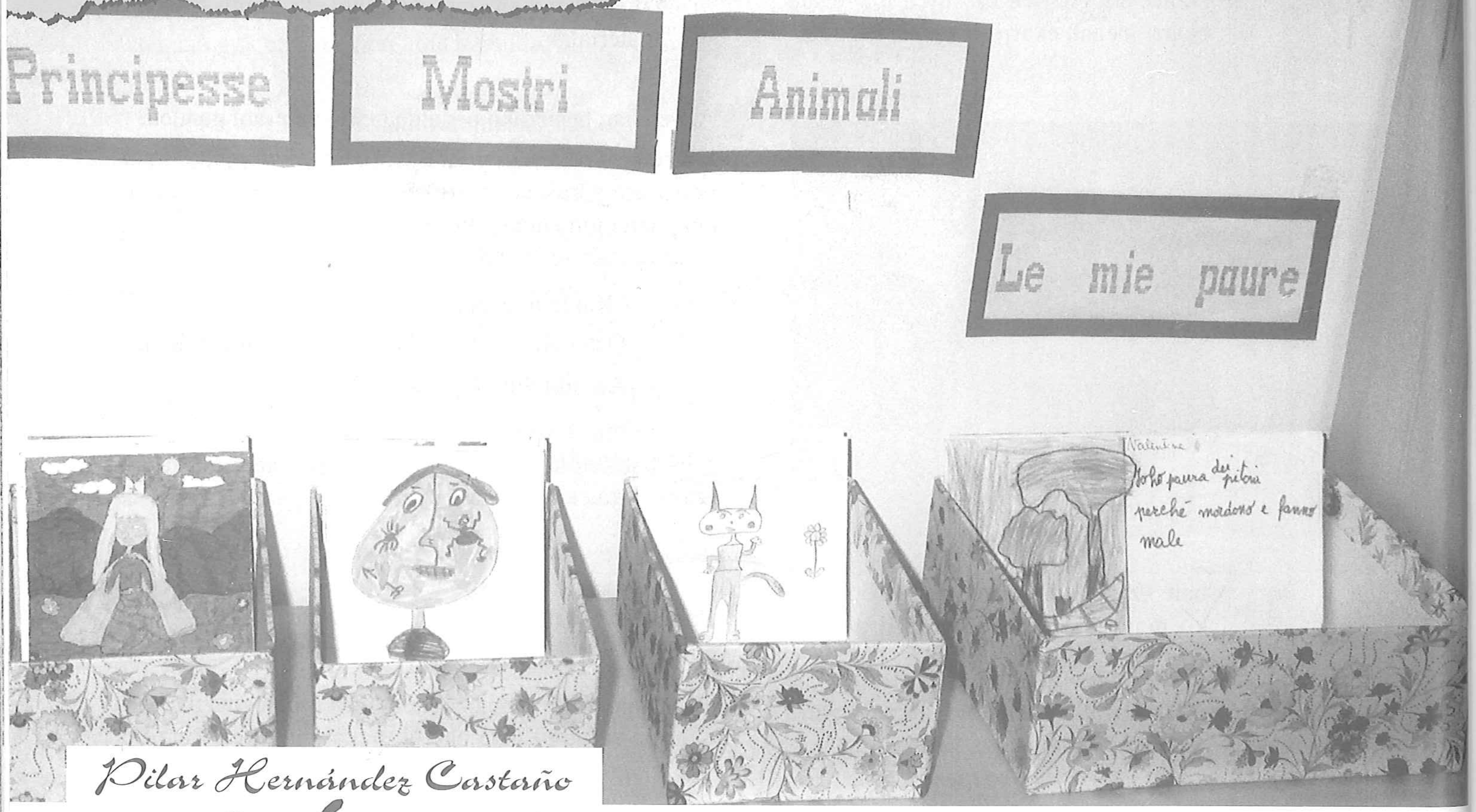

Pilar Hernández Castaño

Pistoia. Area bambini

“Infancia, educar de 0 a 6 años” aldizkariak bidaia pedagogikoa antolatu zuen Italiara iazko maiatzaren 1-5. Estatuko 31 lagun joan ginen hainbat autonomiatatik, baina guztiok ere Haur Hezkuntzan lan egiten dugunak. Bidaian hainbat ikastetxe ikusi genuen 0-3 eta 3-6 urtekoentzat, bai eta beste zerbitzu batzuk, beraiei zuzendutakoak (Tipologia Berrikoak izenekoak) Bolonian, Modenan eta Pistoian.

Ikusi genituen ikastetxeak desberdinak ziren, batez ere kokatuta dauden inguruak eraginda; hala ere, guztiek dituzte ezaugarri amankomunak: hezkuntza-marko global batean kokatzen dira.

1. POLITIKA EGOKIA TXIKITXOENENTZAT

Boloniako Dokumentazio eta Formazio Laborategira egin genuen bisita. Bertan hitzaldi bat entzun genuen Patrizia Orsola Ghedini-ren eskutik (Haurtzaroaren Bulegoko arduraduna Emilia Romagna eskualdean). Azaldu zizkigun azken 25 urteetan eskualde horretan bultzatu den hezkuntza-politikaren ardatz nagusiak.

Haurtzaroari zuzendutako politika bultzatu dute eskualdeko eta herrian herriko erakundeek eta hiru aro bereiz daitezke, elkarren jarraibidea direnak.

1) 70 hamarkadatik 80 hamarkadaren erdiraino

Bultzakada izugarria ematen zaizkie 0-3 eta 3-6 arteko ikastetxeei honako ardatzetan oinarrituta: neskatila-mutikoak, gizabanako sozialak diren aldetik, eskubideak dituzte; bestetik, familiek zerbitzuetan parte hartzen dute; eta, azkenik, irakasleen prestakuntza behar-beharrezkoa da. Beraz, teknikariak bilatzen dira: batetik, zerbitzuen koordinazio pedagogikoaz arduratzen dira, eta, bestetik, eskualdeetako irakasleen aktibitateez.

2) 1985-1990

Zerbitzu bereizgarriak edo diferentzialak sortzea eta garatzea bultzatzen da. Zerbitzuok malguagoak izanik, gizarteak dituen behar berriei egokitzen dira. Horrela, bada, zegoen egoera (zerbitzu mota bakarra, eskolaren arau eta ordutegi estuak) hobetu egiten da "Tipologia Berriko" zerbitzuak sortzen direlako. Berauek biltzeko guneak dira, eta ez soilik txikientzat, familientzat ere bai.

3) Boloniako Konferentziatik (1990) gaur egun arte

Ahaleginak egiten dira gainditzeko haurtzaroarekin lan egiten duten instituzio eta sektore desberdinen

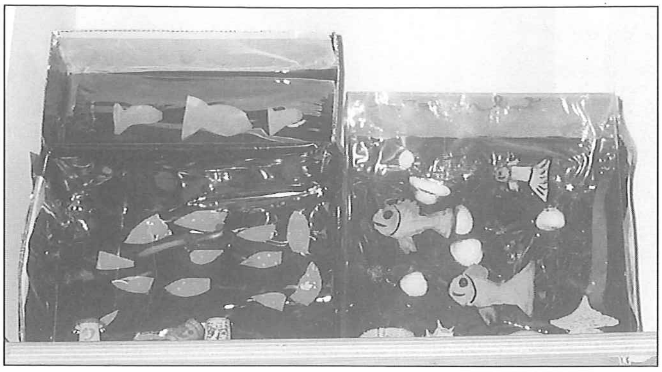

Pistoia. Area bambini

(eskola, gizartea zein medikuntza) arteko zatiketa eta koherentziarik eza. Horretarako, gai bakarraren inguruan disziplinarteko lan-taldeak bultzatzen ari dira.

2. HAURREN ESKOLAK

Ikastetxeen tipologiari dagokionez, bisitatu genuen herri bakoitzean eskola munizipalak daude 0-3 eta 3-6 urtekoentzako. Eta gainera, eskola pribatuak eta estatalak 3-6 urtekoentzako. Koordinazio pedagogikoa eta formakuntzakoa bakarra da bi zikloak dituzten eskolentzako.

Ratioak honakoak dira:

Zentruak 0-3 urtekoentzat: 0-12 hilabete 1/4; 1-2 urte 1/6; 2-3 urte 1/10

Zentruak 3-6 urtekoentzat: 2/25

Irakasleen ordutegiak desberdinak dira ikastetxe munizipaletan eta estataletan.

Munizipaletan-Astean 30 ordu ikasleekin eta 200 ordu urtean formatzeko, planifikatzeko, koordinazio saioetarako...

Estatu-eskoletan: Astean 25 ordu ikasleekin eta 80 urtean formaziorako, etab.

Espazioari eta ekipamenduari dagokionez, ikusi genituen zentruek berdegune zabalak dituzte, zuhaitzak eta egurrezko estrukturak hainbat jolas egiteko. Barruko espazioa ez dago gelatan zati-zati eginda hemen moduan, baizik eta gune zabalagoak ditu, elkarrekin komunikatzen direnak.

Altzariak desberdinak dira ikastetxe guztietan. Modu horretan, giro atseginak, estandarizatu bako-

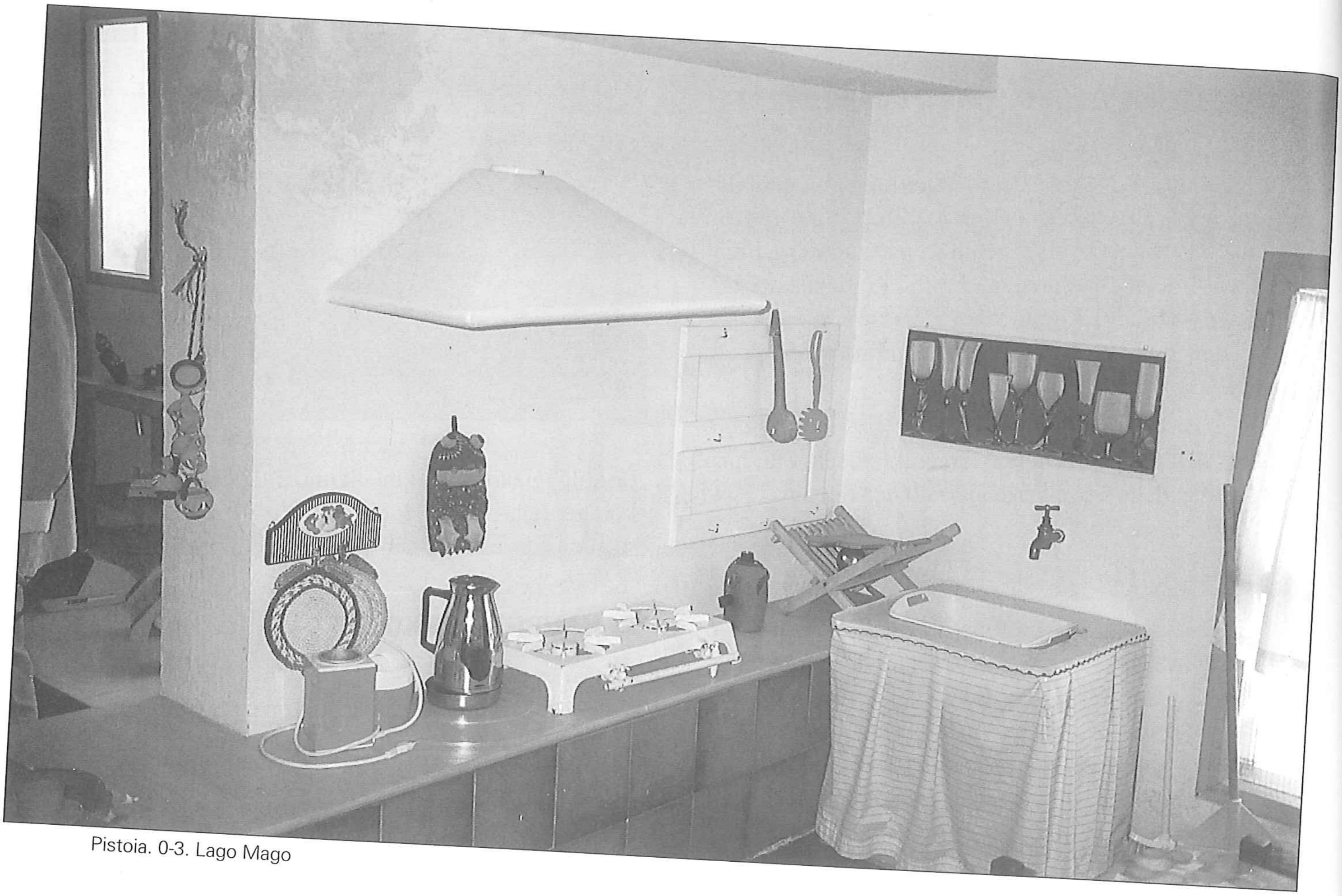

Pistoia. 0-3. Lago Mago

ak sortzen dituzte. Kalitate estetikoa bai geletan, sarreretan, pasiloetan zein komunetan zaintzen da.

Ikastetxe guztiek, 3-6 urtekoentzat ere bai, atsedena hartzeko guneak dituzte hamakekin. Txikitxoak nekatzen direnean, beraz, badute non lo egin. 0-3 zentruetan, adin bakoitzeko haurrek badute leku bat garbitzeko edota haur-oihaltxoak aldatzeko. Irakasleak bien bitartean, leku horretatik ikusi egin dezake zertan ari diren beste umeak.

Jangelan jatea oso zabalduta dago. Irakasleek beraiek eta laguntzaile batzuek zaintzen dituzte haurrak. Adin bakoitzeko haurrek beren ikasgelan jaten dute; izan ere, bazkalorduan, ikasgela jangela bilakatzen baita. Honen bidez, haurrak, denok tropelean ez ibiltzea lortzen da eta txikitxoenak ez izutzea.

Irakasleen etengabeko formazioa dela-eta, estruktura bakarra da 0-3 eta 3-6 zentruentzako. Estruktura hori koordinatzaile pedagogiko sare zabal batek laguntzen du eta koordinatzaile bat egoten da bospasei zentrurentzat.

Koordinatzaile hauek, etengabe, eskolekin harremanetan egiten dute lana. Kurtso bakoitzaren bukaeran, irakasleen interesak eta premiak kontuan hartuz, formatzeko proposamen bat egiten dute. Zentruek proposamen hori hausnartu egiten dute, eta gero, denon artean programa definitu egiten da.

Programa hori ikastaroa izaten da normalean, eta aurkeratu diren gaietan pertsona adituek ematen dute. Gero, zentru bakoitzak aukeratutako gaia martxan jartzeko plana egiten du. Esperimentatu, aztertu, eta beharretara egokitzen du behar den beste.

Eskola bakoitzean egindako proiektuak eta esperientziak Dokumentazio eta Formazio Laborategietan jasotzen dira (ikusi genuen bat Bolonian). Eta Laborategia zentru guztietako irakasleen esku geratzen da, edozein kontsulta egin nahi badu ere.

3. TIPOLOGIA BERRIKO ZENTRUAK

Patrizia Orsola-ren ustez, zentru hauek eta haur eskolak desberdinak dira, honako arrazoiengatik:

"Zentru hauek zuzenduta daude batez ere egun erdiz lan egiten duten gurasoei, etxeko-andreei edota umea familiako batekin edo zaintzaile batekin uzten duten familiei. Hauek guztiek, haurrak beste haur batzuekin egotea inportantea dela uste dute.

Proposamenak anitzak dira: ordu batzuetarako zerbitzua, jolasteko zentruak, haur eta heldu biltzeko eta elkarrekin egoteko zentruak (gurasoak, aiton-amonak, kanguroak...), eta ordutegi zabala..."

Ikusi genituen zentruen artean, batzuk eskoletan bertan daude. Horiek, astean bi bider, eta 3 ordutan zehar, zabalik daude neskatila-mutikoentzat, eskolarizatuta egon ala ez. Familiako batekin bertaratu ahal dira eta elkarrekin egin ditzakete hainbat aktibitate prestatuta dauden lekuetan: liburuak irakurri, objetuak egin botatzeko materialekin, aktibitate motrizak, etab.

Beste zentru batzuk, ordea, eraikin espezifikoetan daude. Goizetan eskoletako neskatila-mutikoei zabaltzen dizkiete ateak, bai eskolarizatu gabeko haur taldeei ere, batzuk urte guztian joaten dira-eta aldian-aldian. Arratsaldez joan nahi duten familiak euren umeekin batera hartzen dituzte, beste zentruek bezala.

4. HAUSNARKETA ETA ONDORIOAK

Egin dugun behaketaren bidez, egiaztatu dugu eskualdeko eta herrian herriko aginteek egin duten apostuak baduela islada ikastetxe eta zerbitzuen eguneroko bizitzan; nahiz eta badituzten hutsuneak eta kontraesanak.

Hona hemen nire ustez kalitatearen adierazgarri direnak:

- Ikastetxeen ratioa. Proportzioan, gure Komunitateko ikastetxeen aldean, doble irakasle dute ikasle kopururako.
- Irakasleak etengabeko formatzeko politika. Aditu batek diseinatzen du herrian eta herrirako eta haur hezkuntzara mugatzen da bakarrik. Ikastetxea eta aditua koordinaturik dauden kopurua alderatuz gero gure Komunitateko aholkularitza zerbitzuekin (PATekin), oso aurretik dabiltza.

Hainbeste aditu egoteak zentruekin etengabeko hartu-emana dakar. Eta honek irakasleen kualifikazioan eta motibazioan eragin garbia du: irakasleek badakite beraien praktiken berri ematen eta justifikatzen, eta hori guztia hezkuntzaren helburuen ikuspegitik. Era berean, lanean lagundua eta baloratua sentitzen da.

- Beste alderdi positibo bat litzateke, ahaleginak egitea haurrei zuzenduta dauden zerbitzu desberdinak integratzeko eta koordinatzeko. Horrek parte hartzen duten sektore desberdinak inplikatzea dakar; ondorioz, sektore horiei etekin gehiago ateratzea. Beraz, hiritarrek kontzientzia hartzen dute haurren beharrez eta eskubideez.
- Barruko zein kanpoko espazioek duten gustua, kalitate estetikoa, aniztasuna eta egokitasuna haurren beharrei eta hezkuntza-helburuei begira.
- Bide berriak urratzen hasi dira, familien egoera eta behar desberdinei egokitzen zaizkien zerbitzu-mota zenbait eskainiz. Bai eta haurrentzako lanean jardunarren sektore eta lanbide desberdinak integratzea (hezkuntza, medikuntza eta sozialak).

Honako hutsune eta kontraesanak aipatuko genituzke:

- Zenbait hutsune ikusi ditugu azaldutako planteamendu pedagogikoen koherentziaren eta errealitatearen artean. Modena hirian eta Boloniako ikastetxeren batean aldea ikusi dugu planteamenduen eta errealitatearen artean.
- Alderdi metodologikoei dagokionez, kasuren batean aktibitate pobre batzuk ikusi ditugu; eta, zenbaitetan, irakasle-ikasleen arteko interakzioa gauza bera iruditu zaigu. Beste batzuetan, haurren iniziatiba eta sormena garatzearen kontrako praktika batzuk.
- Italiako hezkuntza-sistemak badu lege bat (Asilo Nido legea deritzana). Horrek konpetentzia asko ematen dizkie eskualdeetako eta herrietako aginteei (Estatuak dirua jartzen du, eskualdeak programa eta herriak martxan jarri). Halere, ez du horrelako legemarkurik 3-6 urtekoen hezkuntza-zerbitzuetarako, izan publiko ala pribatu.

Ondorioz, gobernuaren eragina mugatuta geratzen da eskualdeetan eta herrietan 3-6 urtekoentzako zerbitzuak programatzeko, garatzeko, kualifikatzeko eta

kontrolatzeko. Horrela, bada, 0-3 eta 3-6 zerbitzuak erlazionatzeko ekimenek herrian herriko polikarien arduraren eta borondatearen arabera dago.

Lan baldintzak ez direnez berdinak 3-6 urteko zentruetan, ez dira berdin implikatzen programetan, alderdi metodologikoetan edota parte hartzeko estrukturetan, egiten diren ahaleginak ahalegin.

Gure Komunitatean gertatzen dena, berriz, kontrakoa da Italiko egoeraren aldean. Hemen badago lege–marko bakarra Haur Hezkuntzako bi zikloetarako (LOGSE eta LEPV). Haatik, gaurdaino, hezkuntz administrazioa 3-6 urteko ziklora mugatu da ia-ia. Eta hobe daitezkeen alderdiak baldin badaude ere, esan daiteke kalitate maila nahikoa ona lortu dela ziklo honetan.

Ez da gauza bera gertatzen, nire ustez, 0-3 zikloarekin. Hezkuntz Departamentuak, gaur egun, ez du oraindik legeak ematen dizkion potentzialtasunak garatu zikloa planifikatzeko, erregulatzeko eta koordinatzeko beste administrazio publiko eta gizarteko erakunde batzuekin batera. Aitzitik, gauza konkretuak egiten ditu (esate baterako, 2 urtekoentzako gelak zabaltzea ikastetxeetan) eta ez du hezkuntza-politika argia, koherentea eta kalitatezkoa eskaintzen dituen zerbitzuetarako.

❑ KONKLUSIO GISARA, ZERA PROPOSATUKO NUKE GURE KOMUNITATEKO HAURTXOEKIKO ARRETA HOBETZEKO:

- Gizarteko, hezkuntzako eta adiministrazioko sentsibilitatea handitzea haurtxoen behar eta eskubideei dagokienean.

-0-3 urteko zikloa erregulatzea, planifikatzea eta garatzea. Haur Hezkuntzaz arduratzen diren erakundeen arteko koordinazioa bai eta hauen eta familien artekoa ere.

-3-6 zikloaren kalitatea hobetzea, batez ere etengabeko formazioari eta laguntza bereziari dagokionez.

- Orotariko hezkuntza zerbitzuak bultzatzea eta orain daudenak malgutzea. Hala, egoki daitezen haurtxoen beharrei, egoera sozial desberdinei eta familien eskariei.

-Haur Hezkuntzaz arduratzen diren erakunde eta talde desberdinen arteko interakzioa eta laguntza bultzatzea, gaur egun administratiboki eta burokratikoki banatuta daude-eta, haurtxoendako politika bateratua egitea delarik helburu.

Patrizia Orsolak dioen bezala, "Gauza asko dugu egiteke. Baina burokrazia hiritarren -eta noski, haurtxoen- eskakizunetara eta eskubideetara makurtzea lortzen dugunean, orduan bai, esan izango dugula ZEIN POLITIKA EGOKIA TXIKITXOENTZAT"

Pistoia. Area bambini

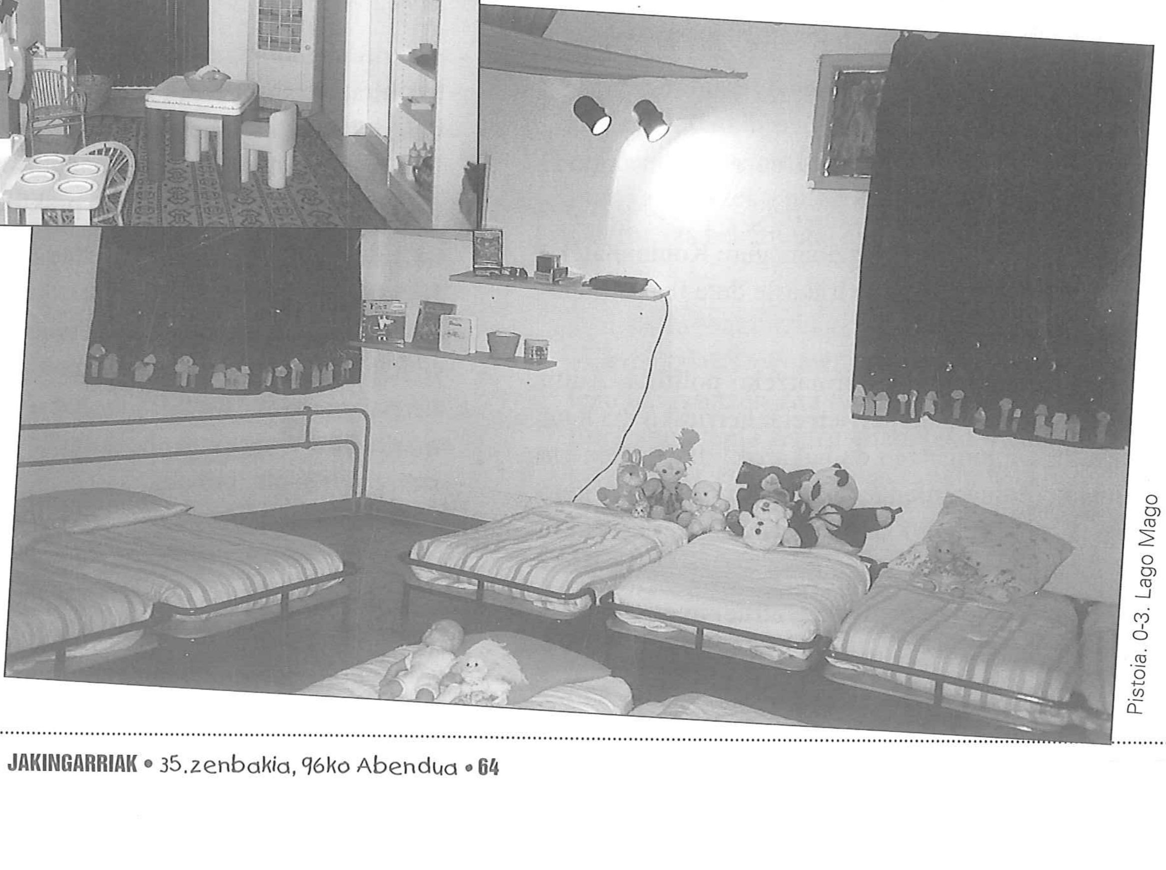

Pistoia. 0-3. Lago Mago

Freineten pedagogia eta iharduera gaur

Euskadiko Herri Eskolaren Mugimendu Kooperatiboa

Arrasateko Umezaintza

1996. urtean, Freinet jaio zela 100 urte betetzen dira. Frantziar irakasle honek, eguneroko lanean oinarriturik, haur bakoitzari erantzungo zion pedagogia herrikoiaren zutabeak eraiki zituen. Haren jarraitzaileok *ESKOLA MODERNOA* deritzan mugimenduaren bidez koordinatzen dugu gure lana, bai eztabaidak eta bai zalantzak: elkarlanean eskola publiko herrikoia lortzea dugu helburu.

Langile Ikastolako irakasle eta gurasoek aspaldi egin genuen topo Freinet-en pedagogiarekin. Eta baliagarria izan zitzaigun eskola berri bat eraiki eta sendotzeko. Era berean, irakasle talde bat partaide gara Euskadiko Herri Eskolaren Mugimendu Kooperatiboan (E.H.E.M.K.). Aurtengo urtea, beraz, ez dugu joaten utzi nahi izan Freineten gaurkotasuna aipatu eta kaleratu gabe. Ildo horretatik antolatu genituen erakusketak eta hitzaldiak Bilbon, Donostian eta Gasteizen urriaren 21-22-23.

FREINET ETA *ESKOLA MODERNOAREN* GAURKOTASUNAREN ZERGATIAK

1. BERE OINARRIAK

-Balore unibertsaletan oinarrituta dagoen pedagogia delako: elkarkidetza, autonomia, ardura.

-Haurra duelako abiapuntu.

-Kanporantza irekita dagoelako: eskola, familia, herria, kultura, ingurune soziala.

-Lanerako tresnak eskuratzen laguntzen duen pedagogia delako. Garrantzitsua da ikasten ikastea, etorkizunean aurre egiteko gai izan daitezen era guztietako berrikuntzei eta zailtasunei.

-Hezkuntza-Zientziek pedagogia honi ikusten dioten baliagarritasuna honako alderdietan datza:

a) aprendizaia globalizatua

b) pertsonalizatutako estrategia kognitiboak erabiltzea

c) estimulagarriak diren egoerak proposatzea

d) ingurune estimulagarria eta ziurra eskaintzea

e) aprendizaia oposaketak eta konparazioak eginez eta okerrak zuzenduz bultzatzea.

2. FREINETEN PEDAGOGIA INSPIRATU ZUTEN OINARRI ETA TEKNIKEN BALIAGARRITASUNA

-Metodo naturalak ziurtatzen du ikasle-irakasleek energia sortzailea askatzea. Eta kultur ondarea errespetatzea.

-Aurreko plangintza eta hurbilpen esperimentalak lehen eskola urteetatik landuz gero, haurrak ikerketa zientifikoa garatzeko jarrerak bereganatuko ditu.

-Espresio askea baloratzeak kultur ezberdinetako haurren arteko benetako trukaketak egiteko bidea zabaltzen du.

-Gelako elkarlanerako antolaketak biziki laguntzen du haurrak gizarteratzen eta elkarkidetzen.

-Testu librea, korrespondentzia, inprenta, eskolako egunkaria, eskolako erakusketak eta hitzaldiak, ikus-entzunezkoak eta teknologia berriak gerturatzeak, XXI.menderantz doan munduarekin harremanetan egotea laguntzen diete neska-mutilei.

3. FREINETEN PEDAGOGIA MUNDU ZABALEAN DAGO EZARRITA

Mundu zabaleko hezitzaileek arazo berdintsuak ditugu gaur egun. Freinet eta *Eskola Modernoaren* lehenengo sortzaileek egin zuten modu beretsuan, bakoitzak bere kulturatik abiatuta esku hartzen du.

Prozesu hauek Frantzia, Tunisia, Brasil, Kanada, Japonia eta beste herrialde batzuetako egoera ezberdinetan egokitu dira.

Honek, XXI. mendearen atarian daukagun ezaugarri bikoitzari erantzuten saiatzen direla frogatzen du: bata, arazoak munduratzea; bestea, bakoitzaren ezberdintasunekiko benetako errespetua.

Freinetek aldarrikatu zuen hezkuntza, filosofia eta psikologia guztia, "Pedagogia abiapuntu aldaezinetan" jasoa dago. Hauek ekintza hezitzaile guztiak gidatu beharko lituzketen oinarriak dira.

Hona hemen oinarririk aipagarrienak:

- Lelo bat izatea hurbilpen guztiak justifikatzen dituena eta pedagogi ekintza benetakotzen, alegia, itxaropen baikorra izatea bizitzaren aurrean.
- Pedagogiaren berrikuntzen aurkako erreakzioa gizartearen eta politikaren erreakzioaren zati bat da, eta, horregatik, kontuan hartu behar dugu jarrera hori ere.
- Bihar edo etziko demokraziak eskolako demokrazia du oinarri. Baldin eta eskolan errejimen autoritariorik badago, ezin izango da herritar demokratarik sortu eta prestatu.
- Ikasgelak gainezka izatea pedagogia akatsa da beti. Talde handiek maisu-maistren anonimatua dakarte.
- Notak eta kalifikazioak akatsak dira beti.

.Maisu-maistrek ahalik eta gutxien hitz egin behar dute.

- Umeak ez du maite "artaldeko lana". Banakako lana nahiago izaten du, edota talde lana. Baina beti ere lankidetza giroan.
- Umea ez da nekatzen lanak bere bizimoduarekin bat egiten badu, berarentzat erabilgarria bada.
- Inori ez zaio kontrola edo zigorra gustatzen, izan ere, duintasunaren aurkako erasoak baitira; batez ere jendaurrean egiten badira.
- Eskolak garrantzi itzelezkoa ematen dio memoriari, baina balio hori ez da egiazkoa, baldin eta esperientzien bidezko hurbilpenean oinarritzen ez bada eta bizitzaren zerbitzura ez badago.
- Lanak motibazioa behar du beti.
- Denok izan nahi dugu garaile. Porrota eragoslea da, eta gainera, kemena eta grina zapuzten ditu.
- Edozeini gustatzen zaio zer lan egingo duen aukeratzea, nahiz eta ez izan aukeraketarik onena.
- Inori ez zaio helbururik gabe lan egitea laket, inork ez du errobotaren modura jardun nahi.
- Inori ez zaio atsegin agintekeria. Horretan umeak eta helduok berdinak gara.
- Nagusia izateak ez dakar derrigorrez besteen gainean egotea.
- Umeak eta helduok berdin-berdin gaude. Bien arteko aldea gradukoa da: ez ordea osakerazkoa.

Haur Txikientzako gida*

Eskoriatzako Irakasle Eskolako Haur Liburu Mintegiak irakurritako liburuetan oinarrituta, HAUR TXIKIENTZAKO LIBURU-GIDA (0-7 urte) argitaratuko du, orain dela bi urte argitaratu zuenaren ildoari jarraituz.

Liburu interesgarri gehiago aztertuz eta gomendatuz gainera, hainbat ikuspegiren eta nola gai zehatzen arabera ageri dira liburuak sailkatuak: hala nola, umorea, imaginazioa, abentura, afektua, familia arazoak, heriotza, etab.

Eraskin baliagarriak ere irakur daitezke bertan, esaterako: haur txikientzako liburuak erosi aurretik gogoan eduki beharko genituzkeen puntuak, haur txikientzako liburu-sailkapena, etab.

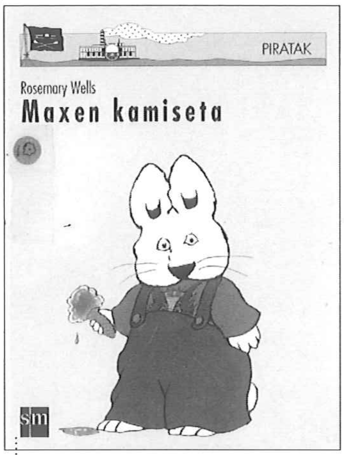

Izaera kontestatarioa
Maxen kamiseta

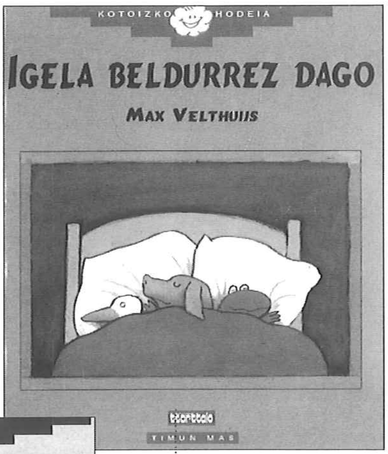

Beldurra
Igela beldurrez dago

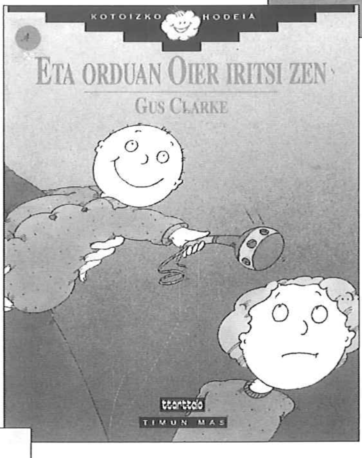

Afektua
Munia eta Ilargia

Jelosia
Eta orduan Oier iritsi zen

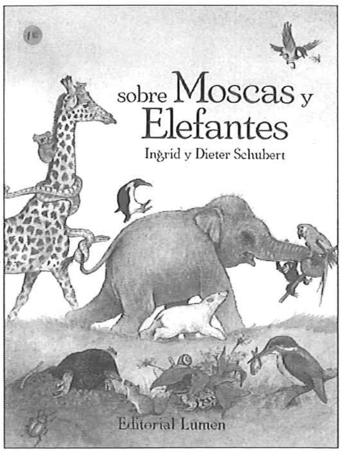

Ekologia
Sobre Moscas y Elefantes

(*)OHARRA: HAUR TXIKIENTZAKO GIDA 1997KO MARTXOAN ARGITARATUKO DA

JAKINGARRIAK

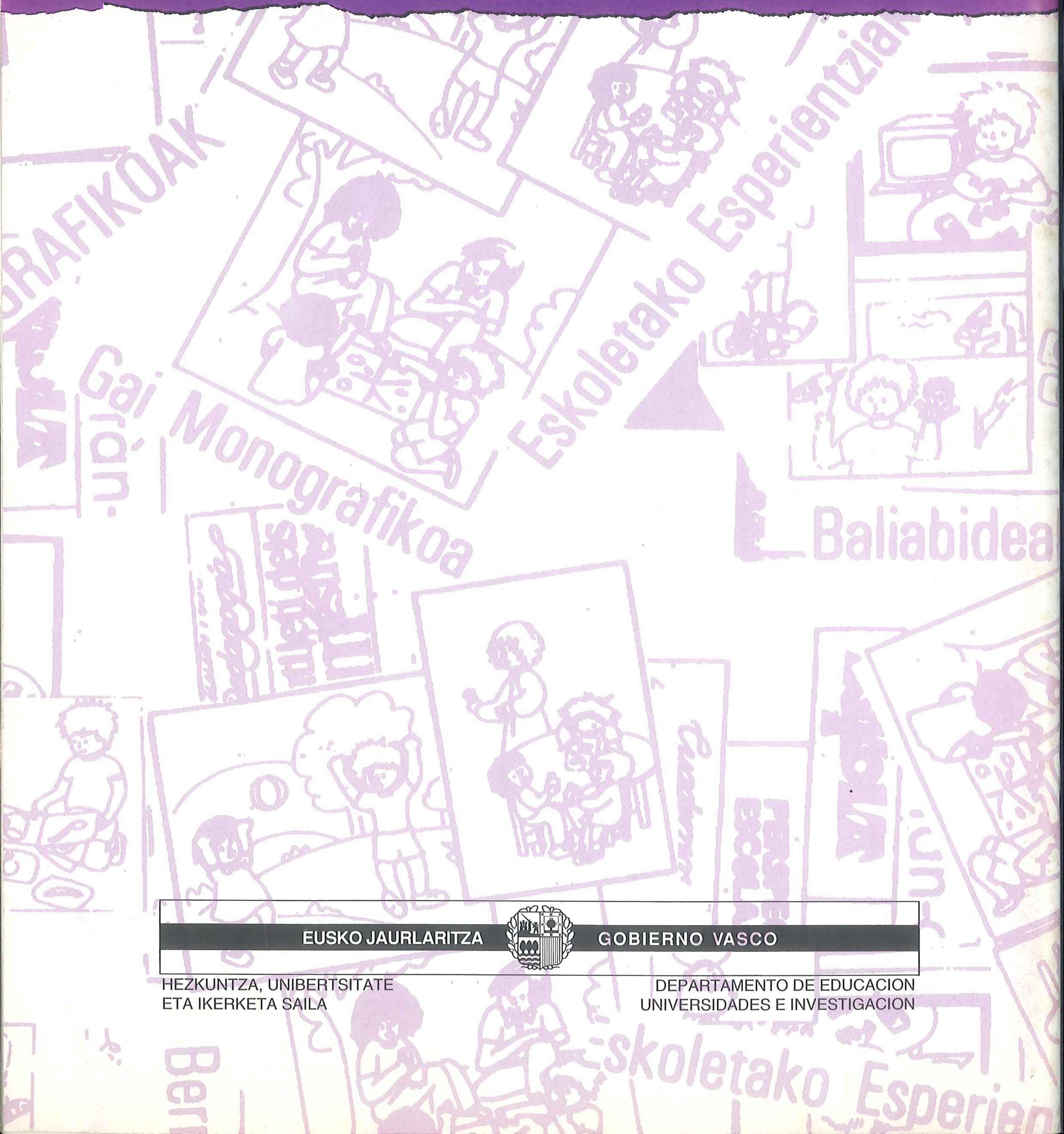

EUSKO JAURLARITZA — GOBIERNO VASCO

HEZKUNTZA, UNIBERTSITATE
ETA IKERKETA SAILA

DEPARTAMENTO DE EDUCACION
UNIVERSIDADES E INVESTIGACION